

68
92

E

Perlegi hunc librum , cui Titulus,
[*Præcipuorum Theologiæ Capitum
Enchiridion Didacticum*] in quo
nihil reperio fidei Ecclesiæ *An-*
glicanæ, aut bonis moribus con-
trarium.

Æd. Lond. O^o. 12.
1664.

*Tho. Grigg. R. in Christo
Patri D. Humfr. Episc.
Lond. à Sac. Dom.*

165 x 103 ✓
(12), 152, (7) p.

YUM

68
92

E

Perlegi hunc librum , cui Titulus,
[*Præcipuorum Theologiæ Capitum
Enchiridion Didacticum*] in quo
nihil reperio fidei Ecclesiæ *An-*
glicanæ, aut bonis moribus con-
trarium.

Æd. Lond. O^o. 12.
1664.

*Tho. Grigg. R. in Christo
Patri D. Humfr. Episc.
Lond. à Sac. Dom.*

165 x 103 ✓
(12), 152, (7) p.

YUM

Præcipuorum Theologiæ Capicum

ENCHIRIDION

DIDACTICUM.

Cum Appendiculâ Practicâ

De Cæna Domini.

In gratiam (potissimum) Studiosæ Juventutis.

Authore T. TULLIE Aulæ S. Edm:

Oxon: Principali,

Editio altera multo auctior.

*Joh. 9. 4. — Dum dies est, Nox venit, quum nemo pos-
sit operari.*

Theogn: — ἡ Νύξ ἐλθὺν

— καὶ οὐδὲν δύναται.

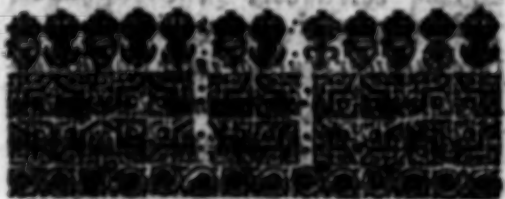

LONDINI

Typis J. Cotterell, Impensis F. Oxlad sen:

Bibliopolæ Oxon: M.DCLXVIII.

I have been very much interested in the
 progress of the cause, and am glad to hear
 of the success of the late meeting.

CHRISTIAN ENGLISH

Ad hoc est, quod dicitur, Ex his.

Lectorem.

tem alando vultus vobis placens,

Magnifici pompam Propylei magna postulant
edificia, (certè qui-
dem band respiciunt,

quam tamen humilis case erubesci
verecundia. Non est igitur hic per
multis presandum. Do tantum

Ad Lectorem.

Lectori benevolo suscepti opusculi
consilium.

Namque ei quod in hoc opusculo
fere suspicor, cur tot inter Christiane
Religionis Systemata examina
(quæ domestica, quæ peregrina) in
ere, oculis que nostris, cum debita
laude volitantia, nostrum quoque
se ingerat ENCHIRIDION.
Rem totam paucis habeto. Ex ista
scilicet, quas modo diximus, fa-
cunda huiusmodi lucubrationum fa-
milias, et alia in prolixitate sua,
aut ingratis fortasse minutuloquiis
& subtilitatibus Juventuti, alie au-
tem aliunde minus nobis placerent,
visum est, istis omnibus, (quæ qui-
dem pro modulo nostro liceret) ire
obviam incommodis: quod in hoc
Enchiridio præstitum esse, non sum
usque adeo Suffenus, ut somniam; præ-
stare tantum & olui de eventu, æquum
est ut ipse, Lector Cordate, pro Candore

Ad Lectorem.

tu sententiam fac. Certe hic pluribus prodesse, Neophytos potissimum laquor, & in re Theologica minus exercitatos, in animo cum primis habuisse, testas appello mille, Conscientiam scilicet, & plusquam mille, Cordium Scrutatorem, Deum.

Ad veritatis autem viteque celestis compendium (quo Homini Christiano antiquius nihil esse par est) tepellos & rudiores adhuc circa Religionem animos, tum stabiles, tumque tardos insuper offingere, quantum intersit, nemo non videt. Videntur utique primi illi Religionis Reformatæ præclari Pugiles, quibus erat cum hoste callidissimo, frontisque omnium in Terris durissima, (quamvis & eodem ignavissimo) preliandum. Videntur ipsi tandem Papicole, quos Adversa partis virtutem si laudare vetabat livor, emulari

Ad Lectorem.

lari monuit versutia : iisdem scilicet ipsi vestigiis in via sua errorum Lata consilio infiscebant, quibus in Angustiore veritatis praeibant Reformati. Hinc illorum quoque tot indies (hoc maxime Indignum seculo) blandiloquentiae Popularis & Sophistica gramine obteeti Religio- nem à Calcaneo impetunt Anguiculi Chartacei. Quo magis mirari solet quae secum intus versent consilia, qui etiam infensissimo (hinc inde) Religioni Seculo, in Theologiam Systematicam omnem & Catecheti- cam tam iniquo sint animo, ut vix nomen ipsum sine sannis excipiant, idque unde sola Dei oracula personare oportuit. Cum tamen ipsi fortasse ne in uno quidem aliquo Systemate vel quinas legendi simul pagellas labore defungi sustinuerint. At si iudicas cognosce, verus monet Esbnici Tragædi γῆμα, nec Evange-
lica

Ad Lectorem.

lice simplicitati convenit, ut præjudiciis abrepti de iis male loquantur Homines, quæ nondum satis exploraverunt. Loquor tantum in genere de utilissima ista (ut ne dicam necessaria) docendi ratione, temporibus potissimum in veritatem possimè animatis. Nullius ego Scriptoris aut importunos affectus, aut impar judicium defendo. Ipsi omnes quorum id interest sibi viderint, tanquam olim rationem reddituri Deo. Verum quid opus est in rem non innocuam modo, sed animabus saltem rudioribus usq; adeo salutarem, strideto quasi gladio, deservire? Haud ita quidem (ut labentium seculorum Doctores taceam) præsci sapere Patres Ecclesiæ: Non micantissimum istud Cæli Alexandrini Trigonum, Clemens, Origenes, Cyrillus, quorum & suos intermiscet radios illustre Hipponis sidus; hic, consiliis

Ad Lectorem.

illis, illi exemplis quoque inter Catecheticos reponendi. Quamquam quid illis immerendum; cum eandem Doctrinæ methodum tum in Ecclesia veteri Judaica, tum in ipsa quoque Apostolica viguisse constat. Utinamque (ut verbo dicam) plus satis experiendo compertum haud esset, quales ista & Christianos parere soleat & Theologos aduocandi prurigo. Solide nimirum Theologiæ Subsellia & Scripturarum Thronum vix comptule occupant Rhetoricationes; illinc mirifice sibi blandientes, & magno apparatu in scenam veluti prodeuntes pellucidæ & elumbes ratiunculæ. Majores equidem nostræ (æternæ illa nominis laqueor Ecclesiæ præsidia, dulcissima decora) non istis scalis stramineis ad Theologiæ culmen ascenderant, non istam ad cognitionem Dei salutarem viam, ad ætæ ætæque salutem & salutem

Ad Beclotom.

¶ Animarum compendia vixim Po-
fieri indignarunt.

Sed tibi Lector, ne perito, loquor,
judica quæ dico. Facilius mihi sa-
tis fuerit si in hoc opusculo nemi-
nem ledam (necum veritatem) &
(bona cum Deo) profum nonnullis.

Ceterum ve quid honorande Ma-
gri Ecclesiæ Anglicanæ (necum
Scripturæ) minus consentiens, cur-
renti, nec satis perito, calamo exci-
deret; ante petitam (de more) Ty-
porum Copiam, exhibendam curavi
opusculum nunc cum Additamentis, Vi-
ro admodum Reverendo, & in Coelo
Ecclesiæ non Loci magis quam Me-
riti sui Claritate præfulgenti, quæ o-
culis Aquilinis perlustratum (ita e-
nim se nostro rogatu facilem demit-
tere sibi placuit) remisit, (ne quid di-
cam invidiosius) sine probro; quin-
etiam, publicæ Juris factam Hor-
tator extitit.

Supereſt

Ad Lectorem.

Supereſt hæc duo porro moneam, me i^o ſcilicet in Textibus S. Scriptura appellandis neque credulam neque perfundioriam (pro modici ratione ocii) adhibuiſſe operam, quod tibi non ingratum fore conſido: neq; enim hoc ad pompam feci, aut gratiam popularem, quod cum Homine Chriſtiano indignum ſit, Theologo turpiſſimum exiſtimo. Sed neque Inſipientem illum in Evangelio imitandum cenſuerim, qui ædificavit ſine fundamento. Et ſane qui in rebus Divinis neglecta duce Scriptura occupatur, ut dicam molliſſimè, nimiam ſue lippitudinis fiduciam, nec divine lucis idoneam prodit reverentiam. Proximus Atheiſmo gradus eſt ſine fundamento fides. Sit mihi ſemper (cum Auguſtino) in Theologicis, pro omni ratione, DEVS DIXIT. Porro Poſcit

Ad Lectorem.

scit interdum Res (quod examen instituenti constare poterit) ut in Juvenibus precipue gratiam plures subinde citentur Textus, facio tamen delectu, qualem scilicet tenuitati nostrae adbibere licuit.

Quin & 2^a Ecclesiae nostrae hic illis accomodata suffragia (ne ista quoque Juvenutem ingenuam lateant) si qua in libelli corpore haud occurrunt, cum Elencho capitum ad finem rejeci. Id autem non eo consilio, ut Ecclesiae sententiam ex meo ipsius modulo dimetiar (absit à me talis arrogantia) sed ut meam potius ad illius exigam, quam scubi non satis affectus videbar, (à qua certe prudens sciens nullibi deflexerim) tamen venerandae matris (quà potui fide simul, & diligentia) pressisse vestigia, facilem, uti spero, veniam ab aequis rerum aestimatoribus consequetur.

Sed

Ad Lectorem.

10 Sed Tanti (quod in quosdam joca-
tus est olim Plinius) oblitus videbor.
Vale, Lector benevole, & quod dex-
tra manu porrigitur, sinistra ne acci-
piat precor.

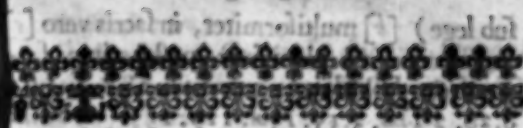
Quin & Ecce hic noster dicillus
paraprosopopea (negligenter)

Prolegomena: Praefatio: Prolegomena

Elemento capitulum ad finem referat
Id autem non eo confilio, ut Ecce hic
(tentantem ex meo ipsius modo de-
notat) (Ecce hic & notat hic notat)
sed ut meum potius ad illius exigam
quam peribi non facit affectus vultu

Prolegomena: Praefatio: Prolegomena

Ecce hic notat hic notat, & Ecce
Ecce hic notat hic notat, & Ecce
Ecce hic notat hic notat, & Ecce
Ecce hic notat hic notat, & Ecce

PRÆCIPUORUM
THEOLOGIÆ
CAPITULUM

Traſtatio brevis, per modum Dialogi.

CAP. I. De Sacra Scriptura.

A. *Vid eſt Religio?*

Q

B. Eſt vis illa (ſive uirtus)
creaturæ rationali [a] diuinitus
impreſſa, quâ tenetur
obſtricta [b] ad cultum &
obſequium Dei. [a] Ro. I.

9. [b] Ro. I. 31.

A. *Quenam eſt regula (ſive norma) cultus*
[a] *Veri & Chriſtiani?* [a] Jac. I. 27.

B. Voluntas unius Dei. *Deut.* 10. 33; *Matth.*
5. 9.

A. *Vnde autem iſta Hominiſus innotescit vo-*
luntas?

B. Ante legem à Moſe traditam (quâ &
sub

sub lege) [b] multiformiter, in sacris vero [c] Scripturis [d] plenissimè postmodum [e] patefacta. [b] *Heb.* 1. 1. *1 Sam.* 28 6. [c] *Isa* 8. 10. *2 Tim.* 3. 15. *Psal.* 119. 133. [d] *2 Tim.* 3. 16. 17. [e] *Mic.* 6. 8.

A. *Voluntatem suam hominibus revelatam cunctis scriptis consignari voluit Deus?*

B. Ob maiorem [a] fidei certitudinem, quam alias, humana partim infirmitate, partim malitia, astuque Satanæ, decursu temporum facilis corrumpetur. [a] *Job.* 20. 31. *2 Pet.* 1. 19.

A. *Ad normam religionis constituendam (quam Scripturam esse dixisti) quæ potissimum requiruntur?*

B. *Tria, Auctoritas, Perfectio, & Perspicuitas.*

A. *Qualis autem est Scripturae S. Auctoritas?*

B. Planè divina, cum sit ab ipso Deo aut [a] edita, aut [b] inspirata. [a] *Exod.* 31. 18. *H. s.* 8. 12. [b] *Neh.* 9. 30. *2 Pet.* 1. 22.

A. *Quid autem inde consequatur?*

B. Auctoritatem istam esse tum [a] infallibilem, tum [b] irrefragabilem. [a] *Tu.* 1. 2. [b] *Ra.* 9. 20. *Nam.* 23. 14.

A. *At seposito ipsius Scripturae de se testimonio, poteritne palam fieri eam illi auctoritatem debere tanquam verbo Divino?*

B. Potest, hominibus saltem [a] cordatis, & [b] veri amantibus. [a] *2 Cor.* 4. 3. 4. *1 Cor.* 2. 14. [b] *Pro.* 2. ad v. 6.

A. *Vnde*

A. *Vnde vero?*

B. Aut quæris de causa *efficiente primaria*, aut de causis *ministerialibus*, *intermediis*, & (quæ vulgo appellantur) *motivis*.

A. *Cedo causam Principem.*

B. Ea alia esse non potest, quàm [a] Spiritus ille veritatis, qui *eiusmodi* (ut lubet) [b] *omnia operatur in omnibus*. (a) Joh. 16. 13. (b) I Cor. 12. 6. ad 10.

A. *Quanam sunt causæ istæ (quæ modo vocasti) intermediæ?*

B. Duùm sunt generum; alix internæ, ex ipsa scilicet Scripturarum divina indole, proprietatibus & effectis desumptæ, alix autem extrinsecus accersitæ.

A. *Da causas istius assensui internas.*

B. Sunt istæ *materia* (a) pietatem omne genus & bonos mores ubique redolens) *sensuum*, in stylo etiam (ubi is occurrat) humiliore (b) *majestas*, & humano major ingenio (c) *profunditas*, (d) Prophetiarum de rebus maximis adimpleta *veritas*, (e) vis illa ineluctabilis & planè divina (f) infidelium quoque cordibus, nedum (g) *Credientibus*, multiformiter impressa, & siqua demum sint istis similia. (a) Ps. 19. 8, 9, & Ps. 119. *passim*. (b) I Cor. 2. 4. (c) I Cor. 2. 7. 10. (d) I Pet. 10. 11. I Cor. 15. 3. 4. (e) Heb. 4. 12. (f) Mar. 6. 20. Act. 24. 25. (g) Ps. 19. 7. ad 10. & Psal. 119. *passim*. Act. 4. 20.

B a

A. Da

A. *Da causas externas.*

B. Sunt istæ etiam multimodæ: 1. ipsorum Amanuensium ~~testimonium~~ de Scriptura (præsertim Evangelica (a)) idque tot & tantis miraculis firmatum testimonium, de quo nulla potest apud æquos rerum æstimatores oboriri suspitio. 2. Constat & perpetua *Ecclesia Traditio* eaque tot suorum tantisque periculis, imo & frequentibus martyriis propugnata. 3. Conatus inimicorum Diabolici ad Scripturam penitus delendam irriti. 4. Judæorum Evangelio hostium insensissimorum suffragia veteri Testamento exhibita, cum quo Novum in substantialibus omnino congruit. (a) *Act.* 2. 22. 5. 12.

A. *Annon ergo pendet Sacrorum codicum Auctoritas ex testimonio Ecclesiæ?*

B. Nequaquam; Nam primò inde sequeretur auctoritatem Scrip. non esse divinam, sed humanam, & consequenter (a) incertam & fallibilem, (quod Atheismum sapit,) cum hoc dato non esset verbum Dei, sed verbum hominis. (a) *Rom.* 3. 4.

A. *Da alteram, si habes, rationem.*

B. Illa sumi potest ex absurdo: Nam Ecclesiæ in confesso nulla sunt omnino (a) indicia, nedum Auctoritas, nisi Scripturæ sacræ in solidum suffulta; proinde hæc ab illis pendet, non vice versa. (a) *Mat.* 16. 18. *Is.* 8. 20.

A. *Quanam ergo partes tribuenda sunt in hoc negotio Ecclesiæ?*

B. Testimonium

B. Testimonium præbere verum Scripturis, easque populis suis, ut omni acceptione dignas commendare, quo maxime sensu hoc elogio ornatur Ecclesia, quod sit *columna & firmamentum veritatis*, 1 T. 3. 15.

A. Nullum vero in hac provincia locus Rationi debetur?

B. Mirum est quos hic sibi nodos in scirpo fecerint, qui (quod in omnibus fere controversiis usu venit) quâ affectuum pravâ intemperie, quâ præcipitis Judicii caligine ad extrema prorunt. Itaque primo distinguendum arbitror de Ratione, quæ nimirum sumitur aut *proprie & formaliter*, pro ipsa *Facultate*, aut *figurate*, & *quoad materiam*, i. e. pro rebus ipsis ratione recta definitis, siue Principia fuerint, siue conclusiones, exquæ vel practicæ, vel speculativæ.

A. Quid illinc efficiendum?

B. Ratio priore sensu Regulæ esse non potest, ut neq; posteriore, Index.

A. Quin priore Regula?

B. Quia Ratio est quæ ad Regulam accommodat, proinde non ipsam esse Regulam tunc concluditur, ut neque manum esse mensuram qua metitur.

A. An ergo Judicem fateris?

B. [a] Ita, modo subordinatum (Supremo scilicet in Scripturis pronuntianti Sancto Spiritui) & in hoc lapso rerum humanarum statu, infallibilem,

infalibilem, imò circa Fidei Christianæ myste-
ria (b) omnino cæcutientem. (a) 1. Cor. 10. 15.
& 11. 13. (b) 1 Cor. 2. 14.

A. Quid de Ratione recta altero illo sensu dicen-
dum?

B. Eam in divinis posse dici Regulam, sed
cautelis hisce necessario adhibendis: 1. hoc
sensu, ut ne sit regula in purè divinis, nisi facta
prius revelatione divina, nedum in pro-
fundis Fidei Christianæ mysteriis, utpote
quorum nullus inest *ex natura* facultati rationali
habitus. Mat. 16. 7. 2. Ne sit regula prima-
ria, quæ sola est Scriptura, sed ei [a] subordi-
nata & secundaria, ita ut hæc in Divinis ad *sum-*
mam Scripturæ rationem sit exigenda, non ad
eam Scriptura. (a) Mat. 7. 12.

Deniq; 3. ita Regula, ut nihil ei (modo ve-
ra sit Ratio) Christianæ Religionis, quoad rem,
contradicat, quod tamen quoad modum, & sin-
gularem rei dispositionem in sinu divino abscon-
ditam & facile & longe prætervolet.

A. De Auctoritate in præsentia satis; unde
constat S. Scripturam esse normam religionis per-
fectam?

B. Id de se multis in locis ipsa testatur, nec
potest illud testimonium vanitatis insimulari, si
(quod utcumque evicimus) sit divinum. 2 Tim.
3. 16. 17.

A. Ad quendam se diffundit ista Script. perfectio?

B. Ad omnes [a] personas, [b] casus, & [c]
tempora.

Scriptura. [a] Job. 5. 39. Col. 3. 16. [b] Ps. 119.
6. 2 T. 3. 17. [c] 1 Pet. 1. 25.

A. An itaque omnes possunt intelligere Scriptu-
ras ?

B. Omnes, quantum ad eorum [a] salutem
sufficit, modo usum habeant rationis, & [b] in-
telligentiam à Spiritu Sancto, mediis (ut plu-
rimum) ordinariis, illustratam. [a] Jo. 20. 31.
[b] 1 Cor. 2. 10. 1 Job. 2. 27.

A. Unde constabit Script. S. esse perspicuam ?

B. Ex æquitate Divina, [a] quæ neminem
sinit in rebus tanti momenti obscuro & incerto
duce uti, quin & ex compluribus ipsius Scrip-
t. de se [b] testimoniis. [a] Mic. 6. 8. 1 Cor. 14.
B. [b] Ps. 119. 105. Pro. 8. 9.

A. At multa sunt in Scripturis (earum quoque
rerum quarum fides est necessaria ad salutem) pro-
funditates & mysteria.

B. Sunt quidem, sed homini [a] naturali non
[b] spirituali, nisi quoad modum, magnitudinem,
& alias fortasse circumstantias, non quoad [d]
rem ipsam, sive rerum credendarum substan-
tiam ; hæc enim credentibus (quantum certe
ad ipsorum salutem sufficit) per verbum &
Spiritus satis retegitur. [a] 1 Cor. 2. 14. [b] v.
10. & 15. [c] Ro. 11. 33. [d] Ro. 4. 18.

A. Quomodo dividitur Scriptura ?

B. In eam quæ est Veteris, & quæ Novi Te-
stamenti.

A. Quid de libris illis censendum est, qui vulgo
Apocryphi dicuntur ?

B. Non

B. Non sunt pro fidei regula amplexandi, quanquam illorum aliquot morum præcepta minimè aspernanda contineant.

A. Cur autem à Canone (sive regula fidei) ex-terminantur?

B. 1. Quod nunquam pro *divinis* sunt à Judæis agniti, quibus *concredita sunt eloquia Dei*, Ro. 3. 2. 2°. Quod lingua Ecclesiæ Judaicæ ignota (Græca scil.) maximam partem conscripti sunt, idque cum nulla præter Judaicam esset in terris Ecclesia visibilis. 3. Ob nonnulla à veritate & Spiritu Dei aliena in istis tradita. Cujusmodi sunt *Tobie nonnulla*, c. 5. & 6. *mendacium* Authoris libri Sap. qui Solomonem se falso præfert, c. 19. 7, 8. verba Macchab. 1. 2. c. 15. 38, 39. a Spiritu Dei alienissima, *Juditha* 9. v. 2, 4, 10. & non pauca id genus alia.

De libris tamen Sapientiæ & Ecclesiastici visum est subnectere sententiam J. Calvini, his verbis; *Qui tamen utcumque aliquo loco nobis esse debent, si non ut Canonati, certè ut veteres, ut piji, ut multorum suffragiis recepti.* *Psychopannych: inter opuse. edit. in fol: 1576. p. 542.*

Cap.

C A P.

De Natura Dei.

A. **V**nde constat esse Deum?

B. Non modo ex Scripturis, verum etiam ex lumine rationis [a] naturali, ex omnium [d] gentium testimonio, atque adeo ipsis [e] operibus Divinis. [a] Ro. 1.20. [b] Jer. 2.11. [c] Ro. 1. 19, 20.

A. Quid est Deus?

B. Est [a] Spiritus [b] æternus, [c] incomprehensibilis, [d] immutabilis, [e] per se independenter existens, [f] sibi soli sufficiens, [g] in secula benedictus. [a] Job. 4. 24. [b] Psal. 90. 2. [c] Job. 37. 19, et c. 26. 14. Ro. 11. 33. [d] Ex. 3. 14. Ja. 1. 17. [e] Is. 44. 6. [f] Gen. 17. 1. Ro. 11. 35. Job. 22. 2. et c. 35. 6, 7, 8. [g] Ro. 9. 5.

A. Si Deus sit Spiritus, cur membra ei corporea, aures, oculos, &c. passim tribuit Scriptura?

B. Hoc facit non sensu proprio, sed tantum analogico, idque intellectus humani, ad naturam divinam cæcutientis, sublevandi gratia. Nam quicquid istorum membrorum subsidio rite operatur homo, id potest omne (modo & gradu infinites eminentiore) per suam essentiam simplicissimam operari Deus,

A. Si sit immutabilis, cur 1° ei tribuuntur affectus, sive motiones humane? Cur 2° disertè, nec uno in loco, pernituisse dicitur?

B.

B. Ad horum utrumque quæsitum quod modo diximus de membris corporeis accommodari potest: ejusmodi scil. affectus Deo minime [a] convenire *sensu proprio, & literali*, sed *figurato tantum & analogico*. [a] Num. 23. 19.

A. *Quomodo videtur?*

B. Hoc modo; Deus non amat, aut odit, dollet, aut gaudet, per ullam talem motionem, qualem in nobis cotidie experimur homines, sed voluntas ejus (ceu essentia) simplicissima ratione effecti ad creaturam velati, has vel illas induit affectuum appellationes, quas *descriptivum* effecti vulgo dicunt Theologi.

A. *Nunquam ergo Deus mutat propositum suum?*

B. [a] Nunquam nam hoc aut impotentiam, aut incitiam argueret, quorum utrumvis Deo adscribere summæ esset blasphemix. [a] Num. 23. 19. Is. 46. 10.

A. *At pœnas comminatas non infligere (ut in casu Ninevitarum) mutationem aliquam voluntatis sapit.*

B. In Deo nullam, quia comminationes istæ sunt tantum *conditionales*, quæ mutato in melius peccatore, non ponunt pœnam, idque secundum voluntatem Dei immutabilem. Jer. 18. 7; 8; 9, 10.

A. *Da alios characteres (ceu proprietates) divine nature in S. Scrip. traditos.*

B. Ex istis sunt *Immensitas* (ceu *Omnia* *sentia*) *Sanctitas*, *Bonitas*, *Justitia infinita*, *Omnisci-*

^a Omniscentia, ^b Omnipotentia. Jer. 23. 24. Ps. 139. 7, 8, 9, 10. ^c Is. 6. 3. & c. 37. 15. ^d Ex. 34. 6. ^e Ps. 97. 2. ^f Ps. 139. 2, 3, 4. Heb. 4. 13. ^g Gen. 18. 14. Mar. 14. 36.

A. Cum Immensitate Dei quomodo concilianda sunt ista Scriptura, quae Deum de ^a loco in locum migrare statuunt, eaque quae ^b sedem ei propriam tribuunt in caelo? ^a Gen. 11. 5. ^b Ps. 2. 4.

B. Non potest verè mutare locum, qui omnem replet, Jer. 23. 24. sed ista omnia ^a ~~non~~ ^b ~~non~~ ^c ~~non~~ ^d ~~non~~ ^e ~~non~~ ^f ~~non~~ ^g ~~non~~ ^h ~~non~~ ⁱ ~~non~~ ^j ~~non~~ ^k ~~non~~ ^l ~~non~~ ^m ~~non~~ ⁿ ~~non~~ ^o ~~non~~ ^p ~~non~~ ^q ~~non~~ ^r ~~non~~ ^s ~~non~~ ^t ~~non~~ ^u ~~non~~ ^v ~~non~~ ^w ~~non~~ ^x ~~non~~ ^y ~~non~~ ^z ~~non~~ ^{aa} ~~non~~ ^{ab} ~~non~~ ^{ac} ~~non~~ ^{ad} ~~non~~ ^{ae} ~~non~~ ^{af} ~~non~~ ^{ag} ~~non~~ ^{ah} ~~non~~ ^{ai} ~~non~~ ^{aj} ~~non~~ ^{ak} ~~non~~ ^{al} ~~non~~ ^{am} ~~non~~ ^{an} ~~non~~ ^{ao} ~~non~~ ^{ap} ~~non~~ ^{aq} ~~non~~ ^{ar} ~~non~~ ^{as} ~~non~~ ^{at} ~~non~~ ^{au} ~~non~~ ^{av} ~~non~~ ^{aw} ~~non~~ ^{ax} ~~non~~ ^{ay} ~~non~~ ^{az} ~~non~~ ^{ba} ~~non~~ ^{bb} ~~non~~ ^{bc} ~~non~~ ^{bd} ~~non~~ ^{be} ~~non~~ ^{bf} ~~non~~ ^{bg} ~~non~~ ^{bh} ~~non~~ ^{bi} ~~non~~ ^{bj} ~~non~~ ^{bk} ~~non~~ ^{bl} ~~non~~ ^{bm} ~~non~~ ^{bn} ~~non~~ ^{bo} ~~non~~ ^{bp} ~~non~~ ^{bq} ~~non~~ ^{br} ~~non~~ ^{bs} ~~non~~ ^{bt} ~~non~~ ^{bu} ~~non~~ ^{bv} ~~non~~ ^{bw} ~~non~~ ^{bx} ~~non~~ ^{by} ~~non~~ ^{bz} ~~non~~ ^{ca} ~~non~~ ^{cb} ~~non~~ ^{cc} ~~non~~ ^{cd} ~~non~~ ^{ce} ~~non~~ ^{cf} ~~non~~ ^{cg} ~~non~~ ^{ch} ~~non~~ ^{ci} ~~non~~ ^{cj} ~~non~~ ^{ck} ~~non~~ ^{cl} ~~non~~ ^{cm} ~~non~~ ^{cn} ~~non~~ ^{co} ~~non~~ ^{cp} ~~non~~ ^{cq} ~~non~~ ^{cr} ~~non~~ ^{cs} ~~non~~ ^{ct} ~~non~~ ^{cu} ~~non~~ ^{cv} ~~non~~ ^{cw} ~~non~~ ^{cx} ~~non~~ ^{cy} ~~non~~ ^{cz} ~~non~~ ^{da} ~~non~~ ^{db} ~~non~~ ^{dc} ~~non~~ ^{dd} ~~non~~ ^{de} ~~non~~ ^{df} ~~non~~ ^{dg} ~~non~~ ^{dh} ~~non~~ ^{di} ~~non~~ ^{dj} ~~non~~ ^{dk} ~~non~~ ^{dl} ~~non~~ ^{dm} ~~non~~ ^{dn} ~~non~~ ^{do} ~~non~~ ^{dp} ~~non~~ ^{dq} ~~non~~ ^{dr} ~~non~~ ^{ds} ~~non~~ ^{dt} ~~non~~ ^{du} ~~non~~ ^{dv} ~~non~~ ^{dw} ~~non~~ ^{dx} ~~non~~ ^{dy} ~~non~~ ^{dz} ~~non~~ ^{ea} ~~non~~ ^{eb} ~~non~~ ^{ec} ~~non~~ ^{ed} ~~non~~ ^{ee} ~~non~~ ^{ef} ~~non~~ ^{eg} ~~non~~ ^{eh} ~~non~~ ^{ei} ~~non~~ ^{ej} ~~non~~ ^{ek} ~~non~~ ^{el} ~~non~~ ^{em} ~~non~~ ^{en} ~~non~~ ^{eo} ~~non~~ ^{ep} ~~non~~ ^{eq} ~~non~~ ^{er} ~~non~~ ^{es} ~~non~~ ^{et} ~~non~~ ^{eu} ~~non~~ ^{ev} ~~non~~ ^{ew} ~~non~~ ^{ex} ~~non~~ ^{ey} ~~non~~ ^{ez} ~~non~~ ^{fa} ~~non~~ ^{fb} ~~non~~ ^{fc} ~~non~~ ^{fd} ~~non~~ ^{fe} ~~non~~ ^{ff} ~~non~~ ^{fg} ~~non~~ ^{fh} ~~non~~ ^{fi} ~~non~~ ^{fj} ~~non~~ ^{fk} ~~non~~ ^{fl} ~~non~~ ^{fm} ~~non~~ ^{fn} ~~non~~ ^{fo} ~~non~~ ^{fp} ~~non~~ ^{fq} ~~non~~ ^{fr} ~~non~~ ^{fs} ~~non~~ ^{ft} ~~non~~ ^{fu} ~~non~~ ^{fv} ~~non~~ ^{fw} ~~non~~ ^{fx} ~~non~~ ^{fy} ~~non~~ ^{fz} ~~non~~ ^{ga} ~~non~~ ^{gb} ~~non~~ ^{gc} ~~non~~ ^{gd} ~~non~~ ^{ge} ~~non~~ ^{gf} ~~non~~ ^{gg} ~~non~~ ^{gh} ~~non~~ ^{gi} ~~non~~ ^{gj} ~~non~~ ^{gk} ~~non~~ ^{gl} ~~non~~ ^{gm} ~~non~~ ^{gn} ~~non~~ ^{go} ~~non~~ ^{gp} ~~non~~ ^{gq} ~~non~~ ^{gr} ~~non~~ ^{gs} ~~non~~ ^{gt} ~~non~~ ^{gu} ~~non~~ ^{gv} ~~non~~ ^{gw} ~~non~~ ^{gx} ~~non~~ ^{gy} ~~non~~ ^{gz} ~~non~~ ^{ha} ~~non~~ ^{hb} ~~non~~ ^{hc} ~~non~~ ^{hd} ~~non~~ ^{he} ~~non~~ ^{hf} ~~non~~ ^{hg} ~~non~~ ^{hi} ~~non~~ ^{hj} ~~non~~ ^{hk} ~~non~~ ^{hl} ~~non~~ ^{hm} ~~non~~ ^{hn} ~~non~~ ^{ho} ~~non~~ ^{hp} ~~non~~ ^{hq} ~~non~~ ^{hr} ~~non~~ ^{hs} ~~non~~ ^{ht} ~~non~~ ^{hu} ~~non~~ ^{hv} ~~non~~ ^{hw} ~~non~~ ^{hx} ~~non~~ ^{hy} ~~non~~ ^{hz} ~~non~~ ^{ia} ~~non~~ ^{ib} ~~non~~ ^{ic} ~~non~~ ^{id} ~~non~~ ^{ie} ~~non~~ ^{if} ~~non~~ ^{ig} ~~non~~ ^{ih} ~~non~~ ⁱⁱ ~~non~~ ^{ij} ~~non~~ ^{ik} ~~non~~ ^{il} ~~non~~ ^{im} ~~non~~ ⁱⁿ ~~non~~ ^{io} ~~non~~ ^{ip} ~~non~~ ^{iq} ~~non~~ ^{ir} ~~non~~ ^{is} ~~non~~ ^{it} ~~non~~ ^{iu} ~~non~~ ^{iv} ~~non~~ ^{iw} ~~non~~ ^{ix} ~~non~~ ^{iy} ~~non~~ ^{iz} ~~non~~ ^{ja} ~~non~~ ^{jb} ~~non~~ ^{jc} ~~non~~ ^{jd} ~~non~~ ^{je} ~~non~~ ^{jf} ~~non~~ ^{jh} ~~non~~ ^{ji} ~~non~~ ^{jj} ~~non~~ ^{jk} ~~non~~ ^{jl} ~~non~~ ^{jm} ~~non~~ ^{jn} ~~non~~ ^{jo} ~~non~~ ^{jp} ~~non~~ ^{jq} ~~non~~ ^{jr} ~~non~~ ^{js} ~~non~~ ^{jt} ~~non~~ ^{ju} ~~non~~ ^{jv} ~~non~~ ^{jw} ~~non~~ ^{jx} ~~non~~ ^{jy} ~~non~~ ^{jz} ~~non~~ ^{ka} ~~non~~ ^{kb} ~~non~~ ^{kc} ~~non~~ ^{kd} ~~non~~ ^{ke} ~~non~~ ^{kf} ~~non~~ ^{kg} ~~non~~ ^{kh} ~~non~~ ^{ki} ~~non~~ ^{kj} ~~non~~ ^{kk} ~~non~~ ^{kl} ~~non~~ ^{km} ~~non~~ ^{kn} ~~non~~ ^{ko} ~~non~~ ^{kp} ~~non~~ ^{kq} ~~non~~ ^{kr} ~~non~~ ^{ks} ~~non~~ ^{kt} ~~non~~ ^{ku} ~~non~~ ^{kv} ~~non~~ ^{kw} ~~non~~ ^{kx} ~~non~~ ^{ky} ~~non~~ ^{kz} ~~non~~ ^{la} ~~non~~ ^{lb} ~~non~~ ^{lc} ~~non~~ ^{ld} ~~non~~ ^{le} ~~non~~ ^{lf} ~~non~~ ^{lg} ~~non~~ ^{lh} ~~non~~ ^{li} ~~non~~ ^{lj} ~~non~~ ^{lk} ~~non~~ ^{ll} ~~non~~ ^{lm} ~~non~~ ^{ln} ~~non~~ ^{lo} ~~non~~ ^{lp} ~~non~~ ^{lq} ~~non~~ ^{lr} ~~non~~ ^{ls} ~~non~~ ^{lt} ~~non~~ ^{lu} ~~non~~ ^{lv} ~~non~~ ^{lw} ~~non~~ ^{lx} ~~non~~ ^{ly} ~~non~~ ^{lz} ~~non~~ ^{ma} ~~non~~ ^{mb} ~~non~~ ^{mc} ~~non~~ ^{md} ~~non~~ ^{me} ~~non~~ ^{mf} ~~non~~ ^{mg} ~~non~~ ^{mh} ~~non~~ ^{mi} ~~non~~ ^{mj} ~~non~~ ^{mk} ~~non~~ ^{ml} ~~non~~ ^{mm} ~~non~~ ^{mn} ~~non~~ ^{mo} ~~non~~ ^{mp} ~~non~~ ^{mq} ~~non~~ ^{mr} ~~non~~ ^{ms} ~~non~~ ^{mt} ~~non~~ ^{mu} ~~non~~ ^{mv} ~~non~~ ^{mw} ~~non~~ ^{mx} ~~non~~ ^{my} ~~non~~ ^{mz} ~~non~~ ^{na} ~~non~~ ^{nb} ~~non~~ ^{nc} ~~non~~ nd ~~non~~ ^{ne} ~~non~~ ^{nf} ~~non~~ ^{ng} ~~non~~ ^{nh} ~~non~~ ⁿⁱ ~~non~~ ^{nj} ~~non~~ ^{nk} ~~non~~ ^{nl} ~~non~~ ^{nm} ~~non~~ ⁿⁿ ~~non~~ ^{no} ~~non~~ ^{np} ~~non~~ ^{nq} ~~non~~ ^{nr} ~~non~~ ^{ns} ~~non~~ ^{nt} ~~non~~ ^{nu} ~~non~~ ^{nv} ~~non~~ ^{nw} ~~non~~ ^{nx} ~~non~~ ^{ny} ~~non~~ ^{nz} ~~non~~ ^{oa} ~~non~~ ^{ob} ~~non~~ ^{oc} ~~non~~ ^{od} ~~non~~ ^{oe} ~~non~~ ^{of} ~~non~~ ^{og} ~~non~~ ^{oh} ~~non~~ ^{oi} ~~non~~ ^{oj} ~~non~~ ^{ok} ~~non~~ ^{ol} ~~non~~ ^{om} ~~non~~ ^{on} ~~non~~ ^{oo} ~~non~~ ^{op} ~~non~~ ^{oq} ~~non~~ ^{or} ~~non~~ ^{os} ~~non~~ ^{ot} ~~non~~ ^{ou} ~~non~~ ^{ov} ~~non~~ ^{ow} ~~non~~ ^{ox} ~~non~~ ^{oy} ~~non~~ ^{oz} ~~non~~ ^{pa} ~~non~~ ^{pb} ~~non~~ ^{pc} ~~non~~ ^{pd} ~~non~~ ^{pe} ~~non~~ ^{pf} ~~non~~ ^{pg} ~~non~~ ^{ph} ~~non~~ ^{pi} ~~non~~ ^{pj} ~~non~~ ^{pk} ~~non~~ ^{pl} ~~non~~ ^{pm} ~~non~~ ^{pn} ~~non~~ ^{po} ~~non~~ ^{pp} ~~non~~ ^{pq} ~~non~~ ^{pr} ~~non~~ ^{ps} ~~non~~ ^{pt} ~~non~~ ^{pu} ~~non~~ ^{pv} ~~non~~ ^{pw} ~~non~~ ^{px} ~~non~~ ^{py} ~~non~~ ^{pz} ~~non~~ ^{qa} ~~non~~ ^{qb} ~~non~~ ^{qc} ~~non~~ ^{qd} ~~non~~ ^{qe} ~~non~~ ^{qf} ~~non~~ ^{qg} ~~non~~ ^{qh} ~~non~~ ^{qi} ~~non~~ ^{qj} ~~non~~ ^{qk} ~~non~~ ^{ql} ~~non~~ ^{qm} ~~non~~ ^{qn} ~~non~~ ^{qo} ~~non~~ ^{qp} ~~non~~ ^{qq} ~~non~~ ^{qr} ~~non~~ ^{qs} ~~non~~ ^{qt} ~~non~~ ^{qu} ~~non~~ ^{qv} ~~non~~ ^{qw} ~~non~~ ^{qx} ~~non~~ ^{qy} ~~non~~ ^{qz} ~~non~~ ^{ra} ~~non~~ ^{rb} ~~non~~ ^{rc} ~~non~~ rd ~~non~~ ^{re} ~~non~~ ^{rf} ~~non~~ ^{rg} ~~non~~ ^{rh} ~~non~~ ^{ri} ~~non~~ ^{rj} ~~non~~ ^{rk} ~~non~~ ^{rl} ~~non~~ ^{rm} ~~non~~ ^{rn} ~~non~~ ^{ro} ~~non~~ ^{rp} ~~non~~ ^{rq} ~~non~~ ^{rr} ~~non~~ ^{rs} ~~non~~ ^{rt} ~~non~~ ^{ru} ~~non~~ ^{rv} ~~non~~ ^{rw} ~~non~~ ^{rx} ~~non~~ ^{ry} ~~non~~ ^{rz} ~~non~~ ^{sa} ~~non~~ ^{sb} ~~non~~ ^{sc} ~~non~~ ^{sd} ~~non~~ ^{se} ~~non~~ ^{sf} ~~non~~ ^{sg} ~~non~~ ^{sh} ~~non~~ ^{si} ~~non~~ ^{sj} ~~non~~ ^{sk} ~~non~~ ^{sl} ~~non~~ sm ~~non~~ ^{sn} ~~non~~ ^{so} ~~non~~ ^{sp} ~~non~~ ^{sq} ~~non~~ ^{sr} ~~non~~ ^{ss} ~~non~~ st ~~non~~ ^{su} ~~non~~ ^{sv} ~~non~~ ^{sw} ~~non~~ ^{sx} ~~non~~ ^{sy} ~~non~~ ^{sz} ~~non~~ ^{ta} ~~non~~ ^{tb} ~~non~~ ^{tc} ~~non~~ ^{td} ~~non~~ ^{te} ~~non~~ ^{tf} ~~non~~ ^{tg} ~~non~~ th ~~non~~ ^{ti} ~~non~~ ^{tj} ~~non~~ ^{tk} ~~non~~ ^{tl} ~~non~~ tm ~~non~~ ^{tn} ~~non~~ ^{to} ~~non~~ ^{tp} ~~non~~ ^{tq} ~~non~~ ^{tr} ~~non~~ ^{ts} ~~non~~ ^{tt} ~~non~~ ^{tu} ~~non~~ ^{tv} ~~non~~ ^{tw} ~~non~~ ^{tx} ~~non~~ ^{ty} ~~non~~ ^{tz} ~~non~~ ^{ua} ~~non~~ ^{ub} ~~non~~ ^{uc} ~~non~~ ^{ud} ~~non~~ ^{ue} ~~non~~ ^{uf} ~~non~~ ^{ug} ~~non~~ ^{uh} ~~non~~ ^{ui} ~~non~~ ^{uj} ~~non~~ ^{uk} ~~non~~ ^{ul} ~~non~~ ^{um} ~~non~~ ^{un} ~~non~~ ^{uo} ~~non~~ ^{up} ~~non~~ ^{uq} ~~non~~ ^{ur} ~~non~~ ^{us} ~~non~~ ^{ut} ~~non~~ ^{uu} ~~non~~ ^{uv} ~~non~~ ^{uw} ~~non~~ ^{ux} ~~non~~ ^{uy} ~~non~~ ^{uz} ~~non~~ ^{va} ~~non~~ ^{vb} ~~non~~ ^{vc} ~~non~~ ^{vd} ~~non~~ ^{ve} ~~non~~ ^{vf} ~~non~~ ^{vg} ~~non~~ ^{vh} ~~non~~ ^{vi} ~~non~~ ^{vj} ~~non~~ ^{vk} ~~non~~ ^{vl} ~~non~~ ^{vm} ~~non~~ ^{vn} ~~non~~ ^{vo} ~~non~~ ^{vp} ~~non~~ ^{vq} ~~non~~ ^{vr} ~~non~~ ^{vs} ~~non~~ ^{vt} ~~non~~ ^{vu} ~~non~~ ^{vv} ~~non~~ ^{vw} ~~non~~ ^{vx} ~~non~~ ^{vy} ~~non~~ ^{vz} ~~non~~ ^{wa} ~~non~~ ^{wb} ~~non~~ ^{wc} ~~non~~ ^{wd} ~~non~~ ^{we} ~~non~~ ^{wf} ~~non~~ ^{wg} ~~non~~ ^{wh} ~~non~~ ^{wi} ~~non~~ ^{wj} ~~non~~ ^{wk} ~~non~~ ^{wl} ~~non~~ ^{wm} ~~non~~ ^{wn} ~~non~~ ^{wo} ~~non~~ ^{wp} ~~non~~ ^{wq} ~~non~~ ^{wr} ~~non~~ ^{ws} ~~non~~ ^{wt} ~~non~~ ^{wu} ~~non~~ ^{wv} ~~non~~ ^{ww} ~~non~~ ^{wx} ~~non~~ ^{wy} ~~non~~ ^{wz} ~~non~~ ^{xa} ~~non~~ ^{xb} ~~non~~ ^{xc} ~~non~~ ^{xd} ~~non~~ ^{xe} ~~non~~ ^{xf} ~~non~~ ^{xg} ~~non~~ ^{xh} ~~non~~ ^{xi} ~~non~~ ^{xj} ~~non~~ ^{xk} ~~non~~ ^{xl} ~~non~~ ^{xm} ~~non~~ ^{xn} ~~non~~ ^{xo} ~~non~~ ^{xp} ~~non~~ ^{xq} ~~non~~ ^{xr} ~~non~~ ^{xs} ~~non~~ ^{xt} ~~non~~ ^{xu} ~~non~~ ^{xv} ~~non~~ ^{xw} ~~non~~ ^{xx} ~~non~~ ^{xy} ~~non~~ ^{xz} ~~non~~ ^{ya} ~~non~~ ^{yb} ~~non~~ ^{yc} ~~non~~ ^{yd} ~~non~~ ^{ye} ~~non~~ ^{yf} ~~non~~ ^{yg} ~~non~~ ^{yh} ~~non~~ ^{yi} ~~non~~ ^{yj} ~~non~~ ^{yk} ~~non~~ ^{yl} ~~non~~ ^{ym} ~~non~~ ^{yn} ~~non~~ ^{yo} ~~non~~ ^{yp} ~~non~~ ^{yq} ~~non~~ ^{yr} ~~non~~ ^{ys} ~~non~~ ^{yt} ~~non~~ ^{yu} ~~non~~ ^{yv} ~~non~~ ^{yw} ~~non~~ ^{yx} ~~non~~ ^{yy} ~~non~~ ^{yz} ~~non~~ ^{za} ~~non~~ ^{zb} ~~non~~ ^{zc} ~~non~~ ^{zd} ~~non~~ ^{ze} ~~non~~ ^{zf} ~~non~~ ^{zg} ~~non~~ ^{zh} ~~non~~ ^{zi} ~~non~~ ^{zj} ~~non~~ ^{zk} ~~non~~ ^{zl} ~~non~~ ^{zm} ~~non~~ ^{zn} ~~non~~ ^{zo} ~~non~~ ^{zp} ~~non~~ ^{zq} ~~non~~ ^{zr} ~~non~~ ^{zs} ~~non~~ ^{zt} ~~non~~ ^{zu} ~~non~~ ^{zv} ~~non~~ ^{zw} ~~non~~ ^{zx} ~~non~~ ^{zy} ~~non~~ ^{zz} ~~non~~ ^{aa} ~~non~~ ^{ab} ~~non~~ ^{ac} ~~non~~ ^{ad} ~~non~~ ^{ae} ~~non~~ ^{af} ~~non~~ ^{ag} ~~non~~ ^{ah} ~~non~~ ^{ai} ~~non~~ ^{aj} ~~non~~ ^{ak} ~~non~~ ^{al} ~~non~~ ^{am} ~~non~~ ^{an} ~~non~~ ^{ao} ~~non~~ ^{ap} ~~non~~ ^{aq} ~~non~~ ^{ar} ~~non~~ ^{as} ~~non~~ ^{at} ~~non~~ ^{au} ~~non~~ ^{av} ~~non~~ ^{aw} ~~non~~ ^{ax} ~~non~~ ^{ay} ~~non~~ ^{az} ~~non~~ ^{ba} ~~non~~ ^{bb} ~~non~~ ^{bc} ~~non~~ ^{bd} ~~non~~ ^{be} ~~non~~ ^{bf} ~~non~~ ^{bg} ~~non~~ ^{bh} ~~non~~ ^{bi} ~~non~~ ^{bj} ~~non~~ ^{bk} ~~non~~ ^{bl} ~~non~~ ^{bm} ~~non~~ ^{bn} ~~non~~ ^{bo} ~~non~~ ^{bp} ~~non~~ ^{bq} ~~non~~ ^{br} ~~non~~ ^{bs} ~~non~~ ^{bt} ~~non~~ ^{bu} ~~non~~ ^{bv} ~~non~~ ^{bw} ~~non~~ ^{bx} ~~non~~ ^{by} ~~non~~ ^{bz} ~~non~~ ^{ca} ~~non~~ ^{cb} ~~non~~ ^{cc} ~~non~~ ^{cd} ~~non~~ ^{ce} ~~non~~ ^{cf} ~~non~~ ^{cg} ~~non~~ ^{ch} ~~non~~ ^{ci} ~~non~~ ^{cj} ~~non~~ ^{ck} ~~non~~ ^{cl} ~~non~~ ^{cm} ~~non~~ ^{cn} ~~non~~ ^{co} ~~non~~ ^{cp} ~~non~~ ^{cq} ~~non~~ ^{cr} ~~non~~ ^{cs} ~~non~~ ^{ct} ~~non~~ ^{cu} ~~non~~ ^{cv} ~~non~~ ^{cw} ~~non~~ ^{cx} ~~non~~ ^{cy} ~~non~~ ^{cz} ~~non~~ ^{da} ~~non~~ ^{db} ~~non~~ ^{dc} ~~non~~ ^{dd} ~~non~~ ^{de} ~~non~~ ^{df} ~~non~~ ^{dg} ~~non~~ ^{dh} ~~non~~ ^{di} ~~non~~ ^{dj} ~~non~~ ^{dk} ~~non~~ ^{dl} ~~non~~ ^{dm} ~~non~~ ^{dn} ~~non~~ ^{do} ~~non~~ ^{dp} ~~non~~ ^{dq} ~~non~~ ^{dr} ~~non~~ ^{ds} ~~non~~ ^{dt} ~~non~~ ^{du} ~~non~~ ^{dv} ~~non~~ ^{dw} ~~non~~ ^{dx} ~~non~~ ^{dy} ~~non~~ ^{dz} ~~non~~ ^{ea} ~~non~~ ^{eb} ~~non~~ ^{ec} ~~non~~ ^{ed} ~~non~~ ^{ee} ~~non~~ ^{ef} ~~non~~ ^{eg} ~~non~~ ^{eh} ~~non~~ ^{ei} ~~non~~ ^{ej} ~~non~~ ^{ek} ~~non~~ ^{el} ~~non~~ ^{em} ~~non~~ ^{en} ~~non~~ ^{eo} ~~non~~ ^{ep} ~~non~~ ^{eq} ~~non~~ ^{er} ~~non~~ ^{es} ~~non~~ ^{et} ~~non~~ ^{eu} ~~non~~ ^{ev} ~~non~~ ^{ew} ~~non~~ ^{ex} ~~non~~ ^{ey} ~~non~~ ^{ez} ~~non~~ ^{fa} ~~non~~ ^{fb} ~~non~~ ^{fc} ~~non~~ ^{fd} ~~non~~ ^{fe} ~~non~~ ^{ff} ~~non~~ ^{fg} ~~non~~ ^{fh} ~~non~~ ^{fi} ~~non~~ ^{fj} ~~non~~ ^{fk} ~~non~~ ^{fl} ~~non~~ ^{fm} ~~non~~ ^{fn} ~~non~~ ^{fo} ~~non~~ ^{fp} ~~non~~ ^{fq} ~~non~~ ^{fr} ~~non~~ ^{fs} ~~non~~ ^{ft} ~~non~~ ^{fu} ~~non~~ ^{fv} ~~non~~ ^{fw} ~~non~~ ^{fx} ~~non~~ ^{fy} ~~non~~

more loquendum est, cum in Deo proprie sunt nulli) utraque cum altera optimè consentit, & quasi coincidit in una Dei simplicissima essentia, eaque perfectissima.

A. Quæro potius de actibus.

B. Neque sic vel minimùm repugnant, si ad objecta diversa referantur, v. g. actus summæ justitiæ (*vindicatorem* hic intelligimus) erga Christum mediatorem, conjunctus est cum actu summæ misericordiæ erga hominem peccatorem. *Is.* 53. 4. 5.

A. Num Deus certissimè cognoscit futura contingentia?

B. Omnino; quod innumera docent in Scripturis exempla: qualia sunt ista, *Exod.* 3. 19. *Deut.* 31. 20, 21. 22.

A. Sed quidni dicatur Omniscius; etsi non omnia cognoscat, qui dicitur Omnipotens, etsi non omnia faciat?

B. Discrimen in aperto est, 1. Quia posse non est facere, & dicitur Deus Omnipotens, non Omnisfaciens; at aliquid non scire, & omnia scire, palam & alta voce contradicunt. 2. Quia scire est actus intellectus Divini pure naturalis, qui non restringitur voluntate, facere est actus voluntatis, qui sequitur Intellectum (non speculativum) sed practicum. *Psal.* 135. 6.

A. Sed quomodo erunt contingentia certò præscita, quæ non sunt certo futura?

B. Fieri non potest quin Futurum sit suo modo, futurum;

futurum; & quanquam id minimè necessa-
riò antecedenter ex parte *causa secunda* (ut in
actibus pure voluntariis) necessitate tamen in-
fallibilitatis ex parte *Dei*, cuius omniscientia
clam esse nil potest.

A. Quodnam est obiectum potentia Divina?

*B. Quicquid vult facere; & quod neque
contradictionem implicat, nec infinitæ ejus [b]
perfectioni adversatur. [a] Ps. 135. 6. [b] Tit.
1. 2. Heb. 6. 18.*

*A. Ea verò proprietatum in Deo congeriet;
nonne compositionem indicat, & consequenter illius
simplicitati derogat?*

*B. Nequaquam, Sunt enim istæ proprietates
neque ab essentia Divina, neque à se invicem re-
aliter disjunctæ: unde nec ullam inferunt com-
positionem, nisi uniùs rationis, quæ naturæ sim-
plici minime repugnat.*

CAP.

CAP. 3.

De tribus in essentia Divina Personis.

• **A. E** *Stne unus tantum Deus?*

B. Planè; quod & Scriptura passim clamat, & ratio naturalis evincit, quippe cui plura actu infinita repugnant.

A. *Verum asserente Apostolo Dii sunt multi?*
1 Cor. 3. 5.

B. Sed nobis, ibidem inquit, est unus tantum Deus; proinde intelligendus est de diis Ethnicorum putatis, vel de Vicariis illis & metaphoricis, quales sunt Magistratus & Principes terreni. Exod. 22. 28.

A. *At in ipsa summa unitate nonne continetur Trinitas Personarum?*

B. Id quidem firmiter credendum est, cum Scrip. toties disertè inculcet, & Ecclesia Christiana ab ipsis jam inde Evangelii incunabulis ad hæc usque tempora agnoverit.

A. *Quibus interrogantur nominibus tres illæ personæ?*

B. Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.

A. *At ubi vel Trinitatis vel personarum in Scripturis mentio?*

B. Trinitatis (secundum versionem Anglicanam) expressa habetur 1. Jo. 5. 7. Quod si quis de ista versione litem moverit, non est magno-
pere laborandum,

A. *Quidni?*

A. Quidni?

B. Utpote cum gloriosissimæ illius Triadis
personæ singulæ conjunctim, & æquali honore
præditæ legantur, singularum Deitati seorsim
à reliquis testimonia sat multa perhibeant aliæ
Scripturæ. *Mat. 28. 19. 2 Cor. 13. 14.*

A. De Personæ vocabulo quid censes?

B. Id quoque reperitur, *Heb. 1. 3*, Ecclesiæ
Anglicanæ aliorumq; doctissimorum Interpre-
rum suffragio communitum: ejusque in hoc ne-
gotio usus ab Ecclesia Catholica comprobatur.

A. Quid vero si quis hic etiam contentum esse
velit?

B. De re ipsa convinci poterit (nisi contra-
dicendi studio, ut sit, abreptus) ex locutionibus
illis Scripturalibus, quæ nisi personis accommo-
dari nequeunt.

A. Cedo illarum aliquot.

B. Suffecerit unica de Spiritu Sancto, cum &
eadem erit reliquarum ratio, ejusq; personali-
tatem potissimum oppugnent Trinitatis adversa-
rii. Is, etsi nomen ei Græcum sit alterius gene-
ris, cum masculino tamen pronomine conjunctus
legitur, quod, nisi persona esset, solæco labora-
ret. *Mat. 28. 19. 1 Cor. 12. 13.* Adde quod
dicitur *docere, dona dare, velle, &c.* quæ
unius personæ sunt. *ibid. 1 Cor. 12.*

A. Vnde constat Christum non esse nudum Ho-
minem?

B. Quoniam si talis esset, sequeretur eum
nunc

tunc primum extitisse, cum ex Virgine Maria
nascetur: at ex Scripturarum perplurium cla-
rissima luce evincitur contrarium, Jo. 1. 1. 3. Jo.
8. 58. Gal. 4. 4. Phil. 2. 7. &c.

A. Qui vero constabis eum esse verum, & æter-
num Deum?

B. Ex nomine, proprietatibus, & operibus
Divinis.

A. Incipiat à nomine,

B. 1. Nomen ei incommunicabile Jehovah
tribuitur, ut Job. 12. 41. collat. cum Isaia 6. 3.
1. Cor. 10. 9. collat. cum Num. 21. 6. 2°. dicitur
Deus benedictus in secula, Ro. 9. 5. Dominus
& Deus à Sancto Thoma agnitus, Jo. 20. 28.
verus Deus à Sancto Johanne, 1 Joh. 5. 20.
Æqualis Deo, Phil. 2. 6. Magnus ille Deus,
Tit. 2. 13.

A. Perge ad ejus proprietates Divinas.

B. 1. Est Æternus, primus, et ultimus, Apoc.
1. 17. collat. cum Is. 44. 6. Joh. 8. 58.

2. Est omniscius, Joh. 21. 17. Apoc. 2. 23.
collat. cum Jer. 17. 9. 10.

3. Est omnipotens, quod testantur miracula
varia, sua solius virtute edita, ut Mat. 8. 3. 16. &
alibi in Evangelio passim.

4. Est adorandus, Heb. 1. 6. collat. cum Apoc.
19. 10.

A. Supereſt ut opera quoque ejus Divina in medi-
um proferantur.

B. 1. Est Creator omnium, Heb. 3. 3. 4. Jo.
1. 3.

2. Est

2. Est conservator omnium, Heb. 1. 3.
collat. cum Ps. 36. 6.

3. Divina edidit miracula dum in terris a-
geret, ut supra, vid. Joh. 15. 24. inter quæ
præcipuum erat resuscitatio sui ipsius à mor-
tuis, Joh. 1. 19, 21. & c. 10. 18.

4. Confert vitam æternam, Joh. 10. 28.
collat. cum 30.

A. Unde liquet Spiritum Sanctum esse verum
Deum ?

B. 1. Ita disertè appellatur, 1 Col. 3. 16.
Act. 5. 3, 4.

2. Insignitur proprietatibus Divinis, [a] æ-
ternitate, [b] omnipresencia, [c] omniscientia,
(a) Heb. 9. 14. (b) Ps. 139. 7. (c) 1 Cor.
13. 10.

3. Facit opera divina, qualia sunt [a] colla-
tio donorum celestium pro suo ipsius bene-
placito, [b] effectio miraculorum, & alia hu-
iusmodi. (a) 1 Cor. 12. 4. 11. (b) Mar.
12. 28.

A. Quod si Spiritus Sanctus sit Deus, quo-
modo dicuntur fideles impleri Spiritu, ut Stephe-
nus, Act. 8 ?

B. Istæ locutiones sunt Metonymicæ, qui-
bus non persona, sed dona Spiritus gratuita no-
cantur.

Cap. 4. De Providentia Divina.

A. Quid est Providentia Dei?

B. Est qua res omnes creatas [a] potentia sua sustentat, [b] sapientia moderatur ac regit. (a) Heb. 1. 3. Ad. 17. 28. (b) Eph.

A. An vero res etiam minima ultra hujus providentia ambitum versantur?

B. Sic est, attestante tum [a] Scriptura, tum ratione. (a) Mat. 10. 29, 30. consulantur miracula Aegyptiaca in lib. Exod. & Job. 38. & Psal. 147. &c.

A. Sed quoniam hoc suadet ratio?

B. Si de minimis istis à Deo conservandis quaeritur, ratio haud obscura est à majori, quoniam scilicet ab influxu divino creaturae prestantissimae dependent, (quod extra controversiam est) [a] nedum vilissimae, (a) Mat. 6. 26. 30.

A. Cur vero res tantula statuuntur obiectum moderaminis divini?

B. Scilicet alias frustra condiderat.

A. In quibus autem creaturis praecipue elucet Providentia Dei?

B. In Angelis & Hominibus, bonis & malis.

A. In bonis quomodo Hominibus?

B. Quod illos in benevolentiae [a] paternae
fini

finu complectitur, & per [b] varias tandem
vitæ præsentis æriturnas & discrimina ad æter-
næ felicitatis portum tuto perducit. [a] *Ier.*
31. 20. *Mat.* 7. 11. [b] *Act.* 14. 22.

A. *Quid in malis?*

B. Quod illorum malitiam (sibi [a] intinere
ante secula perspectam) 1. Easi possit, minimè
tamen impediatur. 2. (Ex se interminabilem)
[b] certis pro suo solius arbitrio limitibus co-
erceat. 3. Quod in [c] piorum bonum, &
[d] nominis sui gloriam mirifice (quasi pelu-
stantem) trahit. & 4. horrendis demum
Gehennæ cruciatibus (iisque æternis) in pec-
catorem animadvertit. (a) *Isa.* 37. 28. *Psal.*
94. 11. (b) *Psal.* 76. 10. (c) *Rom.* 8. 28.
Gen. 50. 20. (d) *Psal.* 76. 10. *Exod.* 14. 17.

A. *Quid si Deus permittit impiorum gressari
malitiam, cur dicitur Deus nolens iniquitatem?*
Psal. 5. 5.

B. Si teneretur impedire, utrumque de eo
dici non possit: vult itaque voluntate tantum
[a] permittente, quod actus alicujus aut ha-
bitus malitiam, non vult voluntate aut imper-
rante aut efficiente, imo odit, prohibet, punit,
& (ex parte) semper coarctat. (a) *Act.*
13. 18.

A. *At cum dicitur indurare corda, an-
non hinc sequetur Deum, esse Authorem pec-
cati?*

C 4

B. Absit

B. Absit; Nam ex mollibus [a] dura non efficit, sed gratiam [b] indebitam & nihili habitam [c] subtrahendo, durefcere, idque magis magisque iustissimus finit iudex. (a) *Exod.* 3. 19. 7. 23. 8. 15, 32. (b) *Rom.* 11. 35. (c) *Psal.* 81. 11, 12. *Isa.* 5. 6.

A. An demum cum providentia divina libertas stabit humana?

B. Admodum; quod communis tam bonorum, quam malorum indicat experientia: utrique enim, [a] hi male, illi [b] bene, ex animi proposito & libera voluntatis electione agunt. (a) *Pro.* 1. 30, 31. *Isa.* 66. 3. (b) *Pf.* 119. 30.

A. Nullam ergo inducit necessitatem providentia?

B. Quæ libertatem adimat, nullam: i. e. 1. neque coactionis, neque 2. absolutam, (qualis est agentium purè naturalium) sed necessitatem infallibilitatis & merè hypotheticam, ([a] respectu nimirum habito ad Deum infallibilem) inferre palam est; neque hæc [b] ullatenus cum libertate creaturæ pugnat. (a) *Num.* 23. 8, 19. *Mat.* 24. 6. (b) *Ad.* 4. 28. *collat. cum Ad.* 3. 14.

Cap. 5. De Creatione primi Hominis, &
scdere primo cum eodem sancito.

A. **U**Nde constat Adamum fuisse primum ho-
 minem?

B. Ex historia luculenta Creationis, *Gen. 1.*
 collata cum *Gen. 2. 19. &c.* necnon ex
Luc. 3. 38. ubi idcirco dicitur *filius Dei*,
 utpote alium (sicut reliqui) non habens pa-
 trem.

A. Equo autem *S. Scriptura* loco ad suum sibi
 oblinendum abutitur *Pra-Adamitarum Somnium*?

B. Id quidem minimè dubitandum, cum
 neque mendaciorum Patri suum defuisse *Scriptu-
 rum* est agnoscimus. Nititur autem hoc (sive
 delirii sive profanissimi in sacris Lusus & petu-
 lantiae) verbis istis Apostoli *Rom. 5. 13.* ubi
 dicitur *peccatum fuisse in mundo usque ad legem,*
non autem imputatum ubi nulla est lex.

A. Quid hinc quæso eliciunt Bani viri?

B. Per legem scilicet intelligunt positivam
 illam Adamo datam de non comedendo fructu Ar-
 boris, & cum dicitur usque ad legem durasse
 peccatum, colligunt ante legem istam, & con-
 sequenter ante ipsum Adamum extitisse Homi-
 nes peccatores.

A. Bella ratiocinatio! an ergo *S. Paulus* eo
 loci de lege agit positiva Adamo lata?

B. Nihil minus : nunquam ille Legis vocabulum eo sensu usurpasse legitur, sed ibi legem intelligit ministerio [a] *Mosaico* Judæis promulgatam : Hanc autem, quò omnes tam ante legem quam sub lege peccati reos coarguit, peccato natu minorem pronunciat. (a) *vid. Rom. 5. 20. collat. cum Gal. 3. 17. 19.*

B. Quid autem sibi volunt per peccatum non imputatum ?

B. Peccatum quod ipsi vocant *materiale*, & quale est *cupiditas naturalis* in brutis quoque Animantibus, non vero *formale*, i.e. *peccatum sine culpa*, ut ridiculè putidèque philosophantur.

A. Cur dicitur homo conditus ad Imaginem Dei ?

B. 1. Non ratione partis corporeæ, cum Deus sit Spiritus : at 2. quoad dotes & virtutes animæ, quæ morales, quæ intellectuales, imò & totius animæ sanctitatem, quam ei largitus est Deus. *Eph. 4. 24.*

A. Verum sic & conditi sunt Angeli ?

B. Sanè ; proinde quod in ista imagine divinæ peculiare erat homini, est *dominium* in reliquas creaturas sublunares *vicarium*, *Gen. 1. 26. collat. cum Gen. 2. 20.*

A. Num tenebatur Deus Adamum in ista statu primævo perseverantem mercede aut præmione ?

B. Nullatenus ; quia Dei ad creaturam nulla

nulla potest esse obligatio, nisi voluntaria?

A. An ergo tali posita perseverantia ullam habuit Adamus spem præmi?

B. Omnino; sed ex solo fœdere, quod lubens cum eo pepigit misericors Deus.

A. Unde vero constiterit illum tale fœdus Deo intercessisse cum Adamo?

B. Nimirum dicat ratio adfuisse omnia ad fœdus simpliciter requisita.

A. Dic ista.

B. Mutuum intelligo consensum, & stipulationem utriusque partis.

A. De Deo satis liquet; sed de Adamo, quâ efficis ratione? an & ipse assensum prebuit?

B. Assensus quidem disertis verbis habetur nullus; at talem aliquem fuisse optima ratione nititur.

A. Cedo istam.

B. Si enim ex parte Adamî deficeret hæc stipulatio, sequeretur aut conditionem ab eo præstandam (viz. obedientiam) aut præmium à Deo promissum ei minus placuisse, quorum utrumque cum supposita ejus integritate (tum intellectus, tum voluntatis) omnino pugnat.

A. Quid ab homine præstandum exigebat illud fœdus?

B. Perfectam utique numeris omnibus & personalem voluntati Divinæ præstandam obedientiam.

dientiam, Gal. 3. 10. unde & sordus operum u-
sitato dicitur.

A. *Qua merces promissa obsequenti?*

B. Ecce & laeta immortalitas; ceu vita æ-
terna. Gal. 3. 12.

A. *Que pœna peccanti denunciata?*

B. Mors, Gen. 2. qua [a] omne genus mi-
seria (etiam [b] æterna continetur) qua-
que consequenter [c] ante peccatum nullo sen-
su erat naturalis aut necessaria. [a] Ps. 44. 22.
& Cor. 15. 31. [b] Ezek. 18. 20, 21, 23, &c.
Rom. 6. 23. [c] Rom. 5. 12.

Cap. 6. De Peccato, sive Lapsu Homi-
nis, & miseriis consequentibus.

A. **Q**ui potuit Homo cum esset conditus ad ima-
ginem Dei, desciscere Deo?

B. Ex pravo [a] liberi Arbitrii usu, quod
& lapsus Angelorum causa. (a) Eccles. 7. 29.
(b) Iuda 6.

A. An ergo nullam ei necessitatem peccandi im-
posuit Deus?

B. Omnino nullam; qui & gratiam illi
qua peccatum repelleret sufficientem imper-
tavit, nec datam nisi à peccante revocavit, Eccl.
7. 29.

A. At potuit Adamum Deus, quo minus pec-
caret uberiore gratia donare?

B. Nihil verius; sed neque ad hoc unde-
cunque [a] tenebatur, neque sic infinitæ suæ
sapientiæ visum est, quod eventus docet.
(a) Mat. 20. 15.

A. Dic mala istius peccati primi consequentia.

B. Ea in duplici discrimine reperiuntur:
sunt enim alia temporanea (in hoc præsentem se-
culo) æterna alia, in futuro.

A. Da primi generis.

B. Illa rursus aut corporis sunt, aut animi.

A. Quanam ea sunt corporis mala?

B. Caduca ejusdem temperies, morbi,

ærumnæ

ærumnæ variz, mors demum ipsa.

A. An itaque à morbis & morte immunitus existisset homo, si non peccasset?

B. [a] Prorsus; ex gratia tamen divina, magis quam ex conditione corporis, et si præstantissima. (a) Rom. 5. 12.

A. Quanam sunt animi mala peccatum seruat?

B. Ea multo tristiora, per omnes illius facultates disseminata: [a] error scilicet in iudicio [b] pravitas in appetitu & [c] affectibus, lubricitas (ad bonum) [d] memoriz, [e] vitiosa conscientiz temperies, ejusdemque ex admissio peccato [f] cruciatus, [g] torius denique hominis ad peccatum pronitas, hisque omnibus adjuncta [h] subjectio Diabolo, & ira Dei. (a) 1. Cor. 2. 14. Eph. 5. 8. (b) Job. 1. 13. Rom. 7. 19. (c) Rom. 1. 25. ad finem. (d) Deut. 32. 18. (e) Eph. 4. 19. Jer. 2. 35. (f) Gen. 3. 8, 10. & c. 4. 13, 14. Mat. 27. 4, 5. (g) Ephes. 4. 19. (h) Eph. 2. 2, 3.

A. Num hinc sequetur amississe Hominem peccatorem Liberi Arbitrii usum?

B. Non circa res civiles, aut vitæ cotidianæ negotia, testante experientia; quanquam in his quoque multum abest ab ista perspicacitate mentis & affectum rectitudine, quæ ad plenum libertatis usum requiruntur. Cum enim Liberum (utpote voluntarium) sit in Agente singulas Actionis circumstantias sciente, quo minor est scientia, eo minor libertas.

A, In

A. *In rebus purè spiritibilibus quid potest?*

B. Non est negandum Hominem liberè
facere, quod secundùm voluntatem facit;
sive bonum, [a] sive malum: sed antequam re-
genitur sit in hominem spiritualem, neque
[b] sapit, neque facit, quod gratum est Deo.
(a) *Pro. 1. 29, 30. Is. 66. 4.* (b) *Ro. 8. 7.*
(c) *Heb. 11. 6.*

A. *Dic mala ista, quæ vocas æterna, in seculo
futuro?*

B. Ea quidem pro magnitudine satis ex-
primi non possunt: sed in genere ad binas
pœnæ classes revocantur, damni scilicet &
sensu.

A. *Virisquæ naturam explica.*

B. *Pana* damni est æterna peccatoris è sede
& gaudiis Beatorum exclusio; *Pana sensu* est
horribilis ille cum corpore tum animæ in
Gehenna cruciatus cum Diabolo & Angelis
ejus, *Mat. 25. 41. 2 Thess. 1. 8, 9.*

A. *Cur vero tam levi (in speciem) peccato
tam gravis incubit pœna?*

B. Ob lesam eo maiestatem infinitam. Quin
etsi ad aspectum non satis intuenti (quoad mate-
riam) levius videatur, erat tamen reapse (per-
pensis circumstantiis) flagitiosissimum, imo
peccatorum potius insausa cingeries, quam signi-
plex peccatum.

A. *Hæcine ad primos tantum parentes man-
da-*

vit peccati luet; an vero ad omnes illorum posteritas
derivata grassatur?

B. Imò, cum ob communem culpæ [a] societatem virtualem, tum ob contagium [b] personale nemo hominum eadem calamitate implicatus non tenetur, Christo duntaxat excepto, quiq; per Christum æterna morte liberantur. [a] Ro. 5. 12, 15. &c. [b] Job. 14. 4. Job. 3. 6.

A. Unde posteris oritur ista culpa societas cum Parente?

B. Ex Adami conditione singulorum repræsentativa, quippe qui non privatum modo sui ipsius, sed communem, & universi generis humani implicatoriam personam sustinuit.

A. Qui vero hoc perspicuum fiet?

B. Ex comparatione Adami cum Christo parallelâ, institutâ ab Apost. Rom. 5.

A. Quid ex ista comparatione efficitur?

B. Utrumque scilicet caput & radicem fuisse generi humano, alterum mortis, vitæ alterum; [a] per Adamum impuratum ab eo genitis peccatum, per Christum ab eo regenitis justitiam. Hinc ille [b] primus homo, hic secundus dicitur, ac si nemo intervenisset alius; quin & alter [c] Adamus illo ipse illo nomine Adamus appellatur. (a) Rom. 5. 19. b (1) Cor. 15. 47. (c) 1 Cor. 15. 45.

A. Unde demum contagio ista peccati personalis

omnes

omnes & singulas Adami posteritas pervasit?

B. Ex traduce, sive per [a] generationem naturalem; sicut ex pomi sylvestris amputato surculo simile generatur. Sed de modo (ubi satis constat de re) veritatis & modestie cultorem lites movere & ferere non decet. (a) *Ioh. 3. 6. Psal. 51. 5.*

A. At istis reclamare videtur lex divina, quae docet, animam quae peccat ipsam (non aliam scilicet) morituram, & quod Filius non portabit iniquitatem Patris, *Ezek. 18. 20.*

B. Nulla hic est cum dictis istius legis repugnantia, utpote quae intelligenda est de parentibus proximioribus & privatis, non de primo illo & communi omnium parente, quod ex totius capitis serie & sermone constat.

A. Habesne quod huic responso adjiciendum velis?

B. Ita; quod nimirum labes ista originalis, quae omnibus imputatur, omnibus quoque (per generationem scilicet traducta) inhaeret, unde non est aliena modo, sed, quoad speciem, sua cuique personalis & propria, quod ex antedictis abunde constiterit.

A. De peccato originali satis: nonne altera est species peccati?

B. Est, nimirum actuale, quod est legis divinae vel minima transgressio actualis.

A. Quotuplex est?

B. Du-

B. Duplex, vel omissionis, vel commissionis, utrumque rursus cogitati, dicti, facti; quamvis hæc tria peccatum commissionis, magis proprie (quis magis usitato) sonant.

A. Cum peccatorum paritas formalis sit (extremo Stoam) ab omnibus merito [a] explosa, utrum tamen ad eam ulla parvitatem subsidunt, ut sua veniæ natura mereantur? (a) vid. 1 Joh. 5. 16, 17.

B. Quamquam ex eventu (per misericordiam scilicet Divinam) peccata etiam [a] gravissima sint venialia, i.e. veniæ consequuntur, tamen vel levissimi cujusque illud est ingenium, ut mereatur [b] meritum. (a) 1 Tim. 1. 13. (b) Rom. 6. 23.

A. Quæ autem ratione obtinebit peccatum nullius spæ esse naturæ veniale?

B. 1. Quia vel minimum est [a] transgressio Legis, ejusque divinæ, & consequenter infinitæ majestatis Legislatore facta injuria; unde mereri nil poterit nisi debitam transgressioni Penam. (a) 1 Job. 3. 4.

2. Cum veniæ collatio sit actus libere misericordie, absurdè dicitur peccatum mereri veniam, quæ hoc pacto non esset venia, sed debitum, nec misericordie opus, sed Justitiæ, neque deum peccatum tam esset peccatum, quam res meritoria.

Cap. 7. De nova Fœdere, & Hominis

Redemptione seu liberatione per

Christum parta

A. **S**tatum Hominis miserissimum ex peccato or-
tum dixisti, nulla vero in meliorem transe-
undi spes est?

B. Imo plurima, virtute Novi (seu Gra-
tiae) fœderis à Deo cum homine peccatore
institi.

A. Quid est istud Fœdus Novum ?

B. Est quo Homini lapsa, modo [a] respi-
cendi, & in Christum Mediatorem verè [b] cre-
dendi, peccatorum [c] omnium venia, &
[d] salus aeterna, ob [e] unius Christi meri-
ta [f] gratiosè promittitur. (a) Mar. 1. 15.
[b] Marc. 16. 16. [c] Dan. 9. 24. Heb. 8.
10, 12. [d] Job. 3. 16. [e] Is. 53. 4, 5, 6.
Rom. 3. 24, 25. [f] Eph. 2. 8.

A. Quando autem institum est fœdus Gratiae ?

B. Statim à lapsu ante prolatam scilicet
contra Peccatores Legis sententiam, Gen. 3. 15.

A. Da veteris illius ante lapsum & novi hu-
jusce Fœderis discrimina ?

B. Præcipua hæc sunt : 1. In Vetere exige-
batur personaliter [a] eaque perfectissima quoad
partes & gradus præstanda toti legi obedi-
tia, sub poena mortis, & in [b] propria simili

ter

ter peccantes persona; in Novo sufficit obedientiae quoad partes omnes [c] *syncretitas*, & poenae delinquenti debitae per (d) *mediatorem* vicarium solutio. [a] Gal. 3. 10. Deut. 6. 5. [b] Gen. 2. 17. [c] Iob. 1. 1. Luc. 1. 6. [b] Is. 53. 5. Gal. 3. 13.

A. Cedo alterum discrimen.

B. In Novo Foedere Deus ipse [a] operatur ex beneplacito suo in servandis & facere & velle, conditiones ad salutem requisitas, quod in Veteri ante lapsum foedere ex usu Liberi arbitrii humani magis pendeat. [a] Phil. 2. 13. Ezek. 36. 26, 27. Jer. 32. 40.

A. Nonne potuit Deus pro infinita sua misericordia sine interventu mediatoris & solutione Debiti peccatorem servare? [a] Iob. 33. 24. [b]

B. Potest Deus quicquid vult, imo, & quae non vult, sed hoc enim noluisse palam est: unde insuper summæ non minus iustitiae quam misericordiae luculentissima edidit argumenta.

A. Qui sic?

B. Quoniam & totum (hoc pacto) debitum peccatori remisit, & totum à mediatore Christo accepit. Ro. 3. 24, 25.

A. An ergo Christus verè satisfecit pro peccatis fidelium?

B. Prorsus; quod ubique clamat Scriptura; unde dicitur [a] *propitiatio*, [b] *propitiatio*, [c] *propitiatio*, pro peccatis nostris; nec tantum *bona nostra*, sed

sed à vice nostra perpeffus. ^a 1 Iob. 2. 2. ^b Mat. 20. 28. ^c 1 Pet. 3. 18. ^d 1. 2. 24. ^e Heb. 9. 28. If. 53. &c.

A. At hoc videtur à iustitia remotum, ut aliena quis insons culpa debitam luat pœnam ?

B. Effet quidem, nisi hoc alio & nemine ullatenus cogente in se susciperet, idque in Dei gloriam, ^b quod fecit Christus. ^a Heb. 10. 5. ad 10. Iob. 6. 51. 2 Cor. 8. 9. ^b Iob. 17. 4.

A Sed quomodo Christus pœnam peccatori debitam persolvit, cum ea fuit mors æterna ?

B. Eandem formaliter pœnam minimè sustinuit, sed æquivalenter eandem, imo & maiorem ; idque ob dignitatem persone ^a *Sanctissimi*, cujus patri merito erat charior vita quam universi generis humani, plurisque satisfactio tot & tantis angoribus illius præstita, (quamvis duratione temporanea) quam totius mundi æterna esset futura. ^a Ait. 20. 28. 1 Iob. 3. 16.

A. Nunquid ergo per unum Christum salutis porta peccatoribus aperitur ?

B. Ita res est ; disertè id testante Scriptura, Iob. 14. 6. Ait. 4. 12. & suffragante ratione ; Nam si alius quispiam ad salutem aditus pateret, (putà per cecos naturæ ductus, aut ex intuendo creaturarum speculo) nulla potest assignari causa idonea cur in Hominum salutem descenderet à cœlo Filius Dei ad Crucem in Terris, vid. *Eccles. Angl. Art. 18.*

Cap. 8. De officio Christi Mediatorio.

torio.

A. **Q**ualem oportet esse Mediatorem inter Deum & Hominem?

B. 1. Ab omni vel minima peccati labecula immunitum. Nam frustra pro peccatore medium se Iustitiæ Divinæ objiceret peccator. Heb. 7. 26, 27. 2° Utriusque naturæ participem; humanam, qua scilicet læso numini satisfaciat, magisque Hominem peccatorem affectu sympathetico complectatur Homo; Divinam, qua satisfactionem atq; adeo quicquid est muneris Mediatorii cumulatè adimpleat, eiq; vim, & meritum affundat. Heb. 2. 14, 15. b Job. 19. 30. Heb. 10. 14. c Eph. 4. 8, 12. d Ro. 8. 32, 33, 34.

A. Quotuplex est Christi munus Mediatorium?

B. Triplex; a Regium, b Sacerdotale, c Propheticum. a Mat. 21. 5. b Heb. 6. 20. & alibi passim. c Act. 3. 23.

A. Quae partes sunt Regii muneris?

B. Populo suo a leges dare, b piis tutelam, c privilegia, d præmia largiri, & merita impiorum prosequi e vindicta. a Is. 33. 22. Mat. 28. 20. b Job. 10. 11, 28. c 1 Pet. 3. 9. Apoc. 1. 6. d Apoc. 22. 12. e Luc. 19. 47.

A. Quanam ad munus Sacerdotale pertinent?

B. In

B. In genere duo; 1. ^a seipsum semel pro peccatis offerre *victimam* *Justitiæ* *Divinæ* *ex* *asse* *satisfactoriam*. 2. pro peccatoribus in eum credentibus jugiter apud Patrem ^b *intercedere*, ^a *Heb. 9. 28.* ^b *Heb. 7. 25.*

A. Quid ergo statuendum est de Sacrificio, quod vocant *Missæ*, peccatorum (*saltem* *quod* *pœnam* *temporalem*) *expiatoris*?

B. Blasphemum id esse figmentum *Hominum* *Scripturas* *non* *intelligentium*. Hæ liquidem, nullum tale nobis commendant sacrificium præter sanguinem Christi, qui ^a *solus* *abluir* *peccata*. Interim sacrificia *Christiana* (*sensu* *figurato*) agnoscimus, *spiritualia* scilicet, *Eucharistica*, & magni ^c illius sacrificii *commemorativa*, ^d quale est *Cœna Domini*. ^a *1. Joh. 1. 7.* *Joh. 1. 29.* ^b *Pf. 50. 17.* *Heb. 13. 16.* ^c *Hos. 14. 2.* ^d *1. Cor. 12. 24, 25, 26.*

A. Nonne & Sancti in Cœlis sunt *Mediatores* *intercessionis*?

B. Nequaquam; quia ^a *unus* *sufficit* *nobis* *media-* *tor* & *intercessor* *Christus*, nec ullo vel *præcepto*, vel *exemplo*, vel *promisso*, in *Scripturis* *prop-* *sito* *ad* *alios* *relegamur*. ^a *Heb. 7. 25.* *1. Tim. 2. 5.*

A. At Sancti in Terris intercedunt pro fratribus suis.

B. Sanè; hoc enim ^a *Lex* (*Divina*) *charitatis* *postulat*; at vel in genere tantum (*quod* & *San-* *ctos* *in* *cœlis* *facere* *piè* *credibile* *est*) aut si pro

hominibus (eorumque conditionibus) singularibus, intelligendi duntaxat sunt ii, quorum necessitates sibi perspectas habent : Ea vero *singularium* aliquot cognitio cum Sanctis vita *functis* *b ordinariè* non competat, uti olim in Terra degentibus (imo neque *c nisi ex revelatione divinâ* competere possit,) inde fit quod Horum preces flagitamus, Illorum ambiendas neutiquam censemus. *a Eph. 6. 19. Iac. 5. 16. b Is. 63. 16. c Luc. 15. 7.*

A. In quo munus suum exercet Christus Propheticum ?

B. Non tantum *a* multa prædicendo, quæ aut post evenerunt, aut certò creduntur eventura; verumetiam *b* docendo populum suum, eosque in *omnem* veritatem ducendo ad salutem necessariam. *a Mat. 24. 2. & c. 21. 43. Iob. 16. 33. Mat. 25. à v. 31. ad fin. b Iob. 15. 15.*

A. Quomodo autem id facit.

B. Intus Spiritu, ut causa principali; extra, verbo, ut instrumentali. *Is. 29. 21.*

Cap. 9. De Fide.

A. *Q*uotuplex in S. Script. Fides legitur?

B. Non uno gau let significatu; nam interdum capitur *obiectivè*, pro ipsâ Fidei • Doctrina, at sapius *subiectivè*, prout est in ipso Credente. • *Act.* 6. 7. *Ro.* 10. 8.

A. *Sensu autem posteriore quotuplex?*

B. Quadruplicem meminit Scriptura: Fidem scil, • *Miraculorum*, • *Historicam*, • *Temporaneam*, & • *Iustificam*. • *Mat.* 17. 20. 1 *Cor.* 13. 7. • *Iac.* 2. 19. • *Mat.* 13. 20. 21. *Heb.* 6. 4. 5. • *Rom.* 3. 28.

A. *Quomodo distinguantur tres ista Fidei Species priores à Iustificâ?*

B. Non gradu tantum, sed ipsâ quoque *essentia*.

A. *Vnde hoc evincitur?*

B. Hinc potissimum, quod diversa habent *principia*, tum *subiecta*. Nam principium fidei Iustificæ est gratia Dei *specialis*; ad reliquas sufficit generalior, & viribus naturæ magis accommodata. • *Eph.* 2. 8. *Gal.* 5. 22. 1 *Joh.* 2. 20, 27. & c. 3. 9.

A. *Dic subiecta itidem diversa?*

B. Fidei Iustificæ est homo • *electus* ad vitam, & • *natus ex Deo*; reliquarum possunt esse • *fili* perditionis, • *Hypocritæ*, (imo fidem Histori-

cam quod attinet) ipsi quoque ^d Diaboli. ^a *Tu.*
 1. 1. *Iob.* 1. 12, 13. ^b *Iob.* 17. 12. collat. cum
Mat. 10. 4, 8. ^c *Ad.* 8. 13. collat. cum *v.* 18.
 ad *v.* 24. 2 *Tim.* 4. 10. ^d *Iac.* 2. 19.

A. *Quid est fides Iustificans?*

B. Habitus animæ humanæ, ^a divinitus, &
 gratis infusus, quo homo peccator Christum
 Redemptorem, quoad ^b omnia ejus munera
^c animatus ^d agnoscit, eumque ^e unum ^f ad vi-
 tam amplectitur. ^a *Eph.* 2. 8. ^b *Is.* 33. 22.
^c *Rom.* 10. 9, 10. ^d *Mat.* 16. 15, 16. ^e *Iob.*
 6. 68. ^f *Iob.* 3. 16. ^g *Iob.* 3. 12. *Cant.* 3. 4.

A. *Quanam est nota Fidei Iustificantis cer-
 tissima?*

B. Quod purificet cor, & per charitatem agat.
^a *Ad.* 15. 9. ^b *Gal.* 5. 6.

A. *Possuntne Infantes habere fidem?*

B. Possunt in actu primo seu radice, non in
 actu secundo, siue fructu; cum enim veræ rege-
 nationis per occultam Sp.S. virtutem ^a capaces
 esse dubitandum non sit, eisdem quoque tum
 fidei, tum omnium eo pertinentium virtutum,
 in semine, & radice participes fieri nil vetat.
 Hac accommodetur ^a *Mar.* 10. 14. *Apo.*
 21. 27.

Cap. 10.

De Iustificatione &

Sanctificatione.

A. Quid est Iustificatio?
B. Est actus Dei, judicialis, quo
 iustitia Christi cuiuslibet in eum credenti ad sa-
 lutem gratis imputatur. *Rom. 5. 16. &*
c. 8. 33, 34. 1 Cor. 1. 30. Phil. 3. 9. & Ro.
3. 24. Ro. 4. 3, ad v. 9.

A. Annon etiam iustificantur peccatores per Iu-
 stitiam illis infusam, seu quodammodo inbarentem?

B. Nequaquam; (tota enim Scriptura re-
 clamat) sed per unius Christi iustitiam sive ap-
 prehensam, & applicatam; consule locum re-
 spon. prox. anteced. & *Rom. 4. 5. 24. &*
Ro. 5. 18. Gal. 3. 20. Tit. 3. 4, 5.

A. Quomodo igitur Fides iustificare dicitur,
 cum sit qualitas infusa & inbarentis?

B. Non ut causa principalis efficiens, nam ca-
 Deus est; non ut causa meritoria, quæ Christus
 est, sed ut instrumentum quoddam Christi ju-
 stitiam peccatori applicans. *Rom. 8. 33.*
1s. 53. 5. Rom. 5. 19.

A. Quid hinc censendum de bonis operibus,
 quibus Iustificationem cum fide sociam tribuere vi-
 detur S. Iacobus, c. 2.

B. Quanquam Scriptura nos sola fide Iustifi-
 cari non asserit diserte, & tamen terminus; id
 tamen

tamen locutione prorsus æquipollente, sapiens enuntiat; ut cum dicit justificari *non operantem, & sine operibus.* Ro. 4. 5. Ro. 3. 28.

A. Quomodo ergo intelligendus est S. Iacobus ?

B. De operibus ut adiunctis fidei justificandi necessariis; non ut ad ipsum (sicut fides est) iustificandi actum requisiti; hæc enim (si evangelice bona) non præcedunt iustificandum, sed sequuntur iustificatum.

A. An ergo nulla datur Iustificatio ante fidem?

B. Nulla prorsus in foro Conscientiæ; imò nec in foro Dei ^{actualis} & completa; datur tamen in ^{re} decreto divino, & quæ virtualis appellatur in capite dⁱ Christo. Ro. 5. 1. Heb. 11. 6. Ep^l. 1. 11, 12, 13. Is. 50. 8.

A. Num Iustificatio simul & semel peragitur ?

B. Ita, si quoad gradus intellecta (sic enim omnibus & omni quoque tempore eadem est) non vero quoad ejus sive sensum, sive durationem; utpote peccatori credenti, & resipiscenti continenter ^{re} repetita. Ex. 18. 22. Ro. 3. 25.

A. An denique est Homini lapsus sub lege eadem, quæ sub Evangelio Iustificatio ?

B. Eadem, per fidem scil. in Christum mediatorem (utrobique communem) sub lege exhibendum, sub Evangelio exhibitum. Heb. 10. ad v. 15. & c. 11. per tot. & c. 4. 2. 1 Cor. 10. 3, 4. & alibi passim.

A. Itaque

A. Itaque promissionibus spiritualibus non carere fideles ante incarnatum Christum?

B. Nullatenus: nam sic aut vana aut cæca admodum fuisset illorum fides: quin & disertè contrarium asserit Apost. Heb. 11. 13. ad 17.

A. Potestne instantia aliqua V. Tres. glarior fieri?

B. Omnino, idque ex verbis ipsis pacti cum Abrahamo foederis, Gen. 17. 17. *Eratis Dei et semini tuo.*

A. Quid inde conficitur?

B. Promissiones factas esse Patribus & fidelibus ante Christum plusquam terrenarum imo Christi ipsum, (qui promissionum omnium nucleus est) eis promissum & prædicatum fuisse constat, ex Gal. 3. 8, 14, 16, 17, 18.

A. Quid est Sanctificatio?

B. Est actio Dei gratuita, qua peccatorem jam ^h justificatum, peccati ^l omnis dominio, per ^k Spiritum suum ^l gradatim liberat, eumque studio constante bonorum operum inflammatur. ^h Ro. 8. 1, 2. Heb. 11. per latum ^l Ro. 6. 14. passim, ^k Rom. 8. passim. ^l Phil. 3. 14.

A. In quo discrepat sanctificatio à Iustificatio-
ne?

B. In tribus potissimum, (si strictiùs prout in descriptione exhibetur; accepta)

1. quod sit natura posterior justificatione,
(nam tempore co-incidunt)

2. quod

2. quod sit qualitas animæ Credentis realiter inherens, eamque modo *reali* & *absoluto* efficiens, quin & in *Legē* præscripta, cum *Inspiratio* per fidem sit opus purè *Evangelicum*.

3. quod per gradus absolvitur, in Terris *inchoata*, in Coelis *perfecta*. Phil. 3. 12, 14. 2 Pet. 3. 18.

4. Quod secundum opera *sanctitatis* ferretur *sententia* in foro, Dicq; novissimo, Mat. 25. 35. &c. 2 Cor. 5. 10.

A) *Quamvis ad regulam exigendum est huius sanctificationis exercitium*

B. Ad unum Dei verbum in Scripturis consignatum, præcipue ad Decalogum, *Sanctimonia normam sanctariam*.

Sanctimonia normam sanctariam

Sanctimonia normam sanctariam

Sanctimonia normam sanctariam Cap.

Sanctimonia normam sanctariam

Sanctimonia normam sanctariam

Cap. 12. De Decalogo.

A. **N**um Decalogus Christianus ex quo cum
Judeis obligat?

B. Omnino: Lex enim naturæ (ceu mora-
lis) quam exhibet est omnium hominum (id-
que æternum) obligatoria; quod idem constat
ex ^a Christi & ^b Apostolorum testimonio, qui
ad legem in Decalogo comprehensam, ut san-
ctitatis regulam omnes amandant: ut ^a Mat.
15. 3. 4. Luc. 10. 26. Ia. 2. 8. 11.

A. Quomodo distribuitur Decalogus?

B. In binas (quas vocant) Tabulas, cū man-
data magna (generalia) ut appellat Christus,
Mat. 22. 38, 39, 40.

A. Istæ autem Tabule quomodo distinguan-
tur?

B. Prior (quæ 4. 1^a continet præcepta) De-
um immediate respicit; altera proximum, vel
Deum, mediante proximo.

A. Quæ sunt regulæ ad interpretandum Decalo-
gum observandæ digniores?

B. Istæ tres: 1ª Præceptum omne negativum, oppo-
situm exigit virtutes, similiter affirmati-
vum prohibet vitia: exempli vid. 1ª Cor.
15. 34. Eph. 4. 28. Jf. 58. 4. ad 8.
Rom. 13. 7. &c.

2ª Man-

2. Mandatum generale omnes includit
species, imò & occasiones quaslibet non
 purè accidentarias, irritamenta, atque
 adeo quæcunque eò conducentia admi-
 nacula. *Mat. 5. 21, 22. collat. cum*
1 Joh. 3. 15. 1 Thess. 5. 22. Jude. 23.
Heb. 10. 25. 2 Cor. 6. 14, 17.

Psal. 1. 1.
 3. Præcepta affirmantia obligant *semper*;
 negativa insuper *ad semper*: v. g. *sem-*
per teneremur dare pauperibus, sed non
 dare *semper*; quod si ullo vitæ totius
 momento eos opprimamus, violatur lex
 negativa, quæ id severe prohibet.

A. Equival legi in Decalogo comprehensa novū
 aliquod præceptum substantiale Christus attexit?

B. Proflus nullum, quia sic lex divina non
 esset perfecta, totum continens officii humani,
 contra *Psal. 19. 7. nullo perfectio* (& hoc ipso
 nomine) ei tribuitur, nullis finibus circumscri-
 pta. *Psal. 119. 96.* Preterea sequeretur quod si
 quis totam legem cumulate adimpleret, non-
 dum tamen officii sui partes omnes percutteret,
 quia peragendæ restarent aliæ à Christo Domi-
 no adscriptæ; nec posset consequenter introire
 vitam, reclamante totius Scripturæ suffragio. *ut*
Levit. 19. 28. cum Gal. 3. 12. Mat. 19. 17.

A. Quid ergo habet in re Christum præstitisse cen-
 sendum est?

B. Veteri

B. Veteri nimirum legi *lucem* attulisse *novam*, nova (nec satis unquam miranda) imposuisse hominibus Christianis obsequii vincula. *Mat. 5. • Job. 13. 34. cum Lev. 19. 18. Heb. 2. 2, 3, 4, 5.*

A. At pactum præstantius, & promissa præstantiora legimus: *Heb. 8. 9.*

B. Foedus Evangelicum & gratiæ, esse operum foedere præstantius, in confesso est apud omnes: sed cum foedus illud gratiæ sit duplex, vel *typicum* scilicet vel *spirituale*: priori videtur hic opponi posterius, quod cum promissa spiritualia exhibet tum uberius multò tum dilucidius, foedus ipsum præstantius, & promissis præstantioribus stabilitum dicatur. *Heb. 8. 11.*

A. Quid existimandum est de operibus (quæ vocant) supererogationis, quæque meriti esse maximi dicuntur, neque tamen intra ambitum Decalogi conclusa, qualia somniant Pontificii, sua cellatus, obedientiæ, & paupertatis spontanea vota, quibus veluti quantum adiecerunt Iesuita sibi proprium, viz. missionis?

B. Fieri non potest ut opus ullum morale extra legem moralem (nedum *supra*) collocetur; nam *latum mandatum tuum nimis*, Psal. 119. 96. rejicienda itaq; *consilia* illa horum sensu Evangelica dicta, quæ ut aiunt, suadent tantum, nullo modo præcipiunt: nam si suadent ad bonum, imne bonum in lege bona & perfectâ, vel in specie;

*specie, vel in genere, vel expresse, vel h implicite
continetur. * Mat. 14. 21. h Deut. 6. 5. collat.
sum Mat. 22. 37.*

*A. Sed videtur Apostolus consilium suum
(*ordina*) à præcepto secernere, 1 Cor. 7. 25.
collat. cum v. 12.*

*B. Ita, à præcepto quidem speciali & ex-
presso, non autem ab implicito sive virtuali,
quod ad casum præsentem ex Spiritus Sancti
disamine accommodatum sibi persuasum habuit.
v. ult.*

A. Quid vero de votis istis censendum?

*B. Omnia rationi & Scripturæ adversari:
nam quod ad votum paupertatis attinet, id erga
Deum ^aingratitude, erga ^bse & praxi-
mum charitatis defectum arguit. Votum cali-
batus pugnat contra ^bremedium incontinentiæ
à Deo omnibus ex æquo indultum; & pro-
missione divina caret. Votum obedientiæ &
missianis, prout à pontificiis describitur, est
obedire Hominibus magis quam Deo: ^aProv. 30.
1, 9. Prov. 3. 10. 16. ^b1 Tim. 5. 8. ^c1 Cor.
7. 9. ^dHeb. 13. 4.*

Cap. 12. De Præcepto primo.

Quid in Primo Legis præcepto directè & explicitè prohibetur?

B. Idololatria & Polytheismus, sive falsi numinis (unius aut plurium) cultus Religiosus.

A. Quid autem implicitè exigitur, secundum Reg. cap. 11. traditam?

B. Ut unum illum verum Deum toto quidem corde ac viribus ^a amemus, ^b fiduciam ei omnem, ^c æstimium, ^d honorem, & ^e obsequium perpetuo & ^f palam, ut fert occasio, deferamus; ut nobis denique præ ipsius infinitis augustissima omnium maiestate & gloria & cuncta plane sordescant. ^a Deut. 6. 5. ^b Ps. 91. 2. ^c Ps. 73. 25. ^d Ps. 29. 2. ^e Mat. 4. 10. ^f Ps. 40. 10. Luc. 12. 8, 9. ^g Phil. 3. 8.

A. Annon ergo licet ulli Creatura, puta Angelis & Sanctis Spiritibus (omnium præstantissimæ) cultum exhibere religiosum?

B. Imo secelesti hoc esset Sacrilegii, quia Finis & Objectum Religionis ^a solus est Deus. ^a Math. 4. 10. Augustin. de Civ. Dei, l. 10. c. 1. Aquin. 2^a 2^a qu. 31.

A. Quod Deus sit objectum Religionis ubique in confesso est apud omnes; equid verò obstat quominus Creatura sit objectum intermedium & quasi Transitorium?

B. Obstat

B. Obstat *incapacitas* subiecti naturalis : cum enim res creata neque *proxime* (sive *Transitoria*) neque *remota* possit esse Deus, consequens est ut neque sit Cultus Divini capax ; alioqui (ingratis quidem omnis *Dialecticæ*) communicatio fiet Accidentis proprii subiecto, non tantum *specificè*, sed modis infinitis diverso.

A. Quid itaque per *Duliam* & *Hyperduliam* sibi volunt *Sophistæ Pontificii*, illam *Sanctis* *ivita* *sanctis* *communem*, hanc B. *Matri Virgini* *peculiarem* ?

B. Hæ nimirum *Argutiolæ* sunt causæ desperatæ ultima, sed ægra, subsidia ; incassum vero novis pugnatur vocabulis, quorum exorta est jam pridem castris sententia ; imo suo sibi licebit hos telo conficere.

A. *Videamus quo pacto.*

B. Sic itaque ; Cultus à *Latria* (i.e. *Divino*) *specificè* distinctus non potest esse religiosus (nisi ludatur in vocabulo *Religionis*) Cum enim omnis *Actus Religiosus* ad Deum velut ad scopum & *Finem* proximum rectè collineet, actusque *morales* quoad *speciem* separentur invicem *Finibus*, & *Objectis* ; aut iste Cultus *Sanctorum* aliò fertur quam ad Deum, sicque non erit religiosus, aut si eò dirigatur, non potest à *Latria* specie discrepare, quod tamen rotundè asserunt ejusdem Patroni.

Patroni. *vid. Aquin. 2^a, 2^a. qu. 103. Art. 3.*

A. Nullum vero cultum Creatura deferendum cesses citra horrendam Idololatriæ dicam?

B. Religiosum omnino nullum: ut omnem tamen in aliqua positis excellentiâ detrectemus, (sive ea sit pure civilis & externa, qualis est superioris respectu subditi, sive moralis & interna, in animi dotibus & virtutibus fundata) permultum abest.

A. De Sanctis autem, præcipue qui sunt in patria, quid in hoc negotio statuendum?

B. Horum scilicet memorie (quicquid contra oggiant Adversarii) debitum Honoris præconium recusamus nullum, cujus multò in se luculentissimum est, ^a Deoque gratissimum, eorum pietatis indefessa, & acris imitatio; Ore laudamus, de illorum excellentiis præ Confratrum in viâ honorificè sentimus, de præfulgentibus virtutum exemplis Deo omnis Gratia laudes & Gratulationes nostras cotidie fundimus. Interim vero quem sibi tribuendum animis avertantur ^b ipsi, quem uni ^c sibi sacrum secluserit Deus, cultum illis religiosum omnem, uti par est, pernegamus. ^a Rom. 4. 10. Heb. 13. 7. ^b Rev. 4. 9, 10, 11. & c. 19. 10. ^c Isa. 42. 8.

E

A. *Ipsi*

A. *Istius vero quem vocas cultus Religiosi naturam singularibus aliquot Instantiis dilucidio-rem cupimus.*

B. Instantiæ sunt, Invocatio, Fiducia, Corporis Incurvatio religiosa quæcunque, oblationes, suscitatus, & id genus alia quam plurima, quæ Papalem maxime deturpant gregem.

A. *At Purpuram, Sellam, Imaginem Regiam Honore prosequimur, imo eodem (dicunt aliqui) quo Regem ipsum; & hoc dato, non licebit Honorem quoque Sanctis apud Deum exhibere Divinam?* (a) *Aquin. 2a, 2a. q. 103. Art. 4. 10.*

B. *Vno quidem absurdo dato sat multa subsequuntur. Passim ista ab Adversariis propinatur nobis instantia, quæ nihil tamen foedius: Nam*

1. *Sani nemo Sincipitis eundem purpuræ, selle, aut imagini regia honorem præstat quem ipsi Regi, aut si mentis compos, plurimæ saltem laborat erga Principem irreverentiæ morbo.*
2. *à cultu civili ad Regiosum ulli creature deferendum turpissima est consequentia, utpote quæ facit ex Creatura Deum.*

A. *Quid demum de cultu Reliquiarum sentiendum?*

B. Si

B. Si divinum intelligis, eum scilicet ex antedictis (Argumento a ~~ma~~ ^{ma} ~~jore~~ ^{jore} negativo) suopte ingenio concidere, ut nē quid de illarum ridiculo admodum & pleno fraudum fraudulentissimarum abusu, tot jam olim orbi ad nauseam usque explorato, & explorato, dicatur.

Cap. 13. De Præcepto Secundo.

A. Unde dignoscitur præceptum primum a secundo?

B. Illud circa cultus Divini objectum primario & propriè versatur, hoc circa cultum ipsum ut à Deo præstitutum, vel (ut alii) modum, eumque præcipuè externum.

A. Quid itaque in secundo cõsistit & explicite prohibetur?

B. Ne Deum in sculptili aliquo, pictura quavis, aut imagine visibili colamus, ejusve a similitudinem ullam fabricemus; quippe qui & incorporeus est, & b supra quam aut arte humana, aut re qualibet creata exprimi aut effingi possit, gloriosus. a Deut. 4. 15. b Is. 40. 18.

A. Quid autem implicite interdictum ibi continetur?

B. Ne alio prorsus modo colatur Deus quam eo quem præscripsit a ipse. Quod etiam summa ratione nititur; cultus enim cum sit obsequium, Imperantis eum voluntatem sequi par est. a Exod. 25, 40. Mat. 28. 20.

A. Quomodo specialiter appellatur hujus præcepti transgressio?

B. Binis vulgo nominibus, a superstitionem intelligo & b idolatriam, sive cultum humani

mani tantum arbitrii sobolem; quorum utriusque (ex sensu vocabulorum *usitatissimo*) hæc esse potest descriptio, quod sit *cultus meticulosus* (aut quasi *adulatorius*) numinis ab eo minime requisitus. * *AA.* 17. v. 22. ^b *Col.* 2. v. 23.

A. *Sin modus colendi Deum legitimus sit ut unus quem ipse præscripsit, quid existimandum est de Ritibus & Ceremoniis in cultu Divino solius Ecclesiæ Authoritate adhibitis? Quomodo istis conveniet cum hoc Præcepto?*

B. Pontificiis quidem pessimè, utpote
 * numero, * superstitione, & venditâ necessitate (ut meritoriis, & cultus divini ^b partibus) ipsa demum levitate gravibus, & Fidelium Conscientiis iniquissimè * molestis. * *vid. præfat. Liturg. Anglic. præfixam de Ceremoniis.* ^b *Bel-larmin. Tom. 3. lib. 2. cap. 31. Quinta propositio.*

A. *Quid vero de Ceremoniis Ecclesiasticis in genere censendum?*

B. Eas minime damnandas, si ex prudentia Ecclesiæ Christiana ad regulas scripturæ generales (uti par est) exigantur, fatente inter nos ipsorum fratrum dissentientium * Principio. * *T. C. Replie. ad Respons. admonit. dat. c. 1. divis. 5. apud Whitgift. fol. 86.*

A. Cedo istas mihi regulas.

B. 1. Ne dato scandalo

erga Fratres charitati

2. Ne honestati &
decoro

3. Ne Ecclesie adi-
ficationi

4. Ne gloria divina
vel minimum

} adversentur.

A. Nanne quadruplicem hanc regulam in Cere-
moniis suis aut ritibus instituendis probat Ecclesia
Anglicana?

B. Omnino, quod constat ex gravissima
præfatione Liturgica, supra memorata.

A. Mirum itaque videatur cur matri sue tan-
topere irascantur Fratres; sed nostras fortasse cere-
monias aut partes aut modos esse cultus Divini
persuasum habent, proinde in secundum (quod præ
manibus est) Præceptum secius animatas.

B. Sed neutrum ipsis (quantum ego intelle-
ctui assequor) concedit Ecclesia, quæ pauculas
illas Ceremonias à se institutas pro Christiana
quidem prudentia, sed verbo Dei moderanda,
agnoscit * mutabiles; quod de cultu Divino vel
ejus modo propriè sic dicto pronuntiare illius
pietati religio est. * ibid. ubi supra.

A. Quos loqueris mihi cultus modos, & cur ta-
les esse Ceremonias nostras inspicendum censes?

B. Modi

B. Modi cultus sunt vel *primarii* vel *secundarii*, illi istarum omnium virtutum quæ Deum proximè respiciunt peracta (modo debito) intus exercitia, quales sunt actus æstimmii, Admirationis Fidei, Spei, Dilectionis, & illorum similes. Modi Secundarii priorum sunt aut *delineationes* aut *indicia* externa, cujusmodi sunt oris *precatio*, & inter orandum *genusflexio*, *Auditio* verbi, *Sacramentorum participatio* &c.

A. Res equidem in liquido posita videtur *Ecclesia Anglic.* ceremonias ad horum neutrum pertinere modum.

B. Nihil manifestius, quin nec proprie respondent ad *Quæstionem quomodo*; v. g. querenti *quomodo* Caius aut Mævius colit Deum, rectè possit responderi *devotè*, & *ex animo*, *invocando*, *celebrando* nomen Dei &c. sed ineptè responderetur, cum *superpellitio*, vel *sinè*, *signo Crucis* adhibito vel omisso, hoc enim non est proprie respondere ad *quomodo*, sed ad *Quid*, i. e. quid una agit, vel induit, dum colit Deum. Nimirum indicat *Accidentia cultum liberè concomitantia*, non modum cultus.

A. Verum ulterius instatur, Ceremonias suas ab *Ecclesia* pro significantibus haberi, proinde cum hoc præcepto male convenire. A. vid. præfat. antedictam.

B. Significatio Duplex est, vel pure *Spirituali* & indebita gratia, vel *Ecclesiastica* (sive *politica*).

politica) eaque vel debiti officii, ut cum Baptizatus in fronte Crucis figura signatur, aut cum Præsul Biblia tradit Presbytero tunc primum sacro ordini initiato; vel tantum *Decori*, ut usus *Superpellitii* in ministerio divino. Illam disertè ^a respuit Ecclesia nisi ab omnis gratiæ perenni fonte institutam; Hanc ^b ipsa potest instituere cum debita regulis Scripturæ generalibus exhibita reverentiâ. ^a *vid. Canon. 30. de usu Crucis in Bapt.* ^b *1 Cor. 14. v. 40.*

A. *At hinc exoritur Infirmitas Scandalum,*

B. De eo *Restorum* est Ecclesiæ pro sua in oves Christi ^a cura pariter atque ^a *misericordia* sedulò providere; gregi tamen in *adiaphoris* parendum est Pastoribus suis, siue Politicis, siue Ecclesiasticis: aut si id minùs ratione præceptæ materiæ per conscientiam erroneam præstare poterunt, Superiorum censuris ^b sine murmure & strepitu acquiescendum erit. ^a *1 Cor. 10. 32, 33. 2 Cor. 11. 29.* ^b *Philip. 2. 14.*

A. *Quid ita vero?*

B. Quoniam scilicet obsequium in re licita debitum est juris *naturalis* Superioribus persolvendum: at exoritur scandalum (in tali saltem materia) non nisi *per accidens*, vitio scilicet accipientis: & longe iniquissimum

num est ut obedientia per se debita locum cedat scandalo accidentali, præceptum transgressioni.

A. Qui vero cum Libertate (à lege ceremoniali) Christiana constabit ejusmodi ceremoniarum præscriptus usus ?

B. Quippini ? cum Lex ista omnino * Futurorum umbra, ceremoniarum numero & necessitate, vi Conscientiarum ^b sub poenis atrocibus immediatè obligatoria, Ecclesiæ minorenni Judaicæ jugum erat cervicibus (etsi duris) ^c permolestum : contra, Ceremoniæ nostræ præsentium sunt, & in liquida luce positorum, perpaucas, in se semper adiaphoras, & ubi videbitur Ecclesiæ, mutabiles ac evanidæ. * Heb. 10. v. 1. ^b Levit. 7. v. 30, 31. ^c Añ. 15. 10.

A. Verum alia fratribus argumentorum præstò sunt capita (~~hic ante vocantia~~) nimirum ex perfectione Scripturarum, Regio servatoris munere, ejusque in Ecclesiam Mosaica suppari, si non superiori, fide, petita; quibus illi singulis haud levem quiritantur hinc fieri injuriam.

B. Ne nimii simus, reponere in præsentia suffecerit

1. Illorum æque ac nostrà interesse hujusmodi objectorum ictus amoliri, cum ipsi ceremonias nullo prorsus mandato

mandato speciali Scripturæ nixas, ad
ejus tantum regulas generales ac-
commodatas tuto usurpari posse con-
fidentur, nec ullas ipsi admittimus ali-
as: quem itaq; nobis nexuere nodum
pro utrisque eadem charitatis opera
solvendum suaderem. Quin ne inu-
tiles & asymboli adsumus spectato-
res, dicimus

A. Coelestibus illis oraculis per Cere-
monias nostras, aut quales saltem ex
regula Fratrum *quadruplici* com-
parari nihil vetat, quoad *sensum & sig-
nificationem* plenariam demptum;
adjectum nihil: sed quod *in genere*
præcipitur, & *in specie* liberum relin-
quitur, ad casus speciales, ut fit, ab
Ecclesia debite aptatur. *1 Cor. 14. 40.*
collat. cum v. 27. 29.

A. Quid de Regio Christi munere, & ferenda-
rum in Ecclesia legum potestate *autonoma* & hæ-
cine potestatem illam circa res Ecclesiasticas ferent
humanam?

B. Regnet æternum supra omnia bene-
dictus Rex Ecclesiæ: *subordinata* non pug-
nant: nullam sibi arrogat Ecclesia potestatem
Christi Domini aut *contrariam* aut *coordinatam*,
nō nullam, quam non *in genere* ab ipso illo
fonte potestatis haustam accepit, quanquam
(ut

(ut ante diximus, ex apertissima illius Sententia) in specie materia præceptæ (si quando poscit prudentia Christiana) mutabilem : sed ista omnia cum sint in se adiaphora ; non cujuscunque privati Hominis sed Reclorum Ecclesiæ judicio permittenda ratio facile monebit.

A. Quid de Beatissimi mediatoris Fide in Ecclesiâ, intuitu a Mosaica, statuendum a Heb?

3. 5.

B. Absit ut ulla tantæ Fidei Splendorem vel umbra contumeliæ hinc : obscuratum eat. Tradidit omnia Christus Ecclesiæ ad salutem necessaria ; omnia, b quæ à Patre acceperat ; plus fides non præsticit Mosaica, nec minus Christi. a Job. 20. 31. b Job. 15. 15. De istis qui plura volet consulat Reverend. D. Sanderfon de Conscientia, præfati. 6.

Cap.

Cap. 14. De Præcepto Decalogi Tertio.

A. Quid in tertio Præcepto vetitum continetur?

B. Abusus nominis Divini; qui fit quotiescunque illud ore vel mente usurpamus, aut sine causa, & in rebus leviculis, aut non ea, qua par est, reverentia & animi Devotione. *Psalm. 111. 9.*

A. Cum hoc interdicto quodnam ex consequenti cohereret præceptum?

B. Ut quicquid mens de Deo, Rebus, Institutionibus, aut operibus Divinis concipit, quicquid lingua profatur, Sacro-Sanctæ nominis ejus sublimitati & præstantiæ respondeat. *Psalm. 98. 48.*

A. Igitur hoc maxime tenendum est in juramento, cum in eo perversus Divini nominis abusus sit maxime detestabilis. *Mal. 3. 5.*

B. Plane, unde & ritè usurpatum sit pars, eaque non minima, cultus Divini. ut *Deut. 6. 13.*

A. Quid autem est Juramentum?

B. Est actus religiosus in quo ad finendam litem Deus ^b testis & ^c iudex invocatur; *Heb. 6. 16. b Gen. 31. 50. Mal. 3. 5. c Gen. 31. 53. 2 Cor. 1. 23.*

A. Quomodo dividitur?

B. Multimodè: sed potissimum (& in ambitu

tu maximo) in *Affertorium* & *Promissorium*?
 quorum illud est de tempore *presenti* & *pra-*
terito, hoc tantum de *futuro*; illud in iudiciis ob-
 tinet, hoc in *actibus* & *conventibus*. * *Gen.* 24. 9.
 & *cap.* 31. 53.

A. *Iuramenti legitimi quae sunt leges?*

B. Ut nomen *unius Dei* juretur, idque in
veritate, *judicio*, & *iustitia*. * *Isa.* 65. 23,
Ier. 5. 7. * *Ier.* 4. 2.

A. *Quidni liceat jurare per creaturam?*

B. Quia nulla potest aut *testis* esse infallibilis
 iuramenti, aut *vindex* male praestiti: hoc enim e-
 jus est privilegium, qui est *Scrutator Cordium*, &
supremus mundi Iudex; hic ei soli *saltem* debetur.

A. *Sed ejusmodi per Creaturas Iuramenta pro-*
bare videtur, imò & stabilire Dominus: Mat. 23.
 21, 22; *siquidem ea loco deserti pronuntiat jurantem*
per Templum, aut Coelum ipsum, jurare Deum,

B. Non probat iste Textus iuramentum per
 Creaturam, sed vetat *perjurium*, etiamsi *Crea-*
turae solius nomen in iuramento audiatur, ut lo-
 cum attentius insuanti constare poterit. Dicu-
 dum itaque quod possit aliquis dici jurare *De-*
um bisariam;

Primo, Directè, & *formaliter*, quando
Deus ipse testis invocatur, aut *desertè*, & *ex-*
presso nomine, aut *saltem sensu figurato*, *Tro-*
pico & *adumbrato*. *Secundò, Indirectè*, &
aequivalenter, id vero non respectu formae
 sed

apud homines omnino controversa. Res facti intel-
ligit, finem debitum, & naturalem, cuiusque
luculentior haud potest ordinatio haberi evi-
dencia. *Heb. 6. 16.*

*Sed utendum intelligis ut medicina, non ut
cibo?*

B. Profrus, adeoque parca, nec per se expe-
tendum, sed ubi postulat necessitas.

A. Quae autem proferi jurandi exempla?

B. Non modo Sancti Pauli, sed & beati An-
geli, & denique beatissimi Dei. *1 Cor. 13. 3. 2 Cor. 1. 23. Et c. Apoc. 10. 6. Heb. 6. 13.*
Et centies alibi.

A. Sed quomodo conciliabitur iurandum cum
interdicto Christi ne iuratis nomina, & ipsi
eandem repetitis sententiam. *Id. D. Iacobus. 5. 12.*

B. Quanquam locis illis nonnulla insit diffi-
cultas, eos tamen clarioribus praeponderante
modo citatis aequum non est. Scriptura enim
Scripturae non contradicit, & obscuriores & lu-
culentioribus & minus impeditis lucem opem-
que mutuam accipiunt.

A. Quid vero cuminde respondendum?

B. Ad interdictum Christi duo solent respon-
dere pars maxima Theologorum; *Primo* non
jurandum esse per Creaturas, per *Aliare, Tem-
plum*, &c. quod in usu erat Judaeis, cum ista
Christus interdiceret. *Secundo* non esse facti
per

per Creaturas juramenti violandam fidem,
(ut supra,) & certe non exigui ponderis utra-
que videtur interpretatio; illa, quia interdi-
ctum (suis instantiis illustratum) Creaturarum
quidem facit mentionem, nullam jurandi
Deum, quem potius ut licitum supponit; ista,
quoniam ex sermone Domini palam est Jura-
menta *alia* per Creaturas à Scribis & Phariseis
habita obligatoria, secus *alia*.

A. Sed dicit Apostolus simpliciter, Ne Jurate,
& ante omnia.

B. Quantumvis igitur verissimæ sunt inter-
pretationes jam nunc allatæ, in se scilicet ex-
pensæ, fortasse tamen (quod tantorum pace
vltorum dictum sit) haud satis feriunt Christi
& Apostoli scopum, qui positus videtur in
juramento *promissorio* potius (sive voto) quam
assertorio; ita tamen sit *assertorium* temere &
sine gravi causa adhibitum, ex obliquo per-
cuciat.

A. Id vero liberius explicetur.

B. Non potest melius quam ex ipsius
Christi verbis, qui suum [*Ego vero dico, ne
jurate omnino*] opponit præcedentibus [*Di-
ctum est Antiquis, non pejerabis, sed reddes
Domino votatua*] quæ certe *promissorium* so-
nant juramentum, non *assertorium*.

A. Quæ autem spectat Iacobus?

B. Eodem sane primario videtur quod Chri-
stus,

stus, ubi dicit, *fit sermo vestester* 2. *Etiā, Etiam;*
Nā, Nā; quippe priora *Etiā, Nā,* promissionem videntur notare *fāciā,* posteriora
impletiā, uti 2 *Cor.* 1. 18, 19. De utroque
 loco vid. quæ attulit Cl. *Grætu* l. 2. de *Luce*
Belli, c. 13.

A. *An ergo simpliciter interdicta sunt Christianis juramenta promissoria?*

B. Nequaquam; sic enim actum esset in hoc
 lubrico ad fidem naturæ humanæ statu de con-
 ventibus & pactis Civilibus, præcipue inter
 principes (qui utinam vel sic (*Sacratissima* scilicet
juru-jurandi religione,) ad exolvendam fidem
 (hominibus, nedum *summis,* nedum *probr,* ne-
 dum *Christianis,* dignissimam) se semper ob-
 stringi paterentur, ac quidvis potius *ludæ* facerent,
 quam *Sacro-Sanctum Altissimi* nomen, si-
 mulque ingentem & severam illam Evangelii
verecundiam.

A. *Quid vero interdictum censes?*

B. Jusjurandum *minime necessarium,* idque
 sensu maximè riguroso: proinde vitandam, quæ
 fieri potest summopere, *vanitas,* & præcipue
 Promissoria, cum ex *Juramenti necessitate,*
 licet ad securitatem illius cui juratur hoc faciat,
 nihil inde fœneratum accipiat jurantis honos, ut-
 pote cui sine *Juramento* satis credi non potest.

Secundò, Prohibentur Christianis *ludæ,* &
vanitas cause quæ Jusjurandum reddunt ne-
 cessarium.

cessarium; viz: proximo insidiandi voluntas,
mendacia, & mala promissionum fides, quæ
passim grassantur in seculo.

A. Sic autem quam dabunt ea verba senten-
tiam?

B. Huc utique redibit; Ne jurate omnino,
i. e. ita animo comparati sitis, ea simplicitate
& constantiæ religione in dictis factisque qui-
buscunque vestris ornati, ut vel injuratis (in
rebus quoque gravissimis) habeatur fides: quasi
scilicet hominem intemperantem monenti, ut
ubi se ægotantem sentiret, primo quoque tem-
pore medicum consuleret, interponat alius, ego
veto suaderem, ne ægotet omnino, i. e. ut in-
temperantiam, aliosque Morborum parentes,
& causas quascunque procul amoveat, sicque
(quantum in se est) minimè ægotet.

A. Quomodo distinguitur votum à juramento
Promissorio?

B. Votum Soli Deo nuncupatur, Promissio
jurata ad Homines quoque pertinet; 2º votum
potest esse non invocato numine, Jusjurandum
non potest.

A. Quid igitur est votum?

B. Solennis, ultroque, & religiosa promissio,
Deo facta. Gen. 28. 20, 21, 22.

A. Suntne vota Christianis licita?

B. Nihil impedit, etsi pauciùs ob majorem
Dei reverentiam, & votivis & ex male proflitis
periculum

periculum usurpanda; sunt enim ista (quod de
Juramentis diximus) non *aliter* sed *medici-*
na animar, & hinc *b* libera reliquit Deus, *a* Deus:
23. 21. *b* *ibid.* v. 22.

A. Quotuplex est *votum Christianum*?

B. Vel *commune*, & *ordinarium*, ut Baptis-
mus, in quo se totum Christo mancipandum
vovet Baptizatus; vel *specialius*, & extra or-
dinem, quod rursus est vel *prudentiali* &
præventivum peccati, vel *penitentiali* de ad-
missio; vel denique *a* *Sacramentali* de quovis
beneficio impetrando, aut impetrato. *a* *Ps.* 3.
21. *b* *Ps.* 119. 106.

A. *Quæ sunt leges voti Christiani*?

B. Ex parte *facti*,

1. ut fiat animo superstitione vacuo, Glorie
Dei, & sui ipsius commodi spiritualis uni-
cè studioso. *a* *Ps.* 134. 2. *Mal.* 1. 14.

2. ex parte *voventis*, ut lux sit ipse potestatis
& arbitrii. *Nam.* 30. 5. 8.

3. ex parte *materiæ*, ut ea neque præcepto
ulli Divino, nec in specie vocationis nostræ
aut viribus repugnet, qualium exempla
habemus adversantia in votis *Papisticali*,

vid. c. 11.

vid. c. 11.

vid. c. 11.

vid. c. 11.

vid. c. 11.

Cap. 15. De Sabbato.

A. **C**um constet Sabbatum à Deo ipso esse institutum, imò & in Arca fœderis, una cum reliquis Decalogo præceptum de pia atque intemeranda ejus observantia depositum, variis insuper & eloquiis ornatum, & c. sanctionibus munitionum, utrum tamen juris naturalis (immutabilis) an positivi censendum erit? *Deut. 10. 4, 5. Exod. 31. à v. 13. ad fin cap. Is. 56. 2. Exod. 31. 14. Ezek. 10. 12, 13.*

B. Est juris naturalis quoad substantiam præcepti, i. e. cultum Dei solennem, & publicum, eumque statò aliquo tempore exhibendum, (hoc enim ratio naturalis dictabit) est juris positivi divini quoad circumstantiam, ut scilicet hac hora, aut die celebretur.

A. Quando primum Deus sanctificavit Sabbatum?

B. Statim à finita mundi creatione, die nimirum septima, quanquam variis populi Dei migrationibus, & servitute potissimum Egyptiaca ita neglectum, ut nullum ejus celebrandi ante Moysen disertum occurrat exemplum. *Gen. 2. 2, 3. Heb. 4. 3, 4.*

A. Verum si ab orbe condito obtinuit Sabbati obligatio, cur dicitur signum datum Israelitis? *Exod. 31. 13.*

B. Non quod tum primum esset institutum, sed repositum (ceu de novo repetitum) & sig-

num dicitur, non quasi nullam ante haberet significationem, sed quod Israel, ex parte tunc obligationis, tum (materie, novam. *Exod. 31. 17. collat. cum v. 13 & Deut. 5. 15.*

A. Cur mutatum est Sabbatum Christianum à die septimo hebdomadis in primum?

B. In memoriam resurrectionis die Dominica, unde & dies dicitur Dominicus, *Apo. 1. 10.*

A. Sed quâ auctoritate facta est dies mutatio?

B. Omnino videtur quod Divina, i.e. vel Christo ipso à mortuis excitato, vel Apostolis, monente Spiritu sancto, ita decernentibus.

A. Quam hujus responsionis rationem afferis?

B. 1°, quod nonnulla mutationis istius indicia verisimilia habeantur in *Script.* 2°, quod à tempore Apostolorum praxis ea passim invaluit in Ecclesia. *Act. 20. 7. 1 Cor. 16. 2.*

A. Num dies integer debetur Sabbato sanctificando?

B. Nullam dici partem exceptam legimus, quâ licet aliquid agere (sicut casum aut necessitatis, aut charitatis) quod solennem Sabbati sanctificationem impediatur. *Mat. 12. 12.*

A. An igitur ex æquo tenentur Christiani ad diei Dominica, ac Iudei ad sui Sabbati observantiam?

B. Quoad opera pietatis & cultus Divini tenentur, ceterum non quoad rigorem circumstantiarum isti populo peculiarium, *Vid. Num. 15. 2. v. 32. ad 37.*

Cap. 167. De obedientia in Quinto
Decalogi Præcepto mandati.

A. **Q**uam Patris & Matris nomine istis
præcepto intelliguntur?

B. Non ill tantum, à quibus progeniti sumus, sed qui nobis legitime præsent, aut superiores jure audiunt, in statu sive *Oeconomico*, sive *politico*, sive demum *Ecclesiastico*. *Is. 46. 33. 2 Reg. 2. 12. & cap. 5. 13.*

A. Quis autem illi debetur honor?

B. Non illius externæ modo in *vestitu*, *gestu*, *dictis*que reverentia, imò neque debiti personarum *intus* æstimil, sed *prosumpti* quoque & *fidelis obsequii* illorum licitis quibuscunque *mandatis* & *sancionibus* deferendi. *Psa. 30. 17. Gen. 23. 7. Job 34. 18. Eccles. 10. 20. 1 Thess. 5. 13. Eph. 6. 5, 9, 7. Heb. 13. 17. Heb. 12. 9.*

A. Cum vero circa obedientia in hoc præcepto statuminate materiam periculosissimam (inque à non *quintæ* *Sæcæ* *Homini*bus) erretur, primum de obedientia in universum quæro, annam cecam esse par sit?

B. Per cecam obedientiam opinde te intelligere *Iesuiticam* illam, quam *Superioribus* suis (*Generali* præsertim & *Pontifici*) activè præstandam volunt, non tantum non assentiens, sed perti-

pertinaciter reclamante proprio obsequentis iudicio; Ea non video, qui sit aut Religioni aut Rationi consentanea.

A. Car autem prius non Religioni?

B. Quoniam illa discrete præcipit cavere ne seducamur, ne quilibet spiritui non ante explorato fident habeamus, ut omnia ad examen revocemus, nec nisi bonum quicquam retineamus; monet denique quod quicquid non ex fide est, peccatum est, & si cæcus cæcum duxerit, ambo in fossam decident; quæ singula, & id genus complura alia cæco isti obedientiæ & districto adversantur, ^a Eph. 5. 9. ^b 1. Iob. 4. 1. ^c 1. Thess. 5. 21. ^d Ro. 14. 23. ^e Mat. 15. 14.

A. Car secunda talem obedientiam à ratione alienam censet?

B. Quoniam est quis facit, quod Homini superbius in re multo leviori minime faceret; vult enim oculis sibi alienis videri viam æternæ vitæ, non suis, aliena sibi credere, non sua; quod est oculos sibi proprios habere frustra, non obedire ut hominem Deo, sed creaturæ, ut jumentum domino, non ipsum obedientem credere, sed alium consequenter, videre & non videre, credere & non credere, & cetera omnia.

A. Verum in hac cæca obedientia fortassis excipitum est peccatum?

B. Verbo excipi potest, re non excipitur: sic enim vel apparet superiori esse peccatum, vel subdito;

Subdito : non *superiori*, Nam supponendus est ille faciendum non in jungere peccatum : non subdito, utpote cui jam eruti sunt oculi, nec debet ille (si maximè posset) peccatum pronuntiare, quod tale Superiori non videtur.

A. *An ergo liberum relinquit subdito mandata Superioris examinandi facultatem ?*

B. Ita, *privata* quidem *discretionis* iudicio, non eam tamen vagam, sed debitis finibus circumscriptam.

A. *Quintum verò isti sunt fines ?*

B. Hi sunt præcipui : *Primò*, ut ne id *auxili* quis faciat nisi *in materia graviari*, & ubi *Deus* in verbo suo contrarium præcepisse videatur. *Secundo*, ut *sobriè* & *modestè*, non *petulanter*, animoque ad discendum, non ad cavillandum parato, aut detrectet, aut disputet obsequium. *Tertiò*, ut *sibi uni* examine, non aliis, nisi quorum animarum tutelam habet. *Ad. 52. 29. b. 2 Reg. 15. 2 v. 10. ad 15. 2 Cor. 13. 5. 1 Ad. 20. 28. Deut. 6. 7.*

A. *Pergamus ad obedientiam casus in specie, Et primò in statu Oeconomico, possintne liberi, vel inito conjugio, vel alio quovis modo à potestate parentum, ipsis nolentibus, exire ?*

B. De liberis minotennibus, & nondum per ætatem emancipatis nulla difficultas est. Horum enim conjugia quod attinet, sine parentum consensu peragenda omnino non esse S. Scrip. *dictis*

adicitis, tum piorum exemplis abunde demon-
stravit: quod etiam ad alia vitæ genera per analogiam
ex aquo trahendum ratio discabit, quin &
eius naturæ immo cum d. simili hoc idem postulat
et Exod. 22. 17. 34. 16. Deut. 7. 3. 1. Cor. 7.
38. b Gen. 24. & c. 13. 2. Iud. 14. 2. 3. e Gen.
34. 4 v. 8. ad 28. 4 vid. Iustit. Iustit. l. r. tit.
de Nuptiis. Et si mulierem vult coniungi. A.

si A. Quid si pater consenserit, mater recusaverit?

B. Si in eundem consensum lecti non possit
mater (debitis & moris & modis quibuscunque
adhibitis) suffecerit mariti consensus, qui est ca-
pit mulieris, & penes quem patria potestatis
multo potius residere pariter omnes agnos-
cunt. q. in illi bonis) tunc, maritus vult illo

A. Si pater sit astrictus tum a legibus (ita quæ
parentibus reverentia) tum a communibus amicis sapi-
enter rogati perorantibus abstractis, quid hoc in casu
faciendum censeat? videtur illi respondere (illius

B. Tali coniugio ante mutam parentum
voluntatem omnino abstinendum: iudicor dato
enim quod hoc pro suo tantum imperio, & meræ
animi libidine parentes secernunt, in eo quidem hi
graviter peccant, si tamen & iniquis ob-
sequium debent, non secus ac moderatis &
bonis, 1 Pet. 2. 18. (Quod enim de servis di-
cit Apost. liberis quoque in presente casu ex
aquo accommodandum est.)

A. Atqui poterunt hoc patre Parentes nuptias
quas-

VI. A

quisque libere suum inter diem & noctem sequitur
ad celebratam perpetuam obligationem in bono vivendi
28 B. Non loquimur, quia aliud est apud hunc nu-
bere, aliud ab illis nec potest auctoritas bonorum
præjudicare divina, quæ peccati remedium
instituit conjugium. 1. 1. Cor. 7. 3. 4. 2. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

A. Quid tam? si adhuc præsentia sententia parentis

B. Omnino provocandum est ad sententiam
Principis (sive supremi magistratus) cuius est
providere, ut ita singuli vixerent potestate sua,
ne quid inde Respublica dominetur capiat, item

A. De illis non loquimur, sed de illis qui in
quid in presenti vultis si a seculis, et illis qui

B. Debitum semper parentibus exhibendum
esse reverentiam, eorum (quoad fieri potest)
consiliis consulendo, ubi vero ad maiorem aeta-
tem pervenerint, neque amplius pars sunt fami-
liæ patris (idque cum parentum ipsorum con-
sensu) major illis connubiorum libertas con-
cedenda videtur, ut ut invitis etiam parentibus
ex possint contrahere, utpote sui ipsi juris filii,
Vid. Gen. 41. 42.

A. De obedientia in statu Oeconomico ista suffe-
cerunt; de ea quæ rectoribus Ecclesiasticis debetur
nulla cap. seq. dicemus. Pergamus ad argumen-
tum, & primo, quam habet Principis in Clero
potestatem?

B. Supremam in Terris habet, hoc est in foro
externo, non autem interno.

A. Id

A. Id amplius explicandum velim. VI. A

B. Non in foro interno, utpote qui non sint
datae claves regni coelorum, five per Predicati-
onem verbi, five per administrationem Sacra-
mentorum, seu denum per delinquentium ex-
communicationem, aut penitentium abso-
lutionem, aut * alium quemcunque actum pure Ecclē-
siasticum. * 1 Chron. 26. 16.

A. Quatuor autem est ea, quam dixisti, potestas
suprema in foro externo?

B. Providendi scilicet, ut quod sui est munus-
tis in religionis negotio * quisque faciat, &
gladio civili in contumaces animadvertendi.
1 Chron. 19. 8. ad finem, & 6. 29. 3. 11. 29.
30. & 6. 30. 5. & 4. 31. 2. ad 5. & 4. 35. ad 2.
videfis Artic. Relig. Anglis. 37. & Ro. 13. 4.

A. Licetne subditis, nullo stimulante praetextu,
arma sumere adversus Principem?

B. Non licet, quia cum * verbo Dei, tum
pocum omnium exemplis. (Sub Logo. sub
Evangelio) palam repugnat. 1 Sam. 26. 9.
Prov. 24. 21. Ro. 13. 4. 1. 44. 1. 1. 1.

A. Qua proferis exempla quorum sub Logo?

B. Davida, cui licet Sauli divinitus esset
designatus successor, tamen armato illius odio,
quavis maxime immerito, non armis adversus
sed fuga, bonitate, & patientia obsequendum duxit.
Vid. 1 Sam. 2. cap. 18. ad cap. 27. praecipue
cap. 24.

A. Num

A. Nunquid his habes alia, quæ adjicias exempla durante Lege ?

B. Imò Prophetarum ad usum omnium, qui-
pessimorum regum temporibus vixerunt, eor-
que Dei nomine severissimè increpantes, nun-
quam tamen ad rebellionem subditos vel verbera
solicitant.

A. Exempla quænam habes sub Evangelio ?

B. Innumera ; ipsius nimirum Christi, dum
in Terris versaretur, ejusque Apostolorum, at-
que ad eod omniū priscæ Ecclesiæ Christiano-
rum ad usque tyrannidis Pontificis tempora, qui
gravissimis regum suorum persecutionibus mi-
serè vexati, nunquam tamen ad alia quam precibus
& lacrymarum arma convolarunt ; quod nulli non
testantur Apologæ Christiani.

A. Verum illis fortasse defuit rebellandi non
animus, sed facultas.

B. Imò gravis hæc esset, eaque crassissima, in
Heroum illorum pietatem calumnia, quam &
ratio ipsa, & universæ Ecclesiæ primæve Histo-
ria nullo refellit negotio.

A. Quamvis autem Ratio ?

B. Quia cum tantus ubique esset Christiano-
rum numerus, ut omnia implerent loca (neque
tamen eorum multi essent infimi ordinis ho-
minuculi) potuissent verissimiliter, modo id ipsis
visum fuisset, in maiorem se libertatem armis
asserere, Tertull. Apolog. l. 2. c. 37.

A. Nonne

A. Nonne vero hoc Tyrannos esset animare ad
eandem innocentium Subditorum?

B. Minime: sed eos atque adeo totam Di-
vino iudicio causam permittere, nec ^b denega-
tū nobis gladium arripere: ^a Sam. 24. 13.
^a Chron. 24. 22. ^b Mat. 26. 52.

A. At multis prosperè cessit adversus Priati-
pem rebellio.

B. Ad tempus fortasse, id iusto permittente
Deo: sed multo plures in scelurato periere au-
lo; & si minus in hoc seculo, saltem in futuro;
Prosperitas stultorum perdet eos. Pro. 1. 32. A

Cap.

Cap. 17. De Præcepto Sexto.

A. Quid Sextum vetat Præceptum?
B. Homicidium quodcumque (in casibus à Deo ipso non exceptis) sive manus, sive cordis, seu demum ^blinguæ amarulenta, & feracientis ad vindictam; adeoque vim omnem & injuriam, qua corpus ledatur, nedum vitæ periclitetur. ^aZerb. 7. 10. ^b1. 3. 15. ^bMat. 5. 21.

A. Cum autem injusta effusione sanguinis humani nihil Deo magis ^aexecrabile, quodque tam crebro, tam ^batrocibus Homicida pœnis denunciatis interdixerit, quâ potissimum aequitate nititur præceptum? ^aGen. 4. 11. Numb. 25. 33. ^bGen. 9. 5. 6 Numb. 35. 31. 32.

B. Tripliciter, tum quod homo sit ^aimago Dei; tum quisque cujusque caro, nec demum habeat hic orbis vitâ quicquâ humanâ dignius, quippe cui conditæ res omnes, velut ex officio, famulantur. ^aGen. 9. 6. ^bEph. 4. 25. 2 Sam. 19. 12.

A. Cedo casus istos (quos ante insinuasti) à Deo exceptos, in quibus incolunt hoc præcepto sanguinem humanum effundere, & vitâ Privare licet.

B. 1. In Judiciis capitalibus, Rom. 13. 4. ^aMat. 25. 11.

2. in bellis ex ^ajusta causa, ^blegitima auctoritate, ^cnec prava Intentione susceptis ^a1 Reg.

20. 7. *Deut.* 9. 14. *Matth.* 26. 52.
 21. 2. *Regum* 10. 18. *Collet. cum Hof.* 2. 4.
 22. 3. In necessitate vite sue defendere à hostibus
 aliquo de repente impetito, & ubi nulla
 est effugii, medium necessitates aditendi,
 copia. Siquidem unicuique vita sua po-
 tior esse debet alieni Hominis & privati,
 in eamque contra fas & Jura aperta vi
 involantis. Inde & interpretative sua Mi-
 nister est Justitiæ, non ad vindicandum, sed
 ad se defendendum. *Deq.* 38. collim. 3. mult.

A. Id certe lex natura suggerit; sed Christiani
 aut bellare nefas videtur ex præceptis Evangelicis
 de mansuetudine, Tolerantia, animoque à vindicta
 maxime alieno. *Mat.* 5. à *corinth.* 38. ad 45.

B. Ad privatam ista vindictam primariè re-
 ferenda non obscurum est. Cæterum & publi-
 cati prohibent in bellis de rebus ministeriis,
 aut ubi citra venæ incisionem sanari res potest.
 Imo detestatur Evangelium (quàm quod ma-
 xime) bellandi artem istum & rabiem proelus
 belluinarum, quâ Superbie, Ambitionis, Avaritiæ
 stimulis concitati præcipites aguntur nihilum
 multi, professione quidem Christiani, reipsa
 sanctissimi nominis Propria.

A. Non itaque vetat Evangelium Bella su-
 pliciter.

B. Minime, imò professionem militarem
 tacite probat Baptista, pitecu jam illucescentis
 Evangelii

Evangelii, Luc. 3. 14. & *incaſſum* alias gladium
gereret Magiſtratus, quo ſubditos tuteretur, & Ho-
ſtes coerceat; imò cum bella Juris ſint *naturali*
ad propulſationem publicæ injuriæ, non Cere-
monialiſſi Judaici, in Evangelio vetari non poſſunt.

A. Licetne vero bellum Fidei Chriſtiane oſo-
ribus inferre ad fidem inter eos diſſeminandam?

B. Quin iſtam potius ſementem meſſis fidei
poſcit Pontificia, nos nullam talem habemus conſue-
tudinem, neque Eccleſia Dei; quæ ſcilicet edoctæ
ſunt à Chriſto, & Apoſtoliſ, Malitia ſua tela non
eſſe carnalia. 2 Cor. 10. 4.

A. An ſaltem poſſit Princeps in ſubditos Hæ-
reticos gladio animadvertere?

B. Si aut^a Blaſphemæ, aut^b Seductores aper-
tos & obſtinatos (Legibus & paci Publicæ ini-
mici) poteſt: cætera poenis capitalibus in Re-
ligionis negotio prorsus abſtinendum cenſeo:
nimirum clementiæ & lenitati Evangelicæ mi-
nus conſentaneis; ^a Levit. 24. 16. quæ lex pe-
reginum attingit, haud ſecus ac indigenam, &
conſequenter Chriſtianum. ^b Rom. 13. 4.

A. Quid autem de Duellis ſpontaneis, inter
privatos ſuapte impetu ſuſceptis, ſtatuerendum?

B. Quanquam iſta ex levi qualibet occaſi-
onalia paſſim veluti ladantur (quæ deplorata eſt
Hominum Superbia, & cæca vindictæ cupiditas)
nulla tamen fingi poteſt vel occaſio gravisſima,
unde lege aliqua aut divina aut humana (naturali
illogica) vel

vel *positiva*, (civilis vel Canonica) fortes isti viri;
Defensionem moris aut facti sui idoneo ador-
nent.

A. Sed durum est injurias pati & contumelias.

B. Imò pulchrum est *patiēda* (quod Chri-
stianum decet) triumphandas & superare; nec ta-
men parti defunt *offensa* leges: utcunque ^b ad
Dura, sed eadem ^b *sua visissima*, vocat Evangelium
Homines Christianos, & celestis gloriæ *candi-
datos*: Durius est cum Legibus non humanis
modò, sed Divinis, Duello dimicare; durius in
Gehennam detrudi quam ^c stulto affectui non
obtemperare. Imò horrenda planè res est
Christiani quenkum nominis ultrò mortis ad-
ire discrimen cum apertissimo legis Christianæ
fastidio, in quo si animam efflaverit, nulla un-
quam ei vera Theologia & spem salutis reliquit.
^a *Pro*, 10. 3. *Rom.* 12. 21. ^b *Mat.* 5. 20. 46. 47. & c.
10. 37. 38. ^c *Ti.* 3. 3. ^d *Luc.* 19. 27.

A. An denique *voluntariam* (sive eadem sui
voluntariam) *Præcipi* in hoc interdicit?

Prorsus, quia in *confesso* proximi vetatur Homi-
cidium, & Amor sui illius est ^a norma qui de-
betur alteri; imò peccatum hoc esset maxime
inimicum naturæ, cum nemo unquam (teste
Apostolo) odit *carnem suam*; Adde neminem
vitæ suæ esse *dominum*, ^c neque cum nupta
corpori animæ agendum, quemadmodum duræ
Cervicis Judæi cum uxoribus suis, quibus *ansa*
quali-

qualibet arrepta, libellum repudii dabant. ^a *Mat.*
19. 19. ^b *Eph.* 5. 29. ^c *Gen.* 9. 5.

A. Qui vero in Fidelium Albo ^a recensetur Sam-
son hoc ^b fecit. ^a *Heb.* 11. 32. ^b *Jud.* 16.

B. Fecit quidem, nec fortasse sine culpa,
cujus ei gratiam fecit *misericus Deus*; sed
adversus nostris exemplum istud singulare
perparum aut nihil proderit.

A. Quid ita vero?

B. Quia Samsoni animus non erat seipsum
interimere, nisi hoc solum consilio (quod aliter
medio quovis adhibito *naturali* & *ordinario*
effectum non iri probè intellexit) ut plurimos
Hostes Ecclesie Dei insensissimos suo *solius* vitæ
pretio è medio tolleret, eadèmq; operâ Pa-
triae, Populisque suis, ærumnarum *Dux populi* in-
terpirationem daret.

Quin 2º. Si vir sanctus ille non erat *hu-*
manitus *deceptus*, sed *latenter à Deo jussus* (quod
statuit B. ^b *Augustinus*, & certe præmissa ad
Deum ^b *precatio* subindicare videatur) actum
erit de omni Patrocinio tam atroci *Autorsus* fla-
gitio ab exemplo Samsonis accersendo ^a *De*
Civiti Dei. l. 1 c. 21. ^b *Jud.* 16. 28.

3º. Ceu Gloriæ Divinæ zelo solo accen-
sus, ejusque Spiritu per omnia monitus mor-
tem istam sibi consciverit, ceu aliquid ei *Humana*
fragilitatis obrepserit in neutro imitandum
constat; non in illo, Quia factum erat *extror-*
dinarium,

districum, nedum in isto, quia vitiosum

A. Quid ergo existimandum de *Avropha* ista nautica, quæ ne deveniat navis in potestatem hostium, eam ultro seque ipsos exitio devotent.

B. Si navis istius prora & puppis esset salus Reip. non omni colore factum careret: sed cum res ita nunquam se habuit, nec verisimiliter habitura sit, nulla proelus *Authoritate* Divinâ, nulla *ratione* talia nituntur exempla.

A. Quidni *Ratione*?

B. Primò; Quia vita humana pluris est, quàm quæ gloriæ mundanæ litari debeat, nulla tantam jacturam cogente *necessitate*.

Secundò, nihil inde *damni* accrescit hostibus; cessat tantummodò *lucrum*; & se perdere non quid lucelli capiat hostis, idque sine ullo ejus detrimento, insolentem sapit *Logicam*, & miram plane *Theologiam*.

Tertio, *Providentiæ* Divinæ plurimum hoc pacto derogatur, quæ aut navem *deditionem* (idque citra *miraculum*) possit dominis integram ante restituere quàm ad oram hostilem captiva applicuerit, aut aliunde *damnum* facilè resarcire, quorum certè prius illud de amissa vita sperandum non est.

A. Quid ergo in *summa* de *prophetis* istis & consimilibus statuendum?

B. Nimirum cogitare seriò debent secù Christiani, non esse *inducendum* cum ipsorum vitis, &

animabus immortalibus, quarum Supremo Domino & tremendo Iudici, tanquam ab *Oeconomis*, ratio severa admodum sit olim reddenda.

A. Cum ea vita caduca & mox in nihilum abitura habenda sit ratio, multò magis immortalium Animarum, quæ præcio quovis mundano æstimari nequeunt. Mat. 16. 26.

B. Omnino, proinde quod ad Animas alienas attinet, hoc maximè Superiorum intertest, ^a Magistratus intelligo, ^b Patres-familias, Praefectos & Tutores literariz Juventutis, &c. præcipuè vero ^c Pastores Ecclesiz, quorum peculiare munus est cura animarum. ^a Ps. 34. 11. 2 Chro. 19. 30. & 34. ^b Gen. 10. 19. Josb. 24. 15. ^c Ezek. cap. 33. 34.

A. Quid vero de privatarum hominum correctione quam vocant fraterna statuendum (nam ad hoc præceptum vulgò reducitur?)

B. Charitatis id esse medicinam Animabus valde salutarem, cum in ^a lege, tum in ^b Evangelio præscriptam; sed quæ hinc fratrum vel turpi iniuria, vel prava animi timiditate, illinc foderato quasi malarum cupiditatum complexu, atque adeo reprehensionis impatientia, & fastidio, passim ferè (proh dolor) exolevit. ^a Levit. 19. 17. ^b Luc. 17. 3. Col. 3. 16.

A. Quomodo adhiberi debet reprehensio Christiana?

B. Primò, Ex notâ tantùm aut procius ^a verisimili (eaque ^b graviore) plerumq; culpa, ^c non

autem in *Delatorum* rumusculis fundata. * Hinc
in Hannam graviter peccavit Eli: 1 Sam. 1. 14.
& in Iobum cognati. b Is. 29. 21. c Eccles. 7.
21. Prov. 26. 20.

20. Prudenter; servata * temporis, aliarum-
que *Circumstantiarum* commoditate, ne forte
medicina in venenum facessat. Hinc non sunt te-
mere b qui nobis dignitate multum anteficiunt mo-
nendi, cumq; id postulare videtur necessitas, non
sine debito *modestia* temperamento. * Prov. 15.
23. b Iob. 34. 18. 1 Tim. 5. 1. c 1 Sam. 25. 23. 24.

A. Quia si peccantis animus (puta bile, aut vinu)
effervescat?

B. Expectandum potius dum ad se * redeat,
cuius rursus, b ad auram Dei, sedatis nimis
affectibus, & ad reprehensionem scilicet imbi-
bendam magis compositis. * 1 Sam. 25. 37.
b Gen. 3. 8.

A. Perge ad Cautelas reliquas?

C. Præcipue sunt, ut nullam Corripient sibi
finem, nisi * anima liberanda, b edificationis &
medela Fratris proponat, quem itaq; cum debita
lenitate & misericordia tractabit, memor tamen
non e morbo parcendum, sed ægro. Ezek. 33. 9.
b Mat. 18. 15. Gal. 6. 1, c Tit. 1. 13.

A. Corruptum more Christiano quid deest?

B. Humilitas, b Gratitude Deo pariter ac Ho-
minibus, vitæq; c emendatio. * 1 Sam. 12. 13. b 1 Sam.
25. 32, 33. Ps. 141. 5. c Neb. 5. 12. Prov. 29. 1.

Cap. 18. De Præcepto Septimo.

A. Quid vetat Præceptum Septimum?

B. Scortationem, atque adeo quamvis immundiciem libidinofam, corpore, vel mente sola perpetratam, & quoscunque lascivæ aut fomites aut incentiva.

A. Quid autem affirmatè præcipit?

B. Ut Castitatem omnem & continentiam corporis, animique, diligenter excolamus.

(1. Tb. 4. 4.)

A. Quomodo dividi solet Scortatio?

B. In simplicem & compositam: illa est soluta cum soluta; (& usitatò dicitur Fornicatio) hæc conjugati cum conjugata, aut si conjugatus ipse scortator, cum soluta; & vulgo nuncupatur Adulterium.

A. Quid sibi volunt qui simplicem fornicationem vix (aut ne vix quidem) concedunt ab hac lege damnatam, neque propriè dici peccatum?

B. Cogitationes Animorum (scrutatori omnium) Deo judicandas relinquitur: interim certissimum est Fornicationē omnem præcepto septimo aperte fronte contradicere, nec quicquam Doctrinæ Evangelicæ, velut Indictio ei per præconem Bello, magis adversari.

A. Cur hoc Evangelio tam inimicum statuis?

B. Quia tantum abest (qua sanctissima est illius

illius indoles) Evangelium, ut fornicatori ipsi fucum paret meretricium, ut contra illius sceditatem præ cæteris scilicet criminibus studiosè exaggeret, & nativis coloribus graphicè depingat. 1 Cor. 6. v. 15. ad 20.

A. Sin ea sit hujus criminis turpitudine, cur itaque à Concilio Hierosolymitano (in a Spiritu Sancto legitimè, & verè congregato) pari cum rebus adiaphoris jūgo copulatur. a Act. 15. 28. b v. 29.

B. Quia Gentes in quorum gratiam coactum est, & ad quos literas istas Decretorias dedit Concilium, ante factam professionem Evangelii, fornicationem in minimis ponebant (ut notum est eruditis, quod etiam satis constare videtur, ex 1 Thess. 4. 3, 4, 5.) Hinc itaque ne Christianismum professis in castissima religionis opprobrium hæterent veteris contagia morbi, de re olim ab eis pro levi habita, sed turpissimo quodam veritate crimine, districtè monendos oportuit. confer. Apoc. 2. 14.

A. Quid itaque censendum est de Concubinis & Polygamia Judæorum fidelium sub lege?

B. Quæstio de Concubinis in Cardine Polygamia vertitur; erant enim Concubinae non Scorta, sed uxores, quanquam secundarie, per desponsationem ductæ, etsi non per Seriæ dotem, & uxori primariæ quodammodo obnoxia. a Gen. 16. 3. & c. 30. 4, 9. b Gen. 16. 9.

A. Cum in difficili admodū & lubrico versatur Polygamia Patriarcharū sub lege (quā tamen Deus nec punivit unquā, nec liquidò reprehendit) suffecerit in presentia querere utrum possit illa excusari sub Evangelio?

B. Non potest; 1º ex lege Apostolica, quæ statuit ut unusquisq; vir suam uxorem habeat, & proprium virum (ὁ ἰδὼν) quæq; femina, 1 Cor. 7. 2. ubi numerus singularis utriusq; adhibitus (adjecta emphasi [ὁ ἰδὼν] quæ indubiè ad partem utramq; attinet) Polygamiam ab Ecclesia Christiana prorsus eliminare videatur. 2º. Inter laudabilis Episcopi a characteres iste ponitur, quod sit unius uxoris vir. Ejus autē (utpote Pastoris) exemplum toti sine dubio b gregi imitandum proponitur. a 1 Tim. 3. 2. b Phil. 3. 17.

3º. Concessa Christianis Polygamie copia, tum una uxore dimissa tutò quis poterit (extra crimen adulterii) alteram ducere; at consequens ex a ore ipsius Christi interdictum constat: ergo & antecedens. a Mat. 19. 9.

A. Quid si loco B. Pauli, viz. 1 Tim. 3. 2. secunda tantum prohibentur nuptiæ?

B. Indulta quidem Polygamia nil opus est: it secundis nuptiis: neq; istos ulli prohibet Evangelium, cum eadem possit esse ratio secundas conficiendi quæ primas, vitandum scil. Visionis periculum. 1 Cor. 7. 9.

A. Licet ne uxoris defunctæ sororem in matrimonium accipere? *B. Ne-*

B. Nequaquā, nam misso quod legibus quibus-
cūq; Christianis, quā civilibus, quā Canonicis, ei
constantissime obtuñcietur, legi repugnat Divinæ,
quæ dicit, *nuditate non deteges uxoris fratris tui*,
Lev. 18. 16. & 20. 21. Parium vero par est ratio.

A. Scilicet vir non ducet uxorem fratris, ergo neq; Fra-
mina in matrimonio habebit maritum sororis. Sed
quid nostrā Christianorū interest ista lex Levitici?

B. Quantū sane ipsius populi Iudaici, ex perpe-
tuo Theologorū consensu. Imo suffragatur ratio,
quia in gentibus illis internecioni devotis, praxin
contrariā aversatus est Deus, & severissime ultus.
Lev. 18. à comm. 24. ad fin. cap. coll. cum initio,
v. 3. & præcipue cum c. 20. v. 11. ad 24.

A. Certè quod ipsis gentibus interdictū est, Christianis
minime licere, nullus ibit inficiat. Legi tamen supra
memorata dissentire videtur altera, Deut. 25. 5.
ubi fratris defuncti uxorem in matrimonium ducere
non modo permissum est, sed præscriptum, v. 9.

B. 1º, Id nuquā permissum est simpliciter, sed
in certo casu, v. 9. si improles è vivis excesserat
Frater (ut constat ex citato) ad vitandum scilicet
hæreditatiæ confusionem. Num. 27. ab initio ad
v. 12. & Deut. 25. 5, 9. 2º, Exceptio non tollit
sed firmat regulam in non exceptis. Supremo vi-
sum est legis latori in isto casu cum vetere po-
pulo suo dispensare, quod in aliis non fecit.

A. De Primorum quos vocant consobrinorum
nuptiis, quid ex lege Divina eruen-
dum?

B. Primo

B. Primum, eas non desertæ neque ex consequentia evidente aut necessaria prohiberi. *Ar* 2^a. Cum in veterum graduum *Ordo* proximè consistant, tutius & *b* *maxima* pietatis Christianæ multò dignius videtur ab istis in solidum abstinere. *Lev.* 20. 20. *b* *1 Th.* 5. 22.

A. Quid itaque sibi volunt, qui in Gradibus prohibitis Dispensationes (vel millenas in die, si adsint mercatores) promptissimè nundinantur?

B. Insignem certè faciunt, majestati Divinæ contumeliam, illius voluntatem suæ ipsorum libidini, questuique, turpiter & sacrilegè mancipando.

A. Sed fortasse leges istæ de Connubiis Judaicae Judiciales erant & positivæ, istique populo peculiæres, proinde in Ecclesia Christiana aut emortuæ, aut saltem dispensabiles?

B. Imo hypothefin istam paulo ante ab imis subruimus, ubi palam fecimus prædictas leges Gentium quoque profanarum fuisse obligatorias, cujusmodi lex Hebræorum judicialis nulla erat, cum minimè data sit Gentibus.

A. Quid proximè de Repudiis & Divortiis dicendum?

B. Repudia propriè sunt Matrimonii per sponsalia tantum inchoati, Divortia consummati, quorum hoc insigne discrimen est, quod semper potuerint Repudia fieri sine maculâ, modo cum debita sollemnitate, & ex causa valde gravi
non

non ante sponsalia per repudiantem deprehensa;
quod secus habet in divortiiis, (saltem *Christia-*
nis) & *perfecto* matrimonio, nisi in casu unico
Adulterii.

A. *Licetne* *Judeis* uxores dimittere pro arbitrio,
vel ob causam quamlibet levioiorem?

B. Non licuit, etsi *permissum* hoc eis fuerat
ob duritiam cordis, cum nullam hujusmodi Di-
vortiiis aut irrogare penam, aut denunciare Deo
placuit. * *Mat.* 19. 8. *Mal.* 2. 14. & *c. Mat.*
ubi supra.

A. Sed locus iste *Mal.* 2. 14. ab alijs alias exponitur;
ad *permissum* usq; Divortiorum approbatoriam?

B. Ita, quia fortasse non satis attendentibus ad
verba aut scopum Textus, mulierum enim abesse
videtur à loci sententia, ut confirmatū eat in-
iusta illa & temeraria Judiciorum divortia. Quippe
perfidiam maritorum ibi graviter perstringit, &
uxorem vocat sociam, eamq; *Federalem* mariti,
& consequenter hanc temerè, imo nisi in causa
Adulterii, nulla lege Evangelica dimittendam.

A. *Uxor* *es* *et* *ecce* *adultera* *non* *dimittenda*, *nisi*
propterea *si* *vivis* *erant*. *Lev.* 20. 10.

B. Certè, si accusarent mariti, quod indubiè
illorum arbitrio permittebatur. *Iob.* 8. 11.

A. Nunquid eadem est uxoris potestas in maritum
Adulterum? ita enim videtur, *Mar.* 10. 12. & in
lege *Civili* par fere utriusque ratio. * *C.* 5. 17. 8.

B. *Uxor* sub potestate viri est, tanquam capitis,
neque

neq; potest *Dominium exercere in virum*. Locut
autem ex Evangelio nihil habet, unde colliga-
tur id Foeminae licere (obstabit semper diversissi-
ma uxoris & mariti conditio ^a divinitus prae-
scripta) sed *ex hypothesi*, quod maritum vo-
luntariò deserit, Adulterii manifestam pronun-
tiant. ^a 1 Cor. 11. 3. ^b 1 Tim. 2. 12. ^c Gen. 3.
16. Interim haud negandum leges humanas in
tali casu uxoris quoque posse succurrere,
quod fecit Lex Civilis. *v. Legem modo citat.*

A. Superest ut de rebus illis quae libidinis & im-
pudicitiae in hoc praecepto vetita plurimis videantur
Administra (quales sunt praecipuè saltationes &
Chorae publicae (ut solent exerceri) Ludi Thea-
trales, & id genus alia) paucis quid tibi videatur
exponat.

B. Longum est ad ista punctim respondere,
ubi circumstantiarum varietatem; sed cum gravissi-
mis nunc dierum, (imo & antiquitus) scetere
soleat corruptelis ejusmodi ludicrorum usus (in
quae Patres Ecclesiae antiquiores eo nomine ve-
hementius detonarunt) poterit Christianus
quisq; tantisper ab eis abstinere, dum mendis &
sordiditatibus suis felice aliquid manu repurgentur.

Cap. 19. De præcepto octavo.

A. Quid est Furtum quod prohibetur in præcepto octavo?

B. Est contrectatio rei alienæ, invito Domino.

A. Quotuplex est?

B. Variè dividitur: nos tantum quæ nostri sunt iniuncti delibamus: 1. itaque ratione modici, vel est *apertum* (quod dicitur *Latrocinium*) vel *occultum*, & specialiter appellatur Furtum; utrumque rursus vel est *directum*, vel *indirectum*.

A. De latrocinio directo non est dubitandi locus, ad indirectum verò quænam referenda?

B. ^a *Bella iniusta* (quæterus Bona & facultates, non vitam alienam, petunt) ^b *empta*, *con-*
suprataq; *judicia*, ^c *ferreus erga tenuiores locuplet-*
tum animus, & nimium *contractus manus*, *Patro-*
narum in clientes, & *Potentiarum* in debiliores
immanitas, *rigor*, & *rapinæ*, *sacrilegium*, ^e *De-*
tentio notoria Decimarum, & ^f *patrimonii*
Ecclesiastici contra Fas & Jura (vel in Toto vel
in parte) & istis consimilia plurima. ^g 1 Reg.
20.3.5.6.10. ^h Am. 5.12 ⁱ Deut. 19.7.8. collat.
cum Prov. 3.27. ^k Is. 3.14.15 ^l Eccl. 5.7. ^m Mal.
3.8.9. ⁿ Act. 5.3.4.

A. Quæ autem sub Furto indirecto continentur?

B. ^a *Simonia*, *Contractus in Civilibus qui-*
cunque

cunque ^b *mala fide* instituti, atque adeo *insidiosa* quavis rei alienæ *Piscatura*. ^a *Mat. 21. 12.* (huc enim locus iste à veteribus passim accomodatur.) ^b *Mic. 6. 10. 11. 12. 1 Thess. 4. 6.*

A. *Quin primo dispiciendum videtur, utrum Proprietas ista (que Meum & Tuum vulgo dicitur) vel potius Bonorum Communitas apud Christianos obtinere debeat.*

B. Rectè mones, alioqui Furtum Nomen erit, præterea nihil; etenim sublata Proprietate Furtum tollitur. Verum cum ista Communitas non sit nisi somnium *Anabaptisticum* ab *Ethnico Platone* mutuum, non est quod multum morari nos debeat.

A. *Paucioribus itaque revincatur.*

B. Hoc magna quidem ex parte jampridem fecit *Aristotelés* in *Politico*. Ad *Anabaptistas* dicimus

1. Hinc integrum eliminari Præceptum ex Decalogo, saltem inter Christianos, quorum omnia secundum ipsos (illorum certe Patres) debent esse *communia*.

2. Hinc omnem quoque frangi *industriam*, & turpi *ignavia*, adeoque virtutis *Heroicæ* omnis fastidio *lucram* aperiri *fenestram*. ^a *Mal. 1. 10. 1 Tim. 5. 27. 181.*

3. Tolle quoque *Liberalitatem* in egenos, toties, idque tam sollicitè, in *Scripturis* commendatam; & verbo, omnia in *Chaos antiquum* relabi.

A. *Amunt*

A. *Aiunt vero Communitatem suam invaluisse temporibus optimis Apostolorum, quidni & nostris obtineat?*

B. 1. Apud aliquam Ecclesiae partem, Fideles scilicet ^a Hierosolymitanos, non ^b totam Ecclesiam ^a *Ab. 2. 44.* ^b *Ab. 12. 12.*

2. *Communitas erat pure voluntaria, nullo cogente praecepto Divino, & decreto nullo Apostolico* ^a *Ab. 5. 4.*

3. Bonorum Communitatem quali utebantur tunc temporis nonnulli Christiani, *ceteris paribus* & hodie usurpari posse concedimus, i. e. si eadem per omnia Temporum esset & circumstantiarum ratio. Interim à calibus singularibus ad ordinarios turpissime arguitur.

A. *Sed rerum omnium Proprietas fundari videtur in gratia, neque consequenter ius ullum infidelibus esse in iis quae possident, omnia vestra sunt* (inquit Apost.) *vos autem Christi.* *1 Cor. 3. 22. 23.*

B. Non ibi loquitur Apost. de Proprietate temporali, sed Beneficio spirituali. Omnia Fidelium sunt, i. e. illorum spirituali Commodo per gratiam subserviunt. Adde quod dicatur Deus ^a *Terram dedisse Filiis Hominum* (indefinitè) non autem solis fidelibus, qui quidem ista phrasi rarissimè indignantur, ^b *Infideles saepe.* ^a *psal. 115. 16. conf. Deut. 2. 5. cum Ezek. 29. 9. Dan. 4. 17.* ^b *Gen. 6. 2. & c. 11. 5. psal. 4. 2. & c.*

A. *Quid censes de Sacrilegio?*

B. Horren-

B. Horrendum esse, si quod aliud *Furti* ge-
nus, Deo ipsi quod *peculiariter*, (non modo
tantum *generaliter*) suum est, abripiens. *Suum* au-
tem est quod *publico* ejus cultui & ministris Ec-
clesiasticis separatim dicatur. *Num. 18. 20. 21.*
Mal. 3. 8. 9. Psal. 24. 1.

A. Non ergo licet alienare *Fundos & Bona Ec-*
clesiastica?

B. Ab hac vel illa clerico (si demerebitur) ad
aliū clericum magis idoneum licet, quia sic
semper sunt *Dei*, quod modò diximus, i.e. illo-
rum qui solenni ejus *ministerio* in Sacris ad
specialiter *separati* vacant: ad alios non licet, nisi
de consensu *manifesto* ipsius Dei, quia sic quod
suum est aliorum vi *sacrilegè* raptatur. Huc mi-
nime pertinent *monasteriorum* superiore seculo
abolitorum proventus, quos non *ministerio Ec-*
clesiastico, sed rei potius *Elemosynariae*, aut ad
summum *literariae* sepositos, ad usus consimiles
à Principe inflecti nil vetat.

A. Sed *durum* Os *Sacrilegii* à multis *integrum*
debetur?

B. Ita, quia *plenum medulla*; quin male ut
plurimum in ventriculo coqui nimis multæ do-
cent Historiæ. Huc accomodari poterit. *Iob. 20.*
15.

A. Quid ergo faciendum iis quos iste casus aspice-
re rectè videatur?

B. Quid aliud, nisi ut maturè reddantur *Dei*
quæ

que sunt Dei, quod ut cum minimo fiat possessio-
rum dispendio, legum est Christianarum ex post-
facto (& in secunda quasi Tabula) cum primis
providere. *Mal. 3. à v. 8. ad 13.*

A. Hac optare quidem pietatis est, sperare, sin-
gularis animi fidentia. Quod impossibile tamen apud
Homines, Deo possibile. Sed an idem de Decimis
dolo malo surreptis, aut aperta vi expilatis, senti-
endum ?

B. Prorsus, idq; ex abundanti, lege scilicet Hu-
mana, eaque omnium constantissima (ex quo
primum facta est Ecclesie Decimarum donatio)
corroboratis, & in contractibus nunquam non
Ecclesie reservatis.

A. Num itaque solo nititur Humano jure De-
cimarum solutio ?

B. Equidem si solo, bonorum est civium pa-
tere legibus, quantum communi beneficio quod
suum est sibi habent: nam hic quoque qui sciens
volens offendit in uno, reus tenetur omnium.

A. Sed de jure Divino Evangelico quid di-
cendum ?

B. Præmissis, quod aliud sit Decimarum sepa-
ratio, aliud separatarum solutio, & quod tamen
de posteriore queritur, intrepidè statuendū De-
cimas istas ex hypothesis, i. e. ubi semel Deo di-
cate fuerint, juris esse Divini, & nisi jure suo
cedente Deo, a prorsus immutabilis; neque enim
potest jus (inferius) humanum præjudicare
H (superi-

superiori) *divino*. Quid, quod Evangelium nullibi Decimas abrogaverit, etiam ^b ante legem solutas, quin potius oblique ^c communiat. *AA.* 5. 4. ^b Gen. 14. 20. & c. 28. 22. ^c 1 Cor. 9. à v. 9 ad 15.

A. *Perge ad Simoniam, quam Furti speciem superius enumerasti.*

B. Ea quam hic præcipue attingimus est Datio vel Acceptio pecunie aut emolumenti cu- juscunq; Temporalis ob jus aliquod aut Benefici- um spirituale, ceu pure Ecclesiasticum.

A. *Vnde id nominis contraxit?*

B. A Simone illo mago, qui Spiritum Sanctum (i. e. illius dona) precio emere cupiebat. *AA.* 8.

A. *Sed videtur Simonis, quam nunc vocamus, à prima illà permultum distare, cum certum sit exalephata sive dona spiritualia que affectabat Si- mon, neque de jure neque de Facto redimenda, Spi- ritu sancto pro ^a suo unius arbitrio cuncta gratis dis- pensante (quo magis execrandum Simonis Crimen,) secus habet in Beneficiis & rebus Ecclesiasticis, ad quarum collationem Humanæ voluntatis consensus requiritur ^a 1 Cor. 12. 11.*

B. Discrimen esse haud obscurum fatemur; neque tamen Simoniam hodiernam ad primæ- vam illam sat commode revocari posse dubita- mus.

A. *Profer rationem.*

B. De

B. De Clericis ministerio sacro (si qui sint minus idonei, i. e. non sufficienter ut vocetur Apostolica,) *disponuntur*, in expedito res est. Cum enim ad id muneris rite obeundum antecedenter necessaria sint (idq; debita *proportionē*) dona spiritualia & virtutes, & quā practica, quā speculativa, qualēsque *auro statim argenteque* emi, ubi illis opus est, non posse constare, (magis quam dona ipsa *miraculorum*) satis liquet apud talem *Simoniaci* promovendum pecuniam suam donorum spiritualium *in fas* obtinere, cum illā impetrare satagit, *impetratque*, quod illis tantummodo debetur. * 1 Tim. 3.

A. Certe hac eadem specie videtur, licet non gradu cum praedicta Magi Simonia. Quid vero si Clerici cetera sint idonei?

B. Casus semper excipio raros admodum & singulares: Cum vero illi quoque rem sacram viz: *Curam Animarum*, quā citra opem Sp: Sancti *speciali* pro muneris, dignitate defungi nequeunt, oborto collo (i. e. *mercede data*) sibi trahere nihil vereantur, ad *Simoniam* propriē dicte Prædicamentum reductivē illud pertinere dubitandum non est. Mitto quæ ab Ecclesiæ Patribus & Conciliis passim effulminantur in *Simoniam* qualis post ipsum Simonem ad hodiernum usque diem extitit. Vnum hoc indicare liceat, adversus *Simoniacum*, *quemvis*, etsi *maximè infamem* admitti, *sicut in crimine laeso*

Majestatis eumque * *Hereticis annumeratum.*
 * *Decret. 5.3. cap. Tanta.* b 15. 3. *Sand.* * 1.1.
cap. Presbyter.

A. *Interim quid de Patronis Simoniacis dicendum?*

B. Quod veritatis est, eos *Pestes* esse Ecclesie, sui amantes, Animarum osiores, profligantes Conscientiam, ut ex ipso *Dei Fisco* depeculentur pecuniam: nec Christianæ Reip. quicquam fere magis interesse, quam ut quos non regit metus hominum, coerceat *authoritas Magistratus*; eadem saltem juramenti Religione adversus Simoniam teneri, qua Clericus.

A. *Iustabunt tamen se dignos promovere, ita saltem à Superioribus judicatos.*

B. Quasi vero ignorent ipsi dignos non esse Homines perjuris, quique non per *januam* intrant *canonicam*, sed ut *Jupiter* iste *Poeticus*, *imbre Aureo* per tegulas delabuntur.

A. *Multi quoque Usuram, quæ est Acceptio pecuniae à Debitore supra sortem, Furti hujus indirecti postulant.*

B. Ut quod res est fateamur, malè semper audivit antiquitas, in orbe non solum Christiano, verum etiam *Ethnico & Infideli*.

A. *Nunquid ergo illicitam putas?*

B. Non est hoc temere & simpliciter affirmandum, & multa poscit (quæ *Eschiridis angustis* includi haud facile *insulinebunt*) accurata talis con-

prover-

troverſæ ventilatio. Nam 1° diſtingui ſolet uſura in *compensatoriam* & *Lucratoriam*: compenſatio autem 2^a eſt, æquitatis ſcilicet & gratitudinis; illa, quæ Creditori damnum (ſi quod acciderit) grave & improvifum ex Creditæ pecuniæ carentiâ à Debitore ultro reſarcitur; illa, cum Debitor, nulla paſſive interpoſitâ, minime nullis, vi nulla impellente, lucri ſui particulam aliquam Debitori delibandam dono portigit; quarum neutra (vel ex huius parte, vel illius) Chriſtianæ legi adverſatur, ut è *comparatorum* legibus arguere licebit, ex *Luc. 6. 33.*

A. Cum hoc uſuræ genus ſimpliciter voluntarium eſſe conſtat, de eo nullus, ut puto, ſcrupulus habere poterit. Quid vero de lucratoria illâ, & ſub illâ legibus humanis neceſſaria, arbitrandum eſt?

B. Leges quidem eam tolerantes (Anglicanas noſtras potiſſimum loquor) minime damnandas, cum id ob Chriſtianæ charitatis defectum quodammodo irritæ faciant, ipſamque interim uſuram probris infeſcentur graviſſimis; ut legi *Evangelicæ* parum conformem: nec ſine tam tolerare videntur quam paſſe facere, & malum, (alioqui ferox & indomitum) finibus utcumque certis continere. *v. Stat. 37 Hen. 8. c. 9. & 5 & 6 Eliz. 6. c. 20* (quæ quidem lex, eſſi nunc antiquata, omnè ſimpliciter uſurâ ſeveriſſime damnavit) *13 Eliz. c. 8. 21 Jac. 17.* ad calcem, ubi clauſula quedam occurrit exceptoria, notata non indigna.

A. Iudei;

*Iudeis quidem sanerare Fratribus omnino interd-
dictum constat, sed an Christianis lege Evangelica,
res in ambiguo posita videtur. * Dent. 23. 19. 20.*

*B. Multi tamen a Christo prohibitum statu-
unt, Luc. 6. 35. [*ἀναστα πατὴρ σου καὶ ἡ ἀγάπη σου*]
cūque ea sub lege Mosaica vigeat charitas,
ut Fratribus mutuum daretur sine fœnore, in-
dignum p̄orsus existimant Evangelio aureum
illud Charitatis laxare vinculum; Evangelio,
inquam, cui a fronte præfulget Adamantis cul-
pide, Servatoris sanguine, inculpta vox *propria*,
CHARITAS. * Iob. 13. 35.*

*A. Sed Aedium, Fundorum (& similium) loca-
tio nunquam male basilem audivis, cur itaque su-
specta redderetur pecuniæ saneratio?*

*B. Quod illa nullibi, nunquam fuerit repre-
hensa, hæc omni ævo & loco, satis indicat (vel ipso
generis humani sensu) minime parem utriusq; rati-
onem; nec fortasse ita tenebris involutū est discri-
men, quin posset (modo ponerentur præiudicia)
in lucem vindicari. Sed de hoc, Obe, jam satis est.
Licet modo coronidis vice hoc unū monere, In
dubitis sequenda tutiora: certissimum est non *sane-
rantem* non peccare, an æquè hoc certum de *sa-
nerante* fuerit, suo per me quisque suffragio &
sensu fruatur.*

*A. Hoc itaque misso, in contrariis ordinariis
quæ regula generales, ut Furum vitetur, obser-
vanda?*

B. 1°, ut justa sint pondera, & mensura. *Lev.*
19.36. Am. 8.5. 2°, ut proba & utilia sint
 mercimonia, emptorisque precio proportionata,
Am. 8.6. 3°, ut Emptoribus, si quid in istis
 (aut alio quovis mercatorum nomine) peccatum
 fuerit, re cognita, damnum praestetur. *Luc. 19.8.*
 Contrahentes autem in omnibus regat (ubi lo-
 quitur) scriptura, ubi tacet, propria Conscientia,
 optimorum & prudentissimorum consilia ad-
 juta; memores Hominum dolo malo in re qua-
 libet erga quosvis utentium ultorem esse Deum;
 1 *Thess. 4.6.*

Cap. 20. De Præcepto nono.

A. Quid nonum velat præceptum?

B. Mendacio, falsisque Criminationibus, & calumniis alicujus vitam, domum aut fortunas impetere.

A. Quid præcipit?

B. Ut in asserenda veritate ista omnia, quoad licet, unicuique facta tecta præstentur.

A. Num itaque Proximi nomine in præcepto quemvis intelligendum putas?

B. Sic, Domino ipso exponente, *Luc. 10. 4. vers. 27. ad 38.* Cum enim *Amor proximi* secundæ legis Tabulæ vim omnem contineat (ut *ib. v. 27. & alibi*) nec ulli prorsus mortalium facienda sit injuria, Proximum istum unumquemlibet indigitare necesse est.

A. Quid est mendacium?

B. Est rei falsæ significatio quævis cum voluntate fallendi,

A. Quotuplex est?

B. Triplex; *perniciosum*, cujus finis est proximi damnum; *Officiosum*, quod in illius bonum dirigitur; & *Iocosum*, quod ejusdem voluptatem & delectationem primario respicit.

A. Ecquid horum licere nullum arbitraris?

B. Certe nullum probatur in verbo Dei, quin potius contra mendaciū in genere illustra extant ædicta, severissimis sanctionibus munita.
a Lev. 19. 11. Col. 3. 9. b Ps. 5. 6. Apoc. 21. 27.

A. De

A. De mendacio pernicioso nulla lis est quin maxime exosum sit Deo & detestandum Homini- bus, quippe quod in iura charitatis perneciat ac veritatis maligne introdit. ^a Ps. 52. 3, 4, 5. & Psal. 120. 3, 4. Prov. 6. 19.

B. Verum multi non idē sentiunt de mendacio officioso, & Iocoso; neq; dissimulandum est ista virtutes serē videri posse, ubi cum illo vitii monstro conferuntur, non posse tamen in totum exculari, nec ullius mendacii praxin Homini Christiano convenire asserendum.

A. Fac initium a mendacio Iocoso.

B. Diligenter hic notandū 1° Ironias, Hyper-
bolas, & metaphoras, & id genus alias locutiones
figuratas (ubi rursus adhibentur) mendaciorū no-
mine, minime denigrandas, utpote quæ veritatē
(minus quidē usitatā, at satis nota veste conspi-
ciendā) exhibent, quibusq; tota scilicet Scriptura,
^a 1. Reg. 18. 27. ^b Job. 21. 25. ^c Job. 15. 1. ^d Mai. 26.
26. 28. & pass. alibi. 2°, Si quis ad jocum &
voluptatē sermonibus suis intersperdet, quod
tamen signo quovis aliter habere indicat, non vi-
deretur ad mendaciorū familiam tale dictū per-
tineret, magis quā Ironiam aut Ironiam confimilē;
3° est tamen tamen cuiusmodi dictorū ioculariū
usum vix culpa carere, cum gravitatem haud
deceat Christianam, certe non periculo, cum
lingua istis nimium usata in ipsius mendacii
laqueum facilius incauta proruit.

A. Sic autem subdūctū rationibus quæ habet
contra

contra mendacium quod dicitur Jocosum 2. A.

B. 1°, Quod sit minime necessarium: possunt enim cordati quivis (modò Christiani) satis in quotidiano convictu oblectari sine mendacio. 2° Quod virtuti formaliter intrinsecum; nec obstat finis (aut potius Jocantis Intentio) quo minus mendacii formalis & directi stigma gerat. Nam qui sciens malum facit ut eveniat bonum, spinas plantat, ut colligas uvas; Gehenna ferit, ut cælum metas. Rom. 3. 8.

A. Ad mendacium perge officiosum?

B. Hoc omnium maximè coloratum, in certis præcipuè casibus; cum vero non sit mendandū propter Deum, multo minus ut gratificemur creaturæ, neque (quod modò allegavimus) faciendum est malum ut inde consequatur bonum, ab eo cavendum prorsus Homini Christiano censemus. 1ª Job. 13. 7.

A. Solent vero Obstericum Aegyptiacorum, Rachabæ, & Abrahami exempla in mendacii officiosi tutamen urgeri. 2ª Exod. 1. 20. 21. 3ª Josh. 2. 21. 4ª Gen. 12. 13. & c. 20. 2.

B. Exempla non probant, nisi ad imitandum divinitus proposita. Remuneratus est Deus obstericum & Rachabæ sui timorem ac fidem, condonavit mendacium. Abrahamus autem omnino non mentitus est, etsi carnis infirmitati succubuisse constat, unde & Adulterii periculo uxorem exposuit. 2^a Exod. 1. 21. 3^a Heb. 11. 31. 4^a Gen. 12. 13, & v. 19.

A. Alius

A. Annon pro mendacijs habenda sunt Equivocationes?

B. Non Logica, seu Verbales, (quarum haud sterilis est ipse Ager Domini, (sacram intelligo Scrip.) at vero mentalium alia plene est ratio, quæ cum à mangonibus Jesuitis primum adornatz (si non excogitatz) fuerint, Jesuitica vulgo appellantur. • Mat. 9. 24. Jo. 2. 19. & c. 11. 11.

A. Quas dices Equivocationes Jesuiticas?

B. Quæ parte tantum sensus ore prolata, mente premunt alteram, prolataz destrutoriam.

A. Da exemplum.

B. Quærenti Iudici, Esne Iesuita, aut Sacerdos, quæ vocamus, Seminales & is autem tæsi talis revera fuerit, intrepido negaret, tacite secum intelligendo in hunc modum, non ita, ut hoc tibi patefaciam, vel ut mille tibi Aureos danarem, aut aliquod simile. vid. Masan. de Equivoc. c. 3.

A. An vero fieri posse ut Christianitatem professi, quique sibi Columnæ videntur, & quibus destituta consideret omnis Religio pariter ac Ratio, & illa nobis propinquant Errorum portenta, quibuscum neque Religio prorsus ulla, neq; Societas Humana constare poterit? Absit credere quæ videmus.

B. Excipiunt quidem (verba tenem) negocia Fidei & contrahuntur civilium: verum hic non discedunt ab Arte sua, æquivocæ semper agentes? In utrisq; quis Fidem hablturus est eis, quorū in reliquis ita se vestigia terrent. • v. Masan. abissus.

A. Num

A. Nunc tandem mirari desino prodigium istud doctrinale, Fidem non esse Hæreticis servandam, i.e. nullis, qui Romane Communionis non audiunt.

B. Illud tamen à Sancti Concilii Oecumenici Constantiensis Patribus (quanquam in omnibus non profectus) in casu celeberrimo Ioh. Husi, & Hier. Pragensis strenuè definitum constat, cuius equidem dogmatis & Decreti Conciliaris huc redit Christiana admodum sententia, Pontificiis licere tum Homines ludos facere, tum Deum. 1^a Sess. 19.

A. Quid vero circa Criminationes & probra in Proximi nomen iacta specialim observandum?

B. Ea sunt vel de Criminibus malignè confectis, vel temere suspectis, vel certè cognitis.

A. Quid si malignè ab ipso Criminatore confectis? ut Jer. 18. 18. Psal. 35. 11. Dan. 6. 4, 5.

B. Diabolicum prorsus ingenium prodere, præcipuè si in viros dignitate aut viriute præstantes. 1^a Zech. 3. 2. 2^a Pet. 2. 10. 3^a Pro. 17. 15,

Quos 1° thesauro spoliant longe preciocissimo, bona nimirum fama. Eccles. 7. 1.

2° Authoritatem & religionem per ejusmodi latera conviciis proscindunt. Psal. 69. 4 v. 7. ad 13.

3° Conviciis affectos quantum in se est Ecclesie Republicæque inutiles reddunt, qui fortasse nil prius habent quam ut de utraque peccare mereantur. Dan. 6. ubi sup. 3° Job. 9. 10.

A. Quid si leviter tantum suspecti sunt crimina

quæ rumusculis utro citroque agitantur?

B. 1°, neminem decet adversus quempiam (maxime honesti nominis) temere accusationem * admittere, nedum disseminare: imo hoc fieri libenter, ex pravo saltem animi consilio, non potest citra æternæ Salutis discrimen. * 1 Tim. 5. 12. * Prov. 10. 18. Jer. 9. 4. * Psal. 15. 1. 3. 2° militat ista ~~utrumque~~ prurigo adversus aureum illud legis & Prophetarum, Evangelii, imò & luminis naturalis oraculum, Quid tibi non vis fieri, alteri ne feceris. 3° Hominem non decet * cordatum ulla in re levibus duci suspitionibus, nedum in ea quæ Proximi sui tantum interfit. * Prov. 14. 15.

A. Quid demum si probri materia (Crimen) certò perspectum fuerit?

B. Distinguendum de Personis & de Crimine. Personæ sunt vel publica, vel privata. Crimen vel quod Ecclesiæ & Reip. detegendum omnino refert, vel non. Si notum sit personæ publicæ (magistratui) sitque criminolus intra suæ cognitionis fines, non agit contra charitatem, si penâ prudenter imposita * manifestum faciat. Si personæ tantum private innotuerit, neque tanti sit momenti ut in Conscientiâ foras eliminare teneatur, * privatim monuisse sufficiat, idque * in spiritu mansuetudinis, considerant seipsum ne & ipse tentetur. * Sam. 3. 13. 1 Tim. 5. 20. * Mat. 18. 15. * Gal. 6. 1.

Cap.

Cap. 21. De Præcepto ultimo.

A. Quid in Præcepto ultimo vetitum continetur?

B. In diversa hic abeunt Theologi. Quin
 1° Non est dubitandum in hoc Præcepto aliquid
 prohiberi, quod in nullo propriè reliquorum;
 aliàs non constaret Decalogus, sive decem verba:
 quippe decem non erunt, si alterum ab altero
 non *specificè* distinguitur, proinde necesse est ei
 objectum *speciale*, uti cæteris, assignari. 2° ita-
 que, duo hic prohiberi videntur: primum scili-
 cet, *inordinatus* quicunque motus, etiam *sine con-*
sensione actuali voluntatis, (quos *primos*, & *primò*
primos in Scholis vocant,) qui cum legi Divinæ
 conformes non sunt, aut hic aut nullibi inter-
 dictos habemus.

A. An censes quoque pravitatem illam origina-
 lem (peccatorum omnium actualium fomitem per-
 petuum) specialiter hic prohibitam includi?

B. Ita, (quanquam propriè & primariò ve-
 tantur *Actus*, pronitas autem radicalis ad malum
 ab Actu illo *primò* proveniens, duntaxat ex con-
 sequenti) nam ad illam respiciens Apostolus *Con-*
cupiscentiæ nomine designat, citatis hujus præ-
 cepti verbis, *Non Concupisces*.

A. Sed vetantur futura, & libera, non præsen-
 tia, præterita, aut quoad statum naturalia. Pecca-

um terra originale omnibus præsens, & ex lapsu primo ingenitum adheret?

B. Imo lex moralis in Decalogo comprehensa non ad Hominem in certo statu (putà peccati) sed potius ad Hominem simpliciter pertinet, & consequenter in statu integro æque ac lapsu, quo Concupiscentia ista caruit & carere potuit, haud secus atque ex quo hæret lateri lethalis arundo. Deinde, concupiscentia non ad hanc magis quam ad illam Temporis differentiam restringitur.

A. Quodnam est alterum illud in præcepto vetitum?

B. Sortis sue displicentia, cui ex adverso includitur præceptum positivum, ut suâ sit quisque portione contentus. Phil. 4. 11.

A. Verum hoc alibi præscriptum videtur, ut in præcepto 8º.

B. Non tamen ut hic, generaliter, sed respectu possessionis alienæ, & quâ talis; fieri enim poterit, ut etiamsi totum quis orbem possideret, sicque nulla superesset in Terris quam concupisceret res aliena; Sorti suæ minimè acquiescat. Eccles. 1. 8. & 4. 8.

A. Potestne Viator aliquis implere legem?

B. Sensu propriè Legali non potest, sic enim peccati immunis esset (quod cis patriam ^a non est expectandum) sensu Evangelico, i.e. quoad omnes et si non gradus, ^b partes, tamen animique

^c syn-

et sinceritatem habitualement non possit modo
 (4 Gratia adjutus divina) verum etiam sub
 Animæ periculo legem et adimplere tenetur.
 a Jac. 3. 2. 1. Ioh. 1. 8. b Luc. 1. 6. Psal. 119.
 6. c Iob. 2. 3. 2 Cor. 1. 12. d Iob. 15. 5.
 e Jac. 2. 8.

A. Sed execrabilis est quisquis non manserit in
 omnibus que legis sunt, ut ea faciat. Gal. 3. 10.

B. Quin Factus est pro nobis Execratio, qui
 est Benedictum in secula. Gal. 3. 13.

Cap. 22. De Ecclesiâ.

A Quid significat vox Ecclesiæ sensu Theologico, & maximè usitato?

B. In genere cæctum Christianum, sive in Christum^a credentium, per^b verbi præconi-um (ordinariò) & ^c Spiritum Dei, è reliquâ mundi colluvie^d evocatum. ^a Act. 2. 44. 19. 2. ^b Ro. 10. 14. ^c 1s. 59. 21. ^d Ro. 1. 7.

A. Quotuplex est Ecclesiâ?

B. Distingui solet 1° in ^e militantem (in Terris) & ^f triumphantem (in coelis) & 2° in Visibilem & Invisibilem ^g 2 Cor. 10. 3, 4. ^h Apoc. 7. 9.

A. Unde autem oritur ista Ecclesiâ distinctio posterior?

B. Ex variâ membrorum unde componitur conditione, tum internâ, tum externâ.

A. Qui vero ex interna?

B. Nempe visibilis conflatur ex fidelibus, qui talesⁱ habentur, sive iudicio charitatis, si-ve veritatis: invisibilis ex iis tantum qui fide-les revera^h sunt, quorum scilicet interna in-oles, etsi Deo^k apertius, notissima, aciem cla-men^l humani intellectus (nisi divinitus reve-lata) fugit. ⁱ 1 Cor. 1, 2. Act. 8. 13. Apoc. 3. 7. ^h Ro. 2. 29. Eph. 5. 25. ^k Act. 9. 13. 15. Mat. 23. 28.

A. Dic quomodo ab externa Ecclesia condicione nascitur discrimen?

B. Nimirum Visibilis dicitur Ecclesia, quæ ob multitudinem apertè profitentium veritatem, non sibi tantum ipsi, sed & hostibus Evangelii est ^a conspicua: Invisibilis, quæ ob membrorum sive paucitatem sive dispersionem (ex persecutione ortam) in angulis ^b obscura, nisi sibi met ipsi, delitescit. ^a Ra. 1. 8. 1s. 11: 9. ^b Mar. 14. 30. Apoc. 12. 6.

A. Quod si Ecclesia sit unquam hoc nomine invisibilis, quomodo dicitur Lux mundi? Mat. 5.

B. 1. Non ex splendore semper externo, quippe quæ suæ, ut Luna, Phases, imò & Eclipses habet, sed ex munere potissimum & officio, quod est in tenebris sedentes (tum verbi præconio, tum vitæ exemplo) illustrare luce Evangelii.

2. Quoniam in se semper lumine cœlesti perfusa, potest tamen (ut Sol ipse) aut cæcis, aut videre nolentibus, aut (persecutionis & errorum) opaco interposito collocatis ^c minime apparere, iis interim ^d qui filii sunt lucis utriusque radiosa. ^c Apoc. 8. 12. 9. 1. ^d Mat. 11. 19.

A. At quomodo cum promissione Christi hoc convincit, ubi dicit, quod portæ Inferorum adversus Ecclesiam minime prævalebunt? Mat. 16. 18.

B. Intel-

B. Intelligendus est de Ecclesia *Universali* & *Invisibili*, nam de particularibus & visibilibus experientia exclamat, ut (si alia desissent testimonia) exemplo sunt Ecclesia Judaica, & 7. illa Apocalyptica, c. 2, & 3. utinamque non Romana.

A. *An ergo non potest Ecclesia militans in terris penitus deficere?*

B. Non potest, pugnat enim cum promissionibus divinis, qualis ea modo memorata, Mat. 16. Mat. 28. 20. Hinc seculis etiam corruptissimis, & maxime Apostaticis, ubi prorsus interitus videretur Ecclesia, suas sibi fidelium reliquias in tuto condidisse Regem Ecclesiae omnes docent historiae, quemadmodum 1 Reg. 19. 14, 18.

A. *Ast ubi gentium fuit Ecclesia per tot annorum centurias ante Reformantem Lutherum?*

B. In medijs Ecclesiae hostibus captiva, oppressa faece, variisque maculis deformata, sicut tempore *et habi* Israelitica, vel ut arca Dei inter Philisthaeos ad tempus triumphata.

A. *Qualis vero erat ista Ecclesia, quae nulli libi comparuit, quae nullos sibi proprios habuit pastores, Regimen Ecclesiasticum, & disciplinam ullam, quae denique cum ceteris (quasi ipsa Aves) idololatricis communionem ordinariam existeret sustinuit? Ad ista velim*

ut sigillatim respondeat.

B. Ad primum quæsitæ caput, ostensum est supra, minimè necessariam esse ut Ecclesia semper compareat, nisi quis ipsius membris atque ex abundanti dicimus, Iob ipsa Papas tyrannide comparuisse sæpius gregem Christi, etsi obscuriorem paulò & minde frequentem, (nec erubescendum est Ecclesiæ, si quando grex pusillus audiat, Luc. 12. 32.) Imò nullo defuere seculo qui veritatem Christi, idque in gravissimis fidei capitibus contra sacrilegas novitates Papicolarum, quæ *dictæ*, quæ *factæ*, quæ denique proprio sanguine vindicabant. Hic Judicem appellamus Historiam Ecclesiæ.

A. Quid autem de defectu Pastorum sibi præculiarum, Disciplina, & regiminis Ecclesiæ, sentiendum?

B. Nimirum (ut alia præteream) quod pastores illi Pontifici (quales quales) sufficerent ad tempus inserviendis Ecclesiæ commodis simpliciter necessariis, ut Scribæ & Pharisæi Ecclesiæ Judicæ, quibus ex præcepto Christi pro tempore consulat duxerant.

A. Quid porro de isto Disciplina defectu sibi tuendum?

B. Disciplinam scilicet (omnibus quæsi numeris absolutam) ubi haberi potest ad Ecclesiæ ædificationem apprimè facere, *essentiam* minime

minime constituere. * vid. 1 Cor. 2. 5. Eccl. 11. 2.
collat. cum 1 Cor. 1. 10. 2. quodlibet libet 2. 10. 11.

A. Quid denique ad communionem istam cum
catibus idololatricis dicendum? potuisset illa
nomine Ecclesiæ titulum mereri, quæ se ipsa ad-
miserit?

B. Hoc fidelium tunc temporis infirmita-
tem & infortunium arguit, non prohibet quo-
minus * Ecclesiæ Universalis membra cense-
rentur; præcipue cum duram sub papatu ser-
virent servitutem, nec plena Evangelii luce, ut
postmodum, essent imbuti. 1. apoc. 2. 13.

A. Quæ sunt nota vera Ecclesiæ?

B. Invisibilis eadem quæ verè fidelium, vi-
ta scilicet & virtutes verè Christianæ; visibi-
lis, sana in fundamentalibus; professio & præ-
dicatio fidei, cum debita (quoad substantiam)
administratione Sacramentorum. 1. Jo. 2. 19.

* 1 Jo. 4. 13, 14. Mat. 28. 19, 20.

A. Nonne hac inter notas Ecclesiæ censeretur
debet, quod unum in terris caput visibile agnoscat,
illudq; Pontificem Romanum?

B. Nequaquam, quia nullum tale caput no-
bis commendat Scriptura, pedum Pont. Ro-
manum: & in talibus argumentum ex verbo
Dei negativum valet.

A. Quo potissimum fundamento nititur ad-
versa Romanensium Sententia?

B. Eo nimirum, quod S. Petrus tali gaudet

bat præ cæteris Apostolis privilegio, quod Romæ sedit Episcopus, ibique Coronam tulit martyrii, demum, quod ei successor sit Pont. Rom.

A. Unde autem colligunt Petro indultum (præ reliquis) Episcopatum istum Oecumenicum, sive potestatem in omnia Ecclesia militantis membra supereminentem?

B. Quod nimirum ei nominatim Christus tradidit claves Regni cælorum, atque adeo promisit super petra (quam illi Petrum ipsum interpretantur) se ædificaturam Ecclesiam suam. Mat. 16. 18, 19.

A. Quid ad ista respondendum?

B. 1º Claves non uni Petro, sed omnibus Apostolis ex equo conceditas, ut liquidò constat ex Mat. 18. 18, & Jo. 20. 23.

A. Cur igitur eo loci Petrum duntaxat allocutus est Christus.

B. Quoniam is a nomine reliquorum præclaram illam de Christo confessionem edidit, utque ad illius nomen (responso ad ^h singulas æqualiter pertinente) alluderet. Mat. 16. 20. ^h collat. cum v. 15.

A. At primus dicitur Petrus. Mat. 10.

B. Inde ordinis fortasse colligatur primatus, nulla jurisdictionis. Primus appellatus est Petrus, quod primus omnium vocaretur à Christo, ad Apostolatum scilicet, et si

Andreas

Andræas prior ad *Discipulatum*: confer *Mat.*
4. cum *Jo.* 1.

A. *Estne aliud aliquod ex Scriptura petendum quod S. Petri in reliquis Apostolos jurisdictioni suffragetur?*

B. Omnino nihil; imò nonnulla potius in speciem contraria; qualia sunt quod eum ex infirmitate carnis (statim à concessio omnibus privilegio) labentem ^a *Satanam* appellaret Christus, eique in faciem obfisteret ^b S: Paulus, quibus nihil simile cæteris Apostolis factum legimus. ^a *Mat.* 16. 23. *Gal.* 2. 11. Adde quod Paulus asserit se nihilo inferiorem fuisse reliquis Apostolis, & consequenter non Petro. ¹ *Cor.* 11. 5. nec ulla dèum talis jurisdictionis umbra ex Scripturis ostendi potest.

A. *Quid verò quod Ecclesiam super Petro adificandam promissit Christus?*

B. Non dixit super Petro, sed super hac Petra; ea nimirum fide, quam suo & reliquorum Apostolorum nomine professus est Petrus.

A. *Quid si demus super ipsum Petrum?*

B. Incommodi nihil sequeretur, modò 1° fundamentum statuatur Petrus, non personale (quod ^c solus est Christus) sed doctrinale, nec 2° doctrinale primarium, sed ^d secundarium, ipsi scilicet Christo Prophetæ magno & super ædificantem & ædificatum; nec 3° vel hoc sensu

sensu *super Petro* magis, quam *super* reliqua Prophetarum & Apostolorum Corona.
 ° 1 Cor. 3. 11, ° Mat. 28. 20. Act. 3. 23. ° Eph. 2. 20.

A. *Sed quid demum Romano Pontifici in hoc negotio cum S. Petro?*

B. Non magis quam cum Philippo aut Bartholomæo: nam potestatem istam *Apostolicam* (quoad eam quam ille sibi arrogat *latitudinem jurisdictionis Oecumenicam*) expirasse cum ipsis Apostolis (non secus) ac dona miraculorum, palam est ex historia Ecclesiæ, quæ per multas annorum à Christo Centurias tale nihil meminit, necum agnovit.

A. *Quomodo igitur toto eo tempore regebatur Ecclesia?*

B. In suis cujusque Paeciciis (sive Dioccesibus) Episcopi *independentem* ab alio quovis Episcopo jurisdictionem exercebant.

A. *Quod si Petrus Roma sedem habuit Episcopalem, (idq. per multos, uti ferunt, annos) nonne sequetur successoribus ejus aequalem deberi potestatem?*

B. 1° Non illis magis (data hypothesi) deberetur, quam reliquorum Apostolorum successoribus, & hinc nihil Pont. accrescit Romano.

2° Non Romæ magis quam Antiochiæ, aliisque locis, ubi Petrus aliquandiu hæsit Episcopus, deberetur.

3° *Loci*

3° *Loci successio per se nil facit ad successionem potestatis ex jure divino.*

4° Nec si vel maxime faceret, successionem suam per tot *Schismatum* gravissimorum; Pontificumque aut *indebitè* electorum, aut postea *hæreses* manifestorum devia (ab ipsis Pontificiis abunde nobis indigitata) illam queant & incolumem ad S. Petri Cathedram perducere.

A. Multa tamen Ecclesia Romanæ præ reliquis honestarunt sedem.

B. Honore quidem reverentia ut Sororem, non obsequi, ut Dominam: hoc enim fecere salvis primò suis sibi juribus; & 1° ob hanc præcipuè rationem, quod esset Roma *sedes Imperii*, sicut ex antiquis Canonibus manifestum est.

A. Verum suas sibi res habente Romano Pont. nunquid alienum est à mente Christi, ut Presbyteris reliquis in unaquaque Diocæsi unus supereminere & præsit Episcopus?

B. Nequaquam, nam primò in ipsis Apostolorum temporibus talis reperitur Episcopatus, ut in Epist. ad Tim. & Tit. & in Angelis istis 7. Eccles. Apocalypticis, ad quos ut *Antistes*, per S. Joh: literas dat ipse Christus monitorias. Et 2° à dicta Apostolorum ætate ad avorum usq; nostrorum tempora nulla unquàm in Terris audita est sine Episcopo Ecclesia Christiana, ni omnes frustra nos habeant historiz.

*A. Sed à factis ad ius non valet argumen-
tum?*

*B. Imo hoc in casu plurimum; nam indig-
na est vigilantissima Christi super Ecclesia sui
solicitudine cogitatio, ut eam ab illius usque
inconabulis ad caniciem fere sineret tali poli-
tia uti, quam ipse minus probaret.*

*A. Quam statuis Ecclesiastica potestatis in
sibi subditos materiam?*

*B. Ea duplex est, aut scilicet res in se adi-
aphora, aut in lege Dei comprehensa.*

*A. An circa utramque modo consimili occu-
patur?*

*B. Nequaquam; habet enim Ecclesia po-
testatem in materiâ adiaphora (si-
ve leges condendi) Christo subordinatam, ad
edificationem gregis Domini. 1 Cor. 14.
26.*

A. Id unde constat?

*B. Partim ex verbo Dei, partim ex usita-
tissima veterum Ecclesiarum praxi, simulac à
persecutionum æstu satis respiraverant. 1
Cor. 14. 40. 1 Cor. 11. 2. & 16. 1.*

*A. In rebus lege moralis divina, aut jam
præceptis aut prohibitis, quomodo ista exerce-
cetur Ecclesiæ potestas?*

*B. Non ut quicquam immutet, sed ut
omnia suis quoque sanctionibus, corroboret:
alioqui parendum est Deo magis quam homi-
nibus,*

nibus, *Act.* 4. 18, 19. *Deut.* 4. 3. *Gal.* 1. 8. 9. 11. & *1 Cor.* 9. ad v. 6. *Juda* 22, 23.

A. In controversiis fidei quam sunt partes Ecclesiae?

B. Se Fidei ^h Testem, ^l Custodem, ^h Interpretem, (idque non nisi secundum ^l Analogiam fidei) praestare, ^m seductos in viam placide revocare, in ⁿ seductores & praefractus gravius animadvertere, ^h *Act.* 1. 8. *1 Tim.* 3. 13. ^l *Juda* 3. *1 Tim.* 1. 11. ^h *Job* 33. 23. *Act.* 15. ad v. 30. ^l *Rom.* 12. 6. vid. *Eccles. Angl. Art.* 20. ^m *2 Tim.* 7. 24, 25. ⁿ *Tit.* 1. 10, 11, 13.

A. Estne vero Ecclesia Interpret infallibilis?

B. Reverenter ⁿ auscultandum est Ecclesiae, imo & in illius sententia (ubi, nil verbo Dei adversum statuitur) eo usque humiliter acquiescendum, ut ne illius voci palam contra obstrepamus, nec paci quoquo modo aut damnum aut molestiam inferre velimus. Arg. à minori vid. ⁿ *Mat.* 23. 3. & *Eccles. Angl. Art.* 21.

A. Sed nisi tum Interpret, tum Judex in Terris detur infallibilis, quis erit in Ecclesia finis controversiarum?

B. Resp. 1°, Non expectandum esse finem omnium circa religionem controversiarum, dum Ecclesia versatur in via, praeminentibus in contrarium & ^o Christo & Apost. suffragante itidem universa Ecclesiae histo-

historia. *Mat. 18. 7. 1 Cor. 11. 19.*

2° Ad nullum talem Judicem in rebus fidei relegavit Christianos aut S. Scrip. aut Ecclesia Primitiva, in qua tamen subinde gliscebant schismata & discordiæ.

3. Sine Judice hoc in Terris *infallibili* Ecclesiam & consistere posse & vigere, testem appellamus *experientiam*, cum per annos à Christo incarnato 300. & amplius, *nulla* esset in Concilio generali Ecclesia *representativa*, nedum Ecclesia *virtualis* (ut vocant) habitus est Pont: Romanus, tota autem credentium *multitudo* sententiam larura in unum aliquem locum convenire non potuit.

4. Nec qui Judicem hunc falso venditant Pontificii, aut *quis* sit, inter se unquam conveniunt, aut quemcunque demum statuunt, obiecti nobis mali remedium inveniunt.

A. *Quorsum itaq. indices audiuntur Pastores Ecclesia, si non sint infallibiles?*

B. Non id à bono Pastore requiritur, ut non possit, sed ut *nolit* fallere. tenentur autem populi eos reverenter audire, ut ad examen vocatis quæ Christi nomine dicunt omnibus, quod *bonum est amplectantur & retineant.*
2 Cor. 4. 2. 1 Tim. 4. 13, 15. Mal. 2. 7. Act. 17. 11. 1 Thes. 5. 21.

Cap. 23. De Sacramentis:

A. Quid proprie est Sacramentum novi Fæderis?

B. Est signum & sigillum externum Iustitiæ quæ est per fidem, divinitus institutum. Rom: 4. 11. Exod: 12. 13. Ueb: 2. 12. 1 Cor: 10. 16. Mat: 28. 20. 1 Cor: 11. 23.

A. Quotuplicia sunt ejusmodi Sacramenta?

B. Duplicia, alia sub lege, si ve Judaica, Circumcisio nimirum, & Agnus Paschalis, alia sub Evangelio, si ve Christiana, Baptismus, & Cæna Domini. De prioribus vid: Gen: 17. & Exod: 12.

A. Quotuplici generis Sacramenta quomodo distinguuntur?

B. Est alterum scilicet initians, idque totum Infantem quam Adultorum, Circumcisio & Baptismus, alterum continuans & confirmans, idque tantum Adultorum, Agnus Paschalis & Cæna Domini.

A. Unde Utrum Circumcisio & Baptismus fuisse Sacramenta instituta?

B. Ex eo, quod in Ecclesiam Judaicam mas omnis per circumcisionem solemniter admitte-
retur, in Christianam, (si ve mas, si ve femina) excipit nemo nisi per Baptismum. Proin
atrumvis semel duntaxat adhiberetur legitime,
non

non autem, ut Sacramenta Confirmantia, sa-
pius repetendum. ¹ Gen. 17. 10. 12. ² Mat.
28. 19.

A. Quid de aliis 3 Sacramentis Pontificis
censendum?

R. Eorum nulla esse proprie Sacramenta,
hoc est sensu quo Baptismus & Coena Domi-
ni in confesso sunt habenda.

A. Ostende discrimen?

R. Omnium generale idque palmarum
hoc est, quod nullibi pro Sacramentis à
Christo (ad quem unum utrisque consenti-
entibus id negotii pertinet) instituta legimus;
at de Baptismo, & Coena Domini, his nulla
movetur.

A. Quid ad ista in specie dicendum, & 1.
de Ordine, seu Ordinatione Ministrorum Evan-
gelii?

R. Non esse Sacramentum sensu quo di-
ximus, 1° Quod nullam (sicut Baptismus, &
Coena Domini, Circumcisio & Agn. Pasq.)
externam habeat & aspectabilem materiam,
2° quod ad certum hominum genus restri-
ngatur, non autem (ut ista) ad omnes ex aqua
Christianos pertineat. ¹ 1 Cor. 12. 17.

A. Quid habes de Poenitentia, seu Abso-
lutione lapsorum poenitentium?

R. Eam quidem institutionem esse divi-
nam, non vero sacramentum Evangelicum
non quoniam

quoniam 1° Ecclesie *Judaica* non minus quam Christiane convenit (quo nihil notius eradicis)

2° Quia nullum hic reperitur *elementum externum divinitus institutum*; nam de impositione manuum super lapsos nihil præcepit Christus; nec *contritio, confessio, satisfactio*, Elementis annumerari debeant.

A. *Quid autem de Confirmatione statuendum?*

B. Eum ritum esse antiquum, pium, & laudabilem, quo Episcopus, vel ejus suffraganeus Episcopus Baptizatis (*fidei sua rationem sufficientem in publico prius exhibentibus*) manum imponit, & solennem benedictionem impertit: verum pro Sacramento nullibi à Christo Ecclesie commendatum: & huic quoque deest *elementum sensibile*; nam de *oleo Pontificio*, reliquisque ceremoniis hic adhibitis, altum est in S. Scr. silentium.

A. *Succedat Unctio Extrema.*

B. Hæc signum erat *temporarium* (quandiu scilicet in Ecclesia vigeant miracula) idque non *gratia spiritualis*, sed sanitatis corporalis, *Mar. 6. 13.*

A. *At remissio peccatorum eo significari videtur. Ja. 5. 15.*

B. Imo hoc impetrat *oratio fidei*, ut constat ex loco.

A.

**A. Nec deniq. Matrimonium vis esse Sacra-
mentum?**

B. Neque istud, 1°, quia ad Verus Testi-
perinde pertinebat ac Novum, ad statum ho-
minis *integrum* æque ac *lapsum*, ad *Infideles*
& *Paganos*, non secus ac ad *Christianos*.
2°, mirum erit Sacramentum, cujus illi ad u-
num *omnes* (& *quatenus ipsi*) quorum pecu-
liare munus est administrare Sacramenta, sunt
incapaces, quod tamen asserunt Adversarii,

De Baptismo.

A Quid est Baptismus?

B. Est Sacramentum initiale, quo *fœderati*, nomine Patris, Filii, & Spiritus Sancti invocato, secundum Christi institutionem, aquâ abluuntur. *Mat* 28. 19.

A. Quo fine institutus?

B. 1°, ut *testera* Christi, qua gregem suum à reliquo mundo secernit. *Act.* 8. 37.

2°, ut signum & sigillum *remissionis* peccatorum *per unum* Christum impetratæ. *Act.* 2. 38.

3°, ut signum quoque *regenerationis* spiritualis, & obligatio ad novam vitam, seu verè Christianam. *Rom.* 6. 3. ad v. 7.

A. Cujus est Baptismus administrare?

B. Ejus, cujus est verbum prædicare. *Mat.* 28. 19.

A. Num *fœderatorum* numero qui baptizandi sunt, horum quoque includuntur Infantes?

B. Omnino; sunt enim & ipsi *fœderati*, quibus proinde signum *fœderis* denegari non potest. *Gen.* 17. 7. cum *Act.* 2. 39. *Dent.* 29. 10, 11, 12. *1 Cor.* 7. 14.

A. Qui possunt esse *fœderati*, qui quid sit esse *fœderatos* ignorant?

B. Possunt (ut in legitimis *fœderibus* &

K

con-

contractibus humanis) *per alios*, et si nō per se.

A. Sed in tota Evangelii historia nullum reperitur exemplum, lex nulla de Baptismo parvulorum.

B. Exempla videntur esse, Act. 16. 15. & 33. 1 Cor. 1. 16. De exemplis tamen non est anxie laborandum, cum argumentum inde negativum nihil probat, præcipue nisi singularis aliqua id poscat circumstantia.

A. Quidni hic posceret circumstantia mutati elementi, sive signi Circumcisionis in Baptismum?

*B. Quoniam mutato signo idem & immutabile manet foedus, nec novum erat Infantes gaudere Sacramento initiali foederis, proinde expressa illorum mentione opus non erat. * Gen. 17. 7. Heb. 13. 20.*

A. Cedo legem vel præceptum de Pado-Baptismo.

*B. Sufficit præceptū generale istud, Mat. 28. *et cetera* baptizate eos in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti.*

A. Verum ibi jubet Dominus ante erudiendos esse quàm Baptizandos.

*B. Alii aliàs exponunt vocabulum *et cetera*, sed quicquid sit de ista voce, hinc tantum sequetur, prius instituendos esse parentes in Fide, quàm illorum liberi baptizentur, quod nemo unquam negavit.*

De Cœna Domini.

A: *Quid est Cœna Domini?*

B. Est novi Fœderis Sacramentum alterum Christianum, quo ^a panis & vini (precibus eò pertinentibus) ^b benedictorum usu spiritualis manducatio Christi *adultis* fidelibus obsignatur. ^a 1 Cor. 11. 23. ad 30. ^b 1 Cor. 11. 28.

A. *Ad quos vero hujus Sacramenti Administratio pertinet?*

B. Ab iisdem, ministris scilicet Evangelii, utrumque sacramentum administrari par est. Præterea, cum Cœna Dom. sit *cibus* & nutrimentum gregis Christi, meritò ad pastores ejus dispensatio pertinebit, adde suffragantem perpetuò Ecclesiæ universæ praxin.

A. *An nudum panem & vinum percipimus in Cœna Domini?*

B. Imo ^c corpus & sanguinem Christi, sed *spiritualiter* & per ^d fidem, non modo isto quo fingunt Pontificii, ^e Capernaïtico, *crasso*, *carnali*, & per verè corpoream (quam vocant) *Transsubstantiationem*. ^c 1 Cor. 11. 24, 25. ^d 1 Joh. 6. 40. collat. cum v. 35. & 54. ^e Joh. 6. 52. 59. 63.

A. *Quid habes vero quod contra portentum istud Transsubst. objicias?*

B. Eam scilicet & Primitivæ Ecclesiæ ignoram, & pugnare cum *Scriptura*, cum *ratione*, cum *sensibus ad unum omnibus*.

A. Cur dicis pugnare cum *Scriptura*?

B. Quoniam Christus ipse quod bibit in Sacramento vocat ^a *fructum vitis*, & Sanctus Paulus quod editur, *ter singulis conjunctim* versibus, *etiam peracta consecratione*, ^b panem.
^a *Mat. 26. 29.* ^b *1 Cor. 11. 26, 27, 28.*

A. Verum quod tibi percipitur, Corpus & Sanguis Domini appellatur?

B. Locutione scilicet *Metonymica* & *Sacramentali*, quâ signum pro signato *usitatissime* ponitur: ut *Gen. 17. 10, 11. Exod. 12. 11. Tit. 3. 5.*

A. Dic qui pugnat *Transsubst.* cum *ratione*?

B. Quia ponit multa perabsurda, & *inconven-* qualia sunt 1° eundem (Christum scilicet) comedisse *seipsum*, accidentia nullum agnoscere subjectum, ^{quod autem} ejusdem corporis eodem tempore, ita ut localiter distet à *seipso*, simul & quiescat & moveat (sursum, deorsum, antrorsum, retrorsum) obviam fiat sibi ipsi, & alia hujusmodi portenta patiatur.

A. An omnibus quoque, *sensibus adversatur*?

B. Sint ipsi testes, panem esse clamant *singuli*.

A. Sed credendum est, *ratione & sensu etiam reclamantibus*.

B. Imò

B. Imò credere nec debet, *nec potest* quiscumque contra *Scriptura*, *rationis*, omniumque *sensuum* luculentissima constantissimâque suffragia.

A. *Potest tamen quis credere quod non sentit, aut cuius rationem, seposita testantis veritate, non capit.* *John 20. 29.* *Rom: 11. 33.*

B. Rectè, sed *contra* omnem sensum & rationem credere (quod hic volunt Pontificii) non est credere, sed *insanire.* *vid. Isa. 44. à v. 12. ad 21 & c. 46. 8.* *Isa. 44. 19.*

A. At potest Deus efficere ut panis sit sensu *crassissimo* Corpus Christi.

B. Potest quidem Deus *quodcumq;* vult, sed quod non vult non facit, repugnat hæc contradictio *voluntati* divinæ, nec *potest* aut ipse mentiri, aut hominum mendacia præstare vera. *Psal. 135. 6.* *Heb. 6. 18.*

A. Quid de Consubstantiatione Lutherana sentiendum?

B. Ea quidem in hoc convenit cum Transubstantiatione Pontificiâ, quod verba Christi [*Hoc est corpus meum*] utraque *intelligit*, seu ut verba sonant, intelligat.

A. Ubi situm est discrimen?

B. 1º Asserunt Lutherani panem & vinum quoad *substantiam* minimè mutari, licet *in*, *cum*, vel *sub* iisdem sit verum corpus & sanguis Christi.

2° Nec corpus Christi unà cum elementis esse statuunt unione propriè *locali*, sed *personali* & *hypostatica*, quatenus nimirum inseparabile est à *alio* sive persona Christi, in quo multò tolerabilior est transubst. Pontificiâ.

A. *Ad eam vero quid dicendum?*

B. 1° Nullam esse talis commenti necessitatem; neque enim hîc *caro quicquam proficit* magis quam in sententia Pontif. *Job. 6. 63.*

2° Naturarum in Christo proprietates *ubiquitatem* scilicet & *finitudinem localem* confundere videtur, contra omnem sanam philosophiam.

3° Nec Corpus Christi in sacramento ponit *corporaliter* magis quam in quavis re alia; nam *ubique* (illorum sensu) unitum est naturæ omnipræsenti, videlicet Divinæ: sicque de pane communi non minus quàm Sacramentali verè diceretur, *hoc est corpus meum*. Id vero ipsi inficias ibunt.

A. *Quid censes de calice Sacramentali Laicis denegato?*

B. Id esse Sacrilegæ prorsus audaciæ decretum, non obstante institutione Christi *seff. 13. ssi*, quin & *Primitiva Ecclesia praxi*, à *Concilio Constantiensi*, (ipso quidem rotundè & *totidem terminis* fatente) eructatum.

A. *Sed*

A. Sed in solo pane (Corporis Domini) utrumque percipitur elementum, viz. per concomitantiam.

B. Sic & ipsis Sacerdotibus sub una specie communicare sufficeret, & sic frustra sub utraque specie cœnam instituisset Christus; quorum alterum contra *Misificantes* facit sacerdotes, utrumque contra *institutionem* & *præceptum* Christi.

A. Quinam admittendi sunt ad Cœnam Domini?

B. Baptizati omnes adultiores, circa ^h fidem sic satis ⁱ informati, extra Communionem Ecclesiæ non ^h ejecti, qui sine dato scandalo vitam instituunt. ¹ Heb. 6. 1. ¹ Cor. 11. 29. ¹ Cor. 5. 2 v. 7. ad fin. c.

A. Quid si contigerit, ut quibus ista desunt conditiones admittantur nonnulli, an ideo abstinendum erit bonis & rite preparatis?

B. Ad Rectores Ecclesiæ pertinet ejusmodi incommodis (quâ fieri potest) occurrere; verum ut ob noxam alienam, suo se quis fraudaret privilegio, nimium sapit rigorem, sui-que neglectum.

A. Quod si cum impiis (ad mensam scilicet ordinariam) non sit ^o edendum, multo hoc minus ad mensam sacram licitum videatur. ^o 1 Cor. 5. 11.

B. Imò valde dispar est ratio, quæ irritam

facit consequentiam, quoniam mensā Domini communicare quilibet Christianus *ex praecepto* tenetur, eique hoc indultum à Christo constat in maximam animæ utilitatem, quorum neutrum Communioni ad mensas *ordinarias* quadrabit, proinde in tam dissimili casu frustra est qui eandem urget *non communicandi* libertatem, *1 Cor. 11. 26. 28. collat. cum 1 Cor. 10. 16.*

A. *De Gestu in Sacramento Eucharistia percipiendo quid censes?*

B. Arbitrio Ecclesiæ (utpote *rem mediam*) relinquendum.

A. *Sed Apostolos ad mensam cum Christo accumbentes percepisse liquet ex Mat. 26. 26.*

B. Id quamvis valde sit *probabile*, tamen certò constare non potest: nam hoc tantùm inde liquidò evincitur, Dominum instituisse Coenam suam, *priusquam ex mensa cum reliquis surgeret*. Hoc verò multò evidentius est, Christum de *Gestu* præcepisse nihil, imò neq; S. Paulus qui circa hoc sacramentum se tradidisse asserit *quod accepit à Domino*, ullam omnino ejus mentionem insinuavit, unde rem esse *adiaphoram* tutò concluditur, quia *sine praecepto nullum obligat exemplum*.

A. *Non est igitur Ingeniculatio, dum sacra Cæna celebratur, gestus aut idololatricus, aut supersticiosus?*

B. Pari

B. Pari quidem superstitione teneri videntur, qui gestum sacramentalem aut *absolutè* necessarium habent, aut *per se illicitum*, quippe qui sub præcepto divino non cadit, (ut ante diximus.) Nedom idololatra est, qui maximi Hominibus collati beneficii *testes* ram, idq. *orans*, sicut in Ecclesia Anglicana) de genu accipit.

A. In hoc aut alio quovis consimili casu, quid factu optimum videtur?

B. Ecclesia iudicio, & receptis Legibus, & Consuetudini acquiescere, non autem inutiles ferendo lites, discordiæ fraternæ vinculum dissiccare. ¹ 1 Cor: 11. 16. ² 2 Tim: 2. 14. ³ Eph. 4. 2. 3.

A. Ad vim Sacramentorum percipientibus derivandam, estne necessaria Intentio Ministrorum?

B. Minimè, sic enim penderet beneficium Dei & fidelium consolatio ex infirmitate aut improbitate humana, eâque non suâ percipientium, sed alienâ, malè administrantium: quod per absurdum est.

A. In quo cernitur istius sententiæ absurditas?

B. Scilicet indignum nil magis infinita tum bonitate, tum sapientia Christi, quàm Institutionum suarum vim appendere intentionibus ministrorum: sic enim fieri possit ut effectum

etiam ab eo designatum nunquam sortiantur.
vid: 2 Cor. 4. 7.

A. *Nunc etiam hoc telo suam ipsorum causam maximè jugulant Pontificii?*

B. Nihil verius: cum enim v.g. Baptismum volunt ex intentione ministri pendere, sequitur *Ministro non intendente non Baptizari*: qui autem Baptizatus non est, nullius ordinis Ecclesiastici capax censetur. Hinc, utrum quis sit Presbyter, Episcopus, aut Papa, ignoratur, sicque fluctuabit omnis fides *Curia Romana*.

A. *Quid verò si Minister aut joco tantum, aut ad corporis immundiciem ablucendam, aut alio quovis consimili fine, parvulum aqua conspergeret, hocine Baptismum appellabis?*

B. Si ad Baptismum conferendum seriosè accersitus, præscriptam à Christo verborum formam adhibeat, quicquid intenderit Minister, verum contulit Baptismum.

A. *Unde vero hoc efficitur?*

B. Ex eo, quod defectus iste, quem fingis, Ministri (quanquam gravissimus) non est in substantia Sacramenti, sed purè accidentarius, Accidentia autem non mutant rei essentiam.

Cap. 24. De statu mortuorum:

A. Quid accidit animabus humanis, corpore, per mortem solutis?

B. Piorum animæ ^a æternam ^b max possident felicitatem ^c cum Christo in coelis, impiorum ^d æternos patiuntur ^e Inferni Cruciatu. ^a 2 Cor: 5. 1. ad v. 9. ^b Phil: 1. 23. ^c 2 Cor. 5. 8. ^d Mat. 25. 41. ^e Luc: 16. 23.

A. Quid de Corporibus statuendum?

B. Ultrorumque ⁱ resurrectione in die Iudicii, suis denuò animabus consocianda, illorum quidem ad statum gloria, horum ad ignominiam, æternumq; contemptum. ⁱ 1 Cor: 15. 35. ⁱⁱ Dan: 12. 2.

A. Nunquid idem numero corpus resurget?

B. Idem sine dubio quoad ^h substantiam, hoc est, ex eadem numero materia de novo constructum, ⁱ sicut Deo videbitur, non idem quoad ^k accidentia. Hic autem, quando tacet Scriptura, in specie nil temere asserendum. ^h Cor: 15. 53, 54. ⁱ ibid: v. 38. ^k ibid: v. 42, 43, 44. Phil: 3. 21.

A. Quid censes de loco Pontificio Animarum tertio, qui dicitur Purgatorium?

B. Eum ne novius quidem testimonii Scripturalis colore vel umbra niti, quia turpem esse potius animarum mercatorem, nec exiguum

quam in Christi sanguinem contumeliam.

A. De mercatura ista (multisq; aliis illorum Hominum ejusmodi nundinationibus) diu est quod ea satis innotescit orbi Christiano, sed quam sanguini Dominico labem adspersit ?

B. Hanc scilicet, quod satisfactionem Christi elevat, si non evacuat; cum ea siquidem commiscet satisfactiones Justitiæ divinæ, easque post mortem, humanas; unde hoc redundat gravissimæ in Christum contumeliæ, quod pro peccatis ex parte tantum, non ex asse satisfecerit, tota reclamante Scriptura, vid. Dan: 9. 24. Rom: 4. 25. cap: 8. 33. 34. Heb: 10. 14. 18.

A. Nonne vero preces pro defunctis antiquitus haberi consueverunt ?

B. De precibus Eucharisticis & commemorativis verissimum est, quin & de propriè peccatoris post aliquot à Christo secula mos inolevit, sed cum Purgatorio isto commune nihil habentibus.

A. Quis sic ?

B. Quoniam hoc tantum in illis volebant Veteres, ut fidelium animæ ad plenariam gloriæ possessionem in cœlis admitterentur, quâ non ante diem judicii fruituras existimabant: imò fiebant preces istæ ob ipsos quoque Confessores, Martyres, atque adeò B ipsam Virginem. Nihil interim de Satisfactione post mortem.

tem futura, aut de fictitiis Purgatorii terriculamentis prodiderunt Antiqui.

A. Sed nonne Apostolus ipse pro defuncto orat, viz: Onesiphoro, 2 Tim: 1. 16. 18.

B. Dato nunquam concedendo, Onesiphorum cum ista Paulus scriberet, è vivis excessisse, tamen illa precatio Apostolica cum Pontificiis, in gratiam Animarum in Purgatorio sudantium institutis, nihil habet commune, (nam hic de cruciatibus *id est* *id est*).

A. Quidni vero Onesiphorum concedis ad loci mortuum?

B. Quia nulla loci cogit circumstantia: nam,

1° Si Ephesitum ageret (ubi mansit ejus familia, c. 4. 19.) quidni includeretur, ut Pater familias, in sua ipsius domo?

2° Mortui familia minùs congruè diceretur.

3°. Alibi fortasse peregrinantem novit Apostolus.

A. In Judicio Universalì quis futurus est *Judex*?

B. Christus ipse, cui omnis commissæ est potestas, hominum peccatorum gratiâ judicio (longe iniquissimo) ad Crucem damnatus. *Act. 17. 31. 2 Cor: 5. 10.*

A. At de Sanctis dicitur, quod ipsi quoque judicabunt mundum. 1 Cor: 6. 2.

B. Priùs scilicet judicati, & tanquam Adsesores Christo comprobabunt ejus sententiam.

A. Cur

A. Cur Infideles dicuntur) in hoc præfente
seculo) jam damnati? *Joh: 3.18.*

B. Nimirum *ex decreto Legis*, non ex *a sen-*
tentia solenni ceu formali *Judicis* *Mat: 23.41:*

A. *Peraçto hoc Judicio quid superest?*

B. Tunc *Regnum* (*Mediatorium* scilicet)
Patri traditurus est Christus, & (evanescente
isto munere *Oeconomico*) *Deus erit omnia*
in omnibus. *1 Cor: 15.28.*

Cui omnis sit laus & gloria,
Nunc & in secula seculorum. Amen:

AP;

APPENDICULA PRACTICA

De Cœna Domini.

A. **Q**uorsum instituit Christus Sacramen-
tum ^a Eucharistiæ, quod & ^b Cœna
Domini appellatur? ^a ^{*} 1 Cor: 10. 16.

^b 1 Cor: 11. 20. ^{*} *εὐχαριστία*. idem quod *ευχαριστία*:
confer. Mat. 26. cum Luc. 22.

B. In gratiam sui ^a commemorationem, utque
^d mortem ejus percipientes annuntient. ^c 1 Cor:
11. 24, 25. ^d v. 26.

A. *Qualis autem ea debet esse Commemo-
ratio?*

B. Non tantum historica, in summis aut
labris aut cerebro fluida (quæ ^e Hypocritarum
& maxime Impiorum esse potest) sed ^f practi-
ca & ^g affectuosa, quæ ^h vim quandam saluta-
rem animæ *fidelis* altè imprimat, ac infigit. ^e Ps.
78. 35, 36. ^f Psal: 103. 18. ^g Mat: 26. 75. ^h Psal.
147. 7. ^h Isa. 26. 8, 9.

A. *Id explica uberius.*

B. Talis esse debet Christi in Cœna sua
Recordatio, quæ

1° *Crucifixi Domini* ⁱ amoris erga se mel-
licitissimo

litissimo sensu participantis animum pascit, & coelesti^k voluptate perfundat. ¹Job: 15. 13. ^k1 Pet: 1.8.

2° Quæ amoris vicissim erga ¹Christum igniculos in corde Communicantis exsuscitet, in illius ^mlaudes meritissimas & obsequium rapiat. ¹Job: 21. 16, 17. Cant: 1. 7. ^m1 Tim: 1. 12. ad v. 18.

3° Quæ Charitate flagret in ⁿproximum, maxime in ^odomesticos fidei, & ^pquosvis. ⁿMat: 18. 32. 33. ¹Job: 4. 11. ^oGal: 6. 10. & ¹Cor: 10. 17.

A. *Quid est annuntiare mortem Domini?*

B. Est publice, atque uno simul ore omnes fateri, mortem ejus nostram esse vitam, cujus ibi non signa modò, sed & *artha* quædam ac *tesera* ob oculos ponuntur: imò neque signa tantum aut *representantia*, aut *obsignantia*, verum etiam *exhibentia* merito appellari dicat ratio.

A. Dic primum quomodo elementa illa in Sacramento *aspektabilia* (cum *actionibus* eò pertinentibus) signa dicantur *representantia* mortis Christi, simulq; *beneficiorum omnium inde scaturientium*.

B. Panis scilicet, etsi fractus, est ^q*baculum vite*; imò, nisi dentibus comminutus, alendo corpori non sufficit: nec vinum ^l*latificat cor*, nisi ab Uvis expressum, alioque transfusum,

&

& quasi extravasatam. 1^a Ps. 103. 16. 2ª Psal.
10. 4. 15.

A. Hac autem accommodanda censes ad Cor-
pus & Sanguinem Christi in sacra Cena repræ-
sentatum?

B. Planè, cum sacratissimi Corporis istius
contusionibus & vibicibus sanati nos simus, &
pretiosissimi Sanguinis effusione à peccatorum
omnium sordibus & maculis abluti. 1^a Is. 53. 5:
1^a Job: 1. 7.

A. Unde constat signa illa Sacramentalia
testeras quoq; & sigilla esse nostra per Christum
vita?

B. Multifariam: 1^a Ex adjuncto sacramen-
tis omnibus (sive legalibus, sive Evangelicis)
communi, quod est ^a obsignare vitam in novo
foedere promissam. ^a vid. *Enchirid.* c. 15.

2^a Ex fine Politico convivii publici, quod
ut certissimum amicitiae ^a federalis symbolum
est semper inter ^a omnes gentes
adhibitum. Fieri non potest ut
Christus ad Coenae suae honorem
ac delicias vocaret, nisi quibus
tanto beneficio testatissimum faceret, eos se-
cum in gratiam reduisse, nec se peccatorum velle
recordari amplius. ^a Gen: 26. 30. &c. 31, 34.
Psalms: 50. 5.

3^a Ex ipsa Institutionis forma, & phrasi-
bus, Accipite, edite, bibite, hoc est corpus me-

L

um,

um, minimè obcurum est Sacramentum istud obsignare fidelium animis, quæ sensibus offert beneficia; alioqui non responderet signa res significata.

A. *Qui sic?*

B. Nempe non accipitur & editur corpus, neque bibitur sanguis Christi nudo representamine, (nam ad hoc utriusque elementi ad satiam mensam appositio, & hujus effusio, illius fractio sufficeret) sed altiorem obsignandi sensum verbis istis inesse suadet ratio.

A. *Dic quomodo.*

B. Scilicet eodem recidit ac si dixisset Dominus, Quicumque rite preparati ad mensam meam acceditis, tam certi esse possitis corpus meum pro vobis immolari, sanguinem pro vobis effundi, utrisque animas vestras ad vitam æternam alii, quam estis externis huiusce symbolis palci & sustentari corpora.

A. *Ea quoque signa in Sacramento adhibita exhibentia vocasti.*

B. Sic, quod enim panis & vinum corpori afferunt, vires scilicet & vigorem, quæ vitæ filum extenditur, validiusque redditur, id animæ fidei corpus & sanguis Christi per fidem præstat in Sacramento.

A. *Cur verò signis usq; ad id obvisis & expositis (cuiusmodi sunt panis & vinum). tanti mysterii sublimitatem adumbravit Dominus?*

B. *Quoniam*

• 5. Quamquam hic, et hoc ad similes quæ-
sitis, sufficeret apud homines cordatos, & om-
ni-sapientiz Divinz reverentes, respondere,
quia *sic ei placuit*, non desunt tamen diver-
si generis rationes, *Rom. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15.*

A. Proferatur in medium.

B. 1° Ne *figura* nimiam tribueretur, quia
potius per horum *culpas* instituentis gloria
magis emicaret, & per *infirmitatem* elementeco-
rum sua perficeretur potentia. Huc accommo-
dari possunt illa *1 Cor. 1. 2. vers. 25. ad finem*
Cap. 2 Cor. 12. 9.

• 2° Ne Sacramenta Evangelica quæ toti
Ecclesie tam plena gratiæ & suavitatis esse
voluit, sine vel ulli membro, vel ullo nomine
obscura. Quia *1 Cor. 10. 16. 17.*

3° Nec symbolis potuisse aptioribus totum
repræsentari videretur mysterium, siue Christum
ipsum, siue corpus ejus mysticum spectemus.
Quid enim spave illud *fidei epulum*, partibus
suis omnibus & nominis *integrum*, signantibus
adumbrare potuit, quam panis & vinum, quo-
rum ille stabile *falsum est*, hoc dulce *cordis*

• *Eadem* *locum tenent*. Quid fratrum *communionem* in
tanta personarum *varietate* (ceu
cipitiam. *b. fidei*, seu *charitatis*, quæ aliis prælu-
cere debent) unitatem coloratius depingere?

• *1 Cor. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.*

A. Quid ergo de his censendum qui hoc ant-

ma pabulum Ecclesie Infanti, non adultæ, proprium asserunt?

B. Eos facile revinci, tum

1º Ex disertis Apostoli verbis, ubi dicit, *quætiescunq; panem hunc ederitis, & poculum biberitis, mortem Domini annuntiatis usquequo venerit, i.e. in gloria ad iudicium: tum*

2º Ratione ab analogia alimenti corporalis docta, quo neque Infans, neque Adultus carere cõtin potest.

A. Quid de iis, quos nulla ad hoc epulum invitatur orexis, aut quemodocunq; tanti non faciunt?

B. Pessimè scilicet animabus suis istos consulere, non secus ac illi corporibus facerent, qui escam corporalem fastidirent. Vide Exhort: *1º* in Liturgia Ecclesiæ Ang: ante administr: Eucharist:

A. Quid tamen si quis ab hoc Sac: distius quam par sit, culpa non sua, abstinerit?

B. *1º* Unusquisque portabit onus suum, neque dubitandum est quin istum sibi defectum aliunde (ex Verbi maximè penario) Pater familiaris ille coelestis & Deus omnium gratia penandum curabit. *Gal: 6. 5. 2 Cor: 12. 9.*

A. Ad salutarem Eucharistia participationem quid requiritur?

B. Ut sui quisque examen instituat, utque dignoscas corpus Domini, *1 Cor: 11. 28, 29.*

A. Istum autem examinis quam esse debent objecta?

B. Tri

B. Tria. ^a *Resipiscencia* erga Deum, ^a *fides* erga Christum, & *charitas* erga proximos, sine quibus omnibus qui edit & bibit, *edit ac bibit* ^b *judicium sibi.* ^a *Act: 20. 21.* ^b *1 Cor: 11. 29.*

A. *Ista ordine percurramus, & 1° cur hoc in negotio necessarium est examen antecedentium Resipiscencie?*

B. Quoniam si ista desit, corde impuro & minimè Christiano ad Christi mensam acceditur, quod nemo hominum ^a impune feret. ^a *Heb: 10. 22. ad v. 32. præcipue v. 29.*

A. *Quid autem est ista Resipiscencia?*

B. Est ^b *donum Dei gratuitum*, quo fit conversio ^c *cordis* & ^d *vitz* à peccato ^e *omni* ^f *regnante* ad obsequium Dei. ^b *2 Tim: 1. 25.* ^c *Rom: 6. 17.* ^d *Pf: 119. 80.* ^e *Pf: 119. 59.* ^f *Pf: 119. 139.* ^g *Rom: 6. 12.*

A. *Ad veram Resipiscenciam quid requiritur?*

B. 1° *Tristitia secundum Deum*, ⁱ *cujusque* nunquam poeniteat, ex peccati ^b *odio*, ^c *amore Dei*, & ^d *spe misericordie divinæ* prognata. ^e *2 Cor: 7. 10.* ^f *Pf: 119. 104. 113. 163.* ^g *1 Jo: 3. 3.* ^h *Pf: 51. 17.* ⁱ *Is: 55. 7.*

2^a *Peccatorum Confessio* apud Deum ^a *minimè* *fucata*, & ^b *particularis*, eorum præcipue ^c *que vastant Conscientiam*, quæ eis insuper ^d *qui animabus nostris invigilant* dicenda est, ut *prudencia Christiana* dicat. ^e *Pf: 32. 5.* ^f *1 Job: 1. 9.* ^g *Exod: 9. 27. 34.* ^h *Pf: 78. 34. 36. 37.* ⁱ *1 Tim: 1. 13.*

1. 13. *Pf*: 51. 14. ^o vide exempla proximè citata ad 1. Arg: a minori vid: *Fac*: 3. 16.

3^a. *Satisfactio* (ubi is quoque pars laesa est) praeſtanda proximo; *Luc*: 19. 8. & c. 17. 4. & c.

A. *Qua praecepta sunt ad Resipiscentiam instrumenta?*

B. 1°, Laesa peccato ^o *Majestas*, ^o *Potestas*, & ^o *misericaordia Divina*. *Fer*: 7. 19. *Hab*: 1. 13. *Nor*: 2. 4.

2°, Amor Christi, qui se victimam (in Eucharistia commemoratam) pro peccato obtulit. *1 Cor*: 5. 14. *1 Joh*: 3. 16.

Et 3°, Spiritui quoque Sancto (contra laetanti) peccatorum ^o multitudinem, ^o magnitudinem, ^o totiesque recalcantibus injuriis incassus ^o dolor. *Is*: 63. 10. *Eph*: 4. 30. *Pf*: 40. 12. *Pf*: 78. 40. *Ezra*. 9. 6. *Pf*: 78. 4.

Et 4°, Datum inde proximo & Ecclesiae, imò & inimicis Dei scandalum. *Gen*: 34. 30. *Gal*: 2. 11, 14. *1 Tim*: 12. 14. *Rom*: 2. 24.

A. De Resipiscentia scilicet: *Fides* hic requiritur?

B. Non solum quia ^o sine Fide impossibile est placere Deo, sed quia ^o accipere, edere, & bibere (Spiritualiter) corpus & sanguinem Christi, nihil aliud est quam credere, aut certe quidem effectum Fidei, quae hic & manus, & oris, & ventriculi vicem sustinet. *Heb*: 11. 6. *1 Joh*: 6. 47, 48.

A. Quanam hac incentiva potissimum faciunt?

B. ¹ Veracitas Dei, ineffabilis erga Hominem amor, & ² patientia Christi. ¹ *Is:* 1, 19, 40. ² *Jer:* 10, 11, 13. ³ *Apoc.* 3, 20. *Mat.* 23, 37.

A. Cur denique & Charitas in Proximum requiritur?

B. ¹ Quia non potest Christum diligere (nec consequenter ei gratus esse conviva) qui Fratrem non diligit. ¹ *Joh:* 3, & 4.

² Frustra est qui ³ suorum remissionem peccatorum sperat à Deo impetrandam, nec suis interim fratri condonat injuriolas, aut cum eo ⁴ amicitiam colere saltidit. ⁵ *Mat:* 5, 23, 24. & 6, 14. ⁶ *2 Cor:* 13, 11.

A. Dicendum proxime quid sit in Sacramento dignoscere corpus Domini.

B. Est illius dignitatis idoneam habere rationem, & summam reverentiam, non ut cibum communem & ordinarium, sed ut *caelestem*, & dulcissimo plenum mysterio, tractare. ¹ *1 Cor:* 11, 20, 21, 22.

A. Quanam vero hac urgent, præter eaquæ ante diximus, argumenta?

B. Illud potissimum, quod *Cena* sua plurimum impertivit honorem ipse Christus.

A. Id unde innotescat?

B. ¹ Ex circumstantia temporis quo instituit, cæ nimirum *nocte* quæ tractendus erat in manus

manus peccatorum, quaque cum Justitia Divina arduum erat & cruentum ei certamen *nostrae* vice subeundam.

A. *Quid inde colligis?*

B. 1° Nihil esse in hoc Sacramento humile aut leviculum; quippe quod Christi curam eo potissimum tempore, idque tam solenni apparatu, exercere potuit.

2° Ut *Legatum* pretiosissimum, & summi, quo in eam flagrabat amoris, arham Ecclesiae morientem reliquisse.

A. *Rationem cedo alteram.*

B. Ea hæc est, quod ex omnibus Institutionibus suis nullam adversus Hominum audaciam & contemptum adeo muniendam curavit, cum per Apostolum interminatus est contemptori *corporis & sanguinis sui* horribilem *reatum*. 1 Cor: 11. 37.

A. *Ad ista vero quis idoneus? quis stabic* coram devorante hoc Igne?

B. Sui nullus mortalium merito, sed bono sis animo contremiscens peccator: *Ecce vocas te*, non quia tu dignus es conviva, sed quia ipse benignissimus, idemque clementissimus, Hospes. *Accede, Crede, Respice, & manducasti.*

ERRATA Præli graviora.

Pag 6 Llege: *fallibilem*. p. 27. l. 3. l. *secundum*. p. 40. lin: 19. l. *decreta*. p. 44. lin. 12. l. *tenetur*. p. 57. lin. 19. dele [*hic ante res posita*] ibid. lin. ult. pro [*eam ipse*] l. qui.

Elenchus

ELENCHUS CAPITUM.

Cap. I. De Sacra Scriptura.

*An Illius Authoritas pendeat ab Eccle-
sia?* p. 4, 5

Quid Rationi in Rebus Fidei tribuendum. p. 5, 6

De Libris Apocryphis. p. 8

Cap. II. De Natura Dei.

*Quod Omniscentia Divina objectum sunt
Futura Contingentia.* p. 12

Cap. III. De Tribus in Essentia Divina Per- sonis.

Cap. IV. De Providentia Divina.

Quomodo circa malum operatur Deus. 19, 20

Cap. V. De Creatione Hominis & Fœdere primo.

Contra Pra-Adamitas. 21, 22

Cap. VI. De Lapsu Hominis, & miseriis con- sequentibus.

De Peccato Originali. 28, 29

Nullum esse Veniale. 30

Cap. VII. De Novo Fœdere.

31
De

<i>De Satisfactione Christi.</i>	37, 33
Cap. VIII. De Officio Christi Mediatorio.	34
<i>An plures sint Mediatres Intercessionis.</i>	35, 36
Cap. IX. De Fide.	37
<i>Quod Fides iustificat à reliquis specie distinguitur.</i>	ib.
<i>Quamodo competat Infantibus.</i>	38
Cap. X. De Iustificatione & Sanctificatione.	39
<i>An detur Iustificatio ante Fidem.</i>	40
<i>An Iustificatio simul & semel peragatur.</i>	ib.
<i>Promissiones spirituales & aeterna facta sunt Fidelibus sub E. T.</i>	41
Cap. XI. De Decalogo.	43
<i>An ei praeceptum aliquod substantiale attexit Christus?</i>	44, 45
<i>De Conciliis & votis Papisticis.</i>	45, 46
Cap. XII. De Praecepto primo.	47
<i>De Dulià, Hyper-Dulià &c. ferè per tot.</i>	
Cap. XIII. De Praecepto secundo.	52
<i>De Ceremoniis.</i>	53, &c.
Cap. XIV. De Praecepto tertio.	60
<i>An liceat per Creaturam iurare.</i>	61
<i>Iuramentum Christianis non interdicitur.</i>	62, &c.
<i>De</i>	

+ De Fide 66, 67

Cap. XV. De Sabbato. p. 68

Cap. XVI. De Præcepto quinto. 70

De Obedientia Casâ. 70, 71

De Obedientia Superioribus Debitâ. 70, 71

De potestate Parentum circa nuptias liberorum. 72, 62

Non licere Arma sumere adversus Principem. 73

Cap. XVII. De Præcepto sexto. 78

An Christianis liceat Bellare? 79, 80

De Duellis. 80, 81

De Cade sui voluntariâ. 81, 82

De Correctione Fraternâ. 84, 85

Cap. XVIII. De Præcepto septimo. 86

Quod simplex Fornicatio sit peccatum, idque non levissimum. 86

De Concubinis. 87

An licita sit Polygamia sub Evangelio? 88

An uxoris de mortua sororem in matrimonium accipere liceat. 89

De Nuptiis primorum Consobrinorum. ib.

De Dispensationibus Pontifici circa nuptias. 90

De Repudiis & Divitiis. 91

Cap. XIX. De Præcepto octavo. 91

De

De Communitate Ana-Baptistica veteri. 94

De Sacrilegio. 95

De Decimis. 96

De Simonia. 97

De usura. 98 &c.

Cap: XX. De Præcepto nono. p. 104

De Mendacio. ibid: &c.

De Equivocationibus Jesuit: 107

De Criminationibus in Superiores intentatis. 108, &c.

Cap: XXI. De Præcepto ultimo. 110

An ibi Peccatum originale vetetur. ib.

Cap: XXII. De Ecclesia. 113

An semper Visibilis. 114, 115

De Ecclesia ante Lutherum. 115, &c.

De Episcopatu, Oecumenico Pontif. 118, &c.

De Episcopatu ut distinguitur à Presb. 121

De Potestate Ecclesia. 122, &c.

De Judice Infallibili. 123, 124

Cap: XXIII. De Sacramentis. 125

De Sacramentis Pontif. 126, &c.

De Pædo-Baptismo. 129, &c.

De Cæna Domini. 131

De

De Transsubstantiatione: ibid. &c.

De Consubstant: 133. 134

De Calice Laicis non deneganda. 134

An cum malis communicandum. 135

De Gestu Ingeniculationis in Euchar. 136

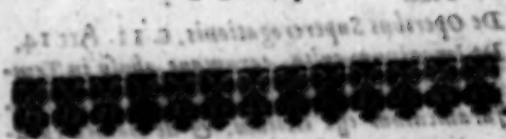
De Intentione Ministri. 137

Cap: XXIV. De Statu Mortuorum. 139

De Purgatorio et Precibus pro Defunctis.
ibid. &c.

De sacris Institutionibus & ipsis precibus
ante
Fide
FINIS.

De Opibus supererogationis. c. 11. Art. 14.
De 2° sacris Institutionibus & ipsis precibus
ante
De 2° sacris Institutionibus & ipsis precibus
ante
De 2° sacris Institutionibus & ipsis precibus
ante

ECCLÉSIA ANGLICANA.

**Ad aliquot Enchiridii loca, ubi vide-
batur, annexa suffragia.**

**De Perfectione S. Script: cap. 1. vid. Art. Rel. 6.
De eisdem Perspicuitate, Homil: De Scripti
part. 1, 2.**

**De miseria Generis Humani lapsi, c. 6. vid. Ho-
mil. eo de Argumento.**

De Libero Arbitrio. Art. 10. 13.

De Peccato Originali. c. 6. Art. 9.

De Satisfactione Christi. c. 7. Art. 31.

De Missa Sacrificio. c. 8. ibid.

De Invocatione Sanctorum. ibid. Art. 22.

**De Justificatione per Fidem. cap. 10. Art. 11. &
Homil. de Salute gen. humani.**

**De eadem Justificatione & iisdem promissis ante
& post Christum, ib. Art. 7. & Homil: de
Fide.**

De Operibus Supererogationis. c. 11. Art. 14.

**De Imaginum cultu, earumque abusu in Tem-
plis. Hom. de Periculo Idololatriæ, part. 2.**

**Juramentum esse licitum, & de natura Jura-
menti. c. 14. Art. 39. Homil. contra iniquas,
& perjurium.**

**De Sabbato Christiano, c. 15. Homil. 1. De loco
&**

& Tempore precationis

De Obedientia Princip. debita, c. 16. Homil.

5. contra Rebellionem.

De Potestate Ecclesia, c. 22. Art. 20.

Contra Infallibilitatem Ecclesia, Art. 19.

De natura Sacramenti, c. 22. Art. 25.

Contra Sacramenta Pontif. Art. 25.

*Contra Transubstant. Art. 28. & in Rubrica
novissima ante S. Synaxis Officium.*

De utraque Specie, Art. 30.

*De Statu Piorum post Mortem, c. 24. Liturg:
Offic. Funebr. precat. 1^a.*

De Purgatorio & Indulgent. Pontif. Art. 22.

FINIS..

